

DVHOVNO ŽIVLJENJE

KRASNE, TOLAŽBE POLNE DNEVE SMO DOŽIVLJALI SLOVENCJI V ARGENTINI IN Z NAMI VSI ROJAKI PO SVETU TER CELO V DOMOVINI, KO JE BIVAL MED NAMI NAŠ LJUBLJENI NADPASTIR SKOF GREGORIJ ROŽMAN, KI NAM JE POSVETIL ENAJST NOVOMAŠNIKOV — VODNIKOV SLOVENSКИH DUŠ IN SRC V LEPSHO BODOČNOST.

FEBRUAR

XX. LETO

MARC

LA VIDA ESPIRITVAL

CRUCIS PONDUS ET PRAEMIUM

Prezvišeni med nami. Gornje slike kažejo nekaj prizorov s prihoda in bivanja ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana med nami: Letalo je pristalo; viski gost stopa proti izhodu letališča; v sredi: Prezvišeni s predsednikom Odbora za semenišče Fr. Kremžarjem; med svojimi bogoslovci, duhovniki in rojaki, ki so ga pričakali na letališču; geslo Prezvišenega v semenišču in grb, levo od tega: pred semeniščem, desno: v semenišču; spodaj: pri posvečevanju novomašnikov; čisto spodaj: levo: na semeniškem dvorišču, v sredi in desno: s sodelavci veletombole na Markeževi kinti v Merlo. (Foto DŽ in Erjavec)

LOS FRUTOS DE LA PERSECUCION

Entró la colectividad eslovena que, en la tierra de San Martín merced a la comprensión cristiana de las autoridades locales, encontró su segunda patria, en el año presente con un acontecimiento altamente promisorio para su futuro.

Se trata de la consagración de 11 sacerdotes noveles, todos ellos de origen eslovenos que, en los meses de enero y febrero últimos, oficiaron ante los altares del Señor por vez primera.

Es sumamente conocida por toda Europa y, gracias a los inmigrantes pasados y actuales de Eslovenia, también en las dos Américas, la fe profunda y la lealtad incondicional hacia Santa Sede, que este pueblo durante los siglos expuesto a las pruebas más duras por sus sentimientos religiosos y patrios, supo conservar y fortalecer; más que antes, justo en la actualidad por la encarnada lucha que libra contra el monstruo rojo por la vida continua de sus tradiciones, esencialmente católicas. No es, por supuesto, un milagro si, de las familias de simples campesinos y de la gente modesta de los centros urbanos, salieron sólo en el año presente once sacerdotes que, además de ser refugiados anticomunistas y llegados a la Argentina para finalizar en esta tierra de paz y de promisión sus estudios, no optaron por los bienes terrestres y materiales que con su trabajo manual podrían ganárselos, sino dedicaron su futuro, en forma exclusiva, al servicio de Dios y de la humanidad.

Para dar un marco sumamente extraordinario a tan magnífico acontecimiento llegó, procedente de los EE. UU., donde en la actualidad reside, el príncipe obispo de Ljubljana (capital de Eslovenia), Mons. Dr. Gregori Rožman, víctima, él también, del odio ateo. Estuvo a cargo de este más alto dignatario eclesiástico esloveno, la consagración de los sacerdotes flamantes. El domingo 13 de enero último, los once jóvenes apóstoles de los tiempos modernos recibieron de las manos de su obispo la gracia divina del sexto sacramento. La ceremonia tuvo lugar ante el altar mayor de la iglesia de María Auxiliadora, en el Colegio de Don Bosco, Ramos Mejía (Bs. As.). Los domingos siguientes celebraron ante una nutrida concurrencia de sus connacionales y feligreses argentinos sus primeras misas, en forma solemne. Las fiestas mencionadas que tienen un significado especial, no sólo para la colectividad eslovena, sino también para el catolicismo entero de la República, se efectuaron en varias iglesias de la Capital Federal, y en otras provinciales, en Mendoza, Córdoba, Buenos Aires, etc.

Con la citada consagración sacerdotal, los refugiados eslovenos quieren retribuir también a la comprensión y caridad fraternal argentinas, ya que los sacerdotes flamantes están destinados a prestar servicios en varias parroquias de la Argentina, la mayoría de

ellos en los ambientes puramente argentinos. Es propicio destacar en esta oportunidad, que desde hace cuatro años, varias decenas de sacerdotes eslovenos, consagrados antes o recientemente, actúan con un gran éxito al lado de sus párrocos argentinos en beneficio de este magnífico pueblo que vive bajo el signo de la Cruz del Sur.

PADRE SALVAIRE CM

En el año 1872 el Ilmo. Señor Arzobispo de Buenos Aires Monseñor Dr. D. Federico Aneiros, confía el Santuario de Luján a los sacerdotes de la Congregación de la Misión, fundada por San Vicente de Paul. El R. P. Jorge M. Salvaire acompaña como teniente cura al R. P. Freret. Comienzan desde el año siguiente por asegurar con llaves de hierro las bóvedas del viejo Santuario levantando por D. Juan de Lezica y Torrezurri, ponen baldosas en la techumbre y forran interiormente el Camarín de la Virgen con madera de cedro artísticamente tallada y dorada.

Durante el año 1873 parte el R. P. Salvaire para las misiones entre los indios. Permanece un año con ellos, entrevistándose con los principales caciques del Sud: Catriel, Calfucurá, Namuncurá y otros; predica a las tribus en su propia lengua y abre una escuela de primera enseñanza para los indios. Víctima de una caluminosa campaña hecha contra él por blancos, comerciantes de bebidas alcohólicas, es juzgado por los caciques y sentenciado a morir a lanzadas. Atado ya al palo, se salva milagrosamente por un voto hecho a la Virgen de Luján.

Diez años después publica, cumpliendo parcialmente el voto hecho, la monumental "Historia de Nuestra Señora de Luján", 2 tomos grandes en 8°, que preparan la coronación solemne de la bendita Imagen, y es nombrado Cura Párroco de Luján. Dos años antes, Monseñor Aneiros, tras un viaje del P. Salvaire a Roma, había coronado solemnemente a la Virgen portentosa y bendecido la piedra fundamental del Santuario que hoy admiramos.

El P. Salvaire es el alma de todo este gran movimiento espiritual y artístico. Hasta el año 1899 lucha tenazmente contra toda suerte de oposiciones y obstáculos para realizar su grande ensueño de devoto de María y de amante del Arte. Pero Dios, cuyos designios son impenetrables, se lo lleva a mejor vida en Febrero de este mismo año.

La magna obra es continuada con tesón por sus cohermanos, entre los cuales ocupa lugar prominente el R. P. Vicente Dávani, quien en la época de cerca de veintidós años levanta casi toda la Basílica, el Colegio de Ntra. Sra. y el Descanso de Peregrinos.

Según arriba queda apuntado, el 8 de Mayo de 1887 fué coronada, en presencia de cuarenta mil almas, la Imagen prodigiosa de Luján. El 15 se colocó la primera piedra de la Basílica Nacional. El 6 de Mayo de 1890 se iniciaron las obras. (Continuará)

PAŠTIRJEV GLAS

NAŠA ŽIVLJENJSKA NALOGA

„Mnogo je poklicanih, ali malo izvoljenih,“ je Kristusova beseda, ki marsikoga straši z dvomom: Če je le malo izvoljenih, ali sem jaz med njimi? Poklicani so vsi. Po grškem besedilu evangelija pomeni beseda: mnogi isto kot „vsi ti mnogi“, to je, vsi, ki živijo na svetu, so poklicani, nihče ni izključen. „Bog hoče, da bi se vsi ljudje zveličali“ (1 Tim 2, 4). „Sin človekov je prišel zveličat, kar je bilo izgubljenega,“ zatrjuje Jezus (Mt 18. 11). Izgubljeni pa so bili in so vsi ljudje po Adamovem grehu, torej je Jezus prišel zveličat vse ljudi brez izjeme. Ni volja Očetova, da bi se katerikoli pogubil; kdor se pogubi, se pogubi po lastni volji.

Vsi so sicer poklicani, a le malo je izvoljenih. Kateri so izvoljeni? **IZVOLJEN JE TISTI, KATERI OD BOGA PONUJENO NALOGO SPREJME IN JO VRŠI!** Vsem poklicanim Bog ponuja nalogo, ki naj bi jo vršili v svojem zemeljskem življenju, a vsi je ne sprejmejo, nekateri je nočejo, jo odklanjajo, tako so sami krivi, aa niso v številu izvoljenih. Ne odloča Bog, kdo je izvoljen in kdo ni, ampak človek sam po svoji svobodni volji. V naših rokah je potemtakem odločitev, ali hočemo biti med izvoljenimi ali pa ne. Ni razloga, da bi kdo bil zbeگان zbog vprašanja svojega izvoljenja, saj ga more in mora sam rešiti: sprejmi božjo nalogo življenja in jo vrši, pa si izvoljen; če jo odkloniš, si odklonil izvoljenje.

Kakšno nalogo nam Bog ponuja, ki naj jo sprejmejo? Splošna naloga, nam vsem enako dana, je: **DA ŽIVIMO KRŠČANSKO SREDI SVETA**, v katerem bivamo. V tej dolžnosti ni nobene razlike med nami. Vsi imamo enako nalogo, da vse svoje življenje urejamo po naukih svete vere, po zapovedih božjih in cerkvenih, da poslušamo povk in navodila katoliške Cerkve, ki jo je Jezus Kristus postavil, da njegovo zveličavno delovanje nadaljuje v vseh časih in v vseh narodih do konca sveta. Skratka, naša življenjska naloga je, da živimo kot člani Kristusovega kraljestva tako, kakor nas njegova Cerkev uči in navaja.

Isto življenjsko nalogo imamo vsi, različnost je samo v poklicu, službi, kraju in času

in okolju, kjer posamezniki vršijo to življenjsko nalogo. Ra te in podobne okoliščine bistva življenjske naloge ne spreminjajo. Ko smo bili še v domovini v domacem okolju, je bila naša življenjska naloga: živeti krščansko; ko smo zdaj razmetani po tujem svetu v okolju, v katerega se še nismo mogli popolnoma uzi-veti, naša naloga ni druga, ista je kakor je bila v domovini. Ali živimo sredi globoko vernih katoličanov, katerih zgled nas kar za seboj vleče in nam krščansko življenje olajšuje, ali pa živimo med nevednimi, nepoučenimi in mlačnimi ali morda med velikomestnim in versko plitvim prebivalstvom ali celo med popolnoma pogansko mislečimi, naša življenjska naloga je ista: živeti krščansko, svetiti kakor luč „pred ljudmi, da bodo videli naša dobra dela in slavili Očeta, ki je v nebesih“ (Mt 5, 16). In če živimo kje osamljeni med ljudmi drugega jezika in druge vere, brez duhovnika svojega jezika, je naša življenjska naloga ista kakor njih, ki žive kje v širnem narodnem in verskem občestvu. Pousod velja: Bodi luč s krščanskim načinom življenja.

Razumljivo je, da je v neugodnih okoliščinah težje; človek, ki se nima na nikogar upreti, lažje pade. Pa je vendar resnično, da moreš in moraš pousod in vselej vršiti svojo življenjsko nalogo: živeti krščansko. Kjer nimaš dobrih zgledov, ne tople spodbude enakomislečih sobratov in sester, kjer nimaš modrega in gorečega duhovnega voditelja, morda niti priložnosti za redno prejetanje zakramentov, tam ti daje Bog obilnejše in močnejše milosti, če jih le hočeš sprejeti in z njimi sodelovati. Kamorkoli nam je Bog uravnaval pot, da smo mogli iti, pousod tja nas je pustil, da nesemo njegovo luč med svet in med ljudi, ne pa da bi še mi zašli v temo brez Boga. Morda je včasih težko a je častno, in če nas je v take razmere pustil, je vedel, da moremo ostati luč, ki sveti in ne ugasne, ker jo vzdržuje olje njegove milosti.

Pomislimo na prve kristjane sredi razuzdane poganskega sveta ali na peščice krščanih, s katerimi se še danes začnjenja v misijonih. Mnogo težje jim je bilo, kakor je nam zdaj v svetu. Vse jim je bilo nasprotno. Njihovo no-

vo, nezaslišano, naravnost roto krščansko življenje je izzivalo strastno nasprotovanje in preganjanje. Če bi ti maloštevilni kristjani ne bili vztrajali, bi svet ne bil nikdar krščanski. Sv. Pavel je ustanovil krščansko jedro v Efezu, v bogatem, strogo poganskem zakrknjenem mestu, kjer je bil največji in najslajnejši tempelj starega veča, pravo svetovno čudo, v čast Diane, razuzdane boginje rodovitnosti. Na deset in deset tisoče romarjev je vsako leto prihajalo tja in dajalo mestu bogatega zaslužka. Iz ujetništva v Rimu je sv. Pavel Efežanom poslal pismo, v katerem jih spominja, katerim strastem so v poganstvu služili v velemestnem okolju: nesramnosti, nečistosti, lakomnosti, nespočobnemu vedenju, nespametnemu govorjenju in norčevanju, zdaj pa so stopili iz teme in so luč v Kristusu. Majhno je njih število, nezatna ja moč njihovega imetja in človeškega upliva v velikem mestu, pa vendar jih vzneseno opozarja na nalogo, ki jo jim je dal Gospod: „Kakor otroci luči hodite!“ (Ef 5, 8). V težjem položaju nismo, kakor pa so bili maloštevilni kristjani v Efezu.

Sv. Peter je v Rimu ustanovil prve nezatne temelje Cerkev. Ko je pisal cerkvenim občinam v Malo Azijo, je ob koncu napisal še pozdrave rimskih kristjanov bratom v Aziji s tenile besedami: „Pozdravlja vas izvoljena Cerkev v Babilonu“ (1 Petr 5, 13). Babilon je vernim Judom in kristjanom veljal za višek pregrešnosti in pokvarjenosti, in sveti Peter primerja Rim s tem središčem nemorale. Nezato lučko je prižgal prvak apostolov v tem mestu, a tudi v močvirju grešne okolice ni ugasnila, temveč vedno jasneje se je razgorevala in vedno več v temi tavajočih ljudi je pritegnila h križanemu Odrešeniku. — Sv. Janez v knjigi Razodetja piše škofu v Pergamu v Mali Aziji po božjem naročilu: „Vem, kje prebivaš, kjer je prestol satanov“ (Raz 2, 12). Pa tudi tam, kjer sam satan vlada, so kristjani vztrajali in svetili v satanovo emo.

Škozi vsa stoletja v vsakem narodu, do katerega so prišli krščanski misijonarji, se je godilo isto: kristjani, spočetka v prav malem številu, so vztrajali, niso se več vdajali poganskim zmotam in pregreham, proti vsem nasprotstvom so vršili svojo nalogo: živeti krščansko sredi poganskega sveta. Počasi je zgled njihovega novega življenja in beseda misijonarjev pridobila večino naroda za Kristusa. Zgled Japonske je posebno ganljiv. Japoncem je prvi glas o Kristusu prinesel sv. Frančišek Ksaverij, apostol Indije, leta 1549. Prvi začetki so kazali na bogato božjo žetev. Toda

silno ostro preganjanje, ki je trajalo sedemdeset let, je uničilo mlado setev. Nad tristo tisoč je že bilo kristjanov, ko se je preganjanje 5. februarja 1597 začelo. Nihče točno ne ve, koliko je bilo žrtev, a gotovo grejo v več stotisoč. Dalje kot dvesto let so vsakega kristjana, ki so ga zasledili, kaznovali s smrtjo ali dosmrtno ječo. Še ni sto let, odkar je Japonska l. 1865 odprla misijonarjem dohod. Tedaj so doživeli prvi misijonarji veliko presenečenje. Dne 17. marca 1865 je prišlo 15 Japoncev k misijonarju patru Petitjeanu, ki se je naselil v Nagazaki, (mesto, ki ga je razdejala atomska bomba), ter so mu stavili tri vprašanja: ali je oženjen, ali pozna papeža, ali časti Marijo. Na njegovih odgovorih so spoznali, da je tak duhovnik, kakršni so bili tisti, ki so pred več nego dvesto leti oznanjali Kristusov nauk njihovim brednikom. so poklekli in prosili za njegov blagoslov. Povedali so, da je še kakih

Marijina cerkev na Vrbskem jezeru

petdeset tisoč takih kristjanov, ki so ostali zvesti veri, za katero so njihovi predniki dali kri in življenje. Iz roda v rod so učili glavne nauke, krstili svoje otroke, jih naučili molitve in jih skrivaj molili. Živeli so krščansko brez duhovnikov, brez zakramentov razen krsta, brez svete daritve. Saj je danes ob preganjanju mnogim tudi težko, nimajo tiste duhovne postrežbe in tistega vodstva, kakor mi, a huje in težje jim ni, kakor je bilo dolgih dvesto let japonskim potomcem mučencev. Vsi mi, ki živimo v tujini, smo v ugodnejših razmerah in moremo lažje ohraniti vero in vršiti svojo življenjsko nalogo.

Naša življenjska naloga ni nikdar dovršena, dokler živimo. Vršimo jo v bojih in premagovanjih dan za dnem, dovršena bo, ko bo smrt pristavila zadnjo piko. Na tem svetu nikdar nismo v mirni posesti vere in milosti. Vedno je treba biti na straži in čuvati te dragocene zaklade pred sovražniki zveličanja, ki so trije: hudobni duh, lastna grešna nagnjenja in brezbožni svet, v katerem živimo. Če v tej borbi vztrajamo in do zadnjega diha

vršimo svojo življenjsko nalogo, da živimo krščansko, bomo tudi krščansko umrli in po smrti prišli v mirno in nesporno posest vseh dobrin pri Bogu.

Morda bo kdo vzdihnil: Kako mučna je ta negotovost in ta nepretrgana borba, koliko boljše in lepše bi bilo, ko bi se mogli že na tem svetu veseliti trdne in mirne posesti vere in milosti. Seveda, toda tudi v tej negotovosti je velika tolažba. Ker od Boga dana življenjska naloga nikdar ni dovršena, dokler živimo, more človek, ki doslej še ni vršil te naloge, vsak hip življenja božjo ponudbo sprejeti in to nalogo začeti vršiti, in tako stopiti med izvoljene; nikdar, dokler je živ, še ni prepozno. Bog namreč svoje ponudbe ne prekličje, čeprav jo človek odklanja dolga desetletja. Bog čaka, da se človek premisli, se spreobrne, in pride k izvoljenim. Vsak more, če hoče — odločitev se izvrši v svobodni človekovi volji.

„Kakor otroci luči bodimo!“ Marija, Mati Kristusova, ki je luč sveta, vodi nas!

Škof GREGORIJ ROŽMAN

SLOVENSKA DRUŽBA IN NAŠE DUHOVNO ŽIVLJENJE

Nimam namena napisati učene razprave, kako slovenska družba vpliva na naše duhovno življenje, pa naj gre za naravno ali nadnaravno stran, le nekaj praktičnih misli bi rad povedal. Pod geslo „Marija, obvaruj nam vero in dom“, v katerem naj bi se razvijalo naše skupno versko življenje v tem letu, spada namreč tudi naša izseljenska družba kot taka. Če bi se ta naša družba prav razvijala, bi našlo versko življenje slovenskih izseljencev veliko oporo, a če bi se napak, pa prav tako veliko oviro.

Pomen domače družbe v tujini je velik. Tega pač na splošno nihče ne taji. Dobe se sicer poedinci, ki se dobro počutijo v tujem okolju in ne iščejo domače družbe. Vprašanje pa je, ali ni taka odtrganost od domače družbe tudi njim v veliko duhovno škodo. A pustimo to vprašanje ob strani. Če trdijo, da njim nima dati slovenska družba ničesar, da jim je le v breme in da se prav dobro počutijo zunaj nje in brez vsake zveze z njo, se pač ne moremo z njimi prerekati. Ljudje smo različni. Ze velikansko večino izseljencev pa je njihova domača družba v tujini ko-

ristna in v mnogih ozirih potrebna. To velja o izseljencih vseh narodov, in tudi o nas Slovencih. Izseljenci vseh narodov si zato svojo izseljensko družbo bolj ali manj organizirajo. Nekateri ostanejo pri bolj primitivnih oblikah organiziranega družabnega življenja, drugi pa si poiščejo bolj razvito obliko.

Domača družba nam v tujini nekoliko nadomesti to, kar imenujemo DOMOVINA. Srečavanje z znanci in prijatelji iz domače dežele, njih izražanje in obnašanje „po naše“, slovenska govorica in še mnogo drugega, nam na tujem lajša domotožje. Domača družba obvaruje marsikaterega izseljenca, da se ne vtopi v nemoralnem močvirju tujega vlemesta. Drži ga pokoncu in podpira. Že takrat, kadar domača družba ni nič več kakor le domača zabava, je koristna. V tujini izseljenci močno pogrešajo domače zabave. Je ni kmalu stvari, ki bi jim jo tako manjkalo. Tujci se zabavajo po svoje. Ne moreš v tej stvari med nje, ali vsaj ne brez nevarnosti. Če bi torej domača družba ne bila nič drugega kot le veseljaška ustanova, nekaka pivska bratovščina in priložnost za medsebojno spoznava-

Vrbsko jezero s Košuto v ozadju

nje fantov in deklet, bi bila koristna. Toda taka domača družba nudi veliko več. Vsak izseljenec se mora, če je odkrit in pošten, svoji domači izseljenski skupini zahvaliti za to ali ono stvar. Morda ni dobil vsega, kar je pričakoval, toda veliko je prejel.

A ne samo v naravnih stvarah, temveč tudi za versko in нравno življenje je koristna domača družba. Naravni in nadnaravni red se med sabo prepletata veliko bolj, kot navadno mislimo. Zlepa ne najdete svetnika, ki bi ne bil izšel iz naravno dobre družine. Skoro ni velikega človeka, ki bi ne bil imej dobre matere. Le nekaj je takih, ki so imeli le dobrega očeta, mati pa ni na nje v dobrem vplivala, ker je ali prezgodaj umrla ali pa sama ni bila dobra. Zelo redki pa so pomembni ljudje, pri katerih ne oče ne mati nista bila dobra. Dobra zemlja rodi dober sad. Domače okolje na človeka silno vpliva tudi glede verskega in nraavnega življenja. Najprej družinsko, potem pa tudi širše domače okolje.

Ko pride izseljenec v tuje velemesto, nastopi za njegovo versko in moralno življenje huda kriza. Stvar je razumljiva. Tok življenja je tu čisto drugačen, kot ga je bil on navajen. V domačem kraju ga je marsikaj navajalo k verskemu življenju. Pri nas doma se je nedelja dobro ločila od delovnega dne. V nedeljo je bilo kaj lahko iti k maši. Vsi so

hodili. Hlapčevskih del ni ta dan opravljal nihče. Če je kdo zbolel na smrt, so domači brž poklicali domačega duhovnika, da ga je krščansko pripravil na smrt. In druge verske stvari: krst, spoved, obhajilo, poroka, pogreb. Doma z vsem tem ni bilo težave. Običaj in okolje sta jih pomagala izvrševati. Z vstopom v tujo deželo pa se vse to bistveno spremeni. V tujem mestu je vse tuje. Cerkev tuja, duhovnik tuj, običaji tuji, okolje pa nemoralno in versko brezbrizno. Ni čudno, da zaide izseljenčevo versko življenje v hudo krizo.

To krizo pa mu zelo omili domača izseljenska skupina. Ta navadno še ohranja vsaj nekaj starih krščanskih navad. Zaradi njih se izseljenec počuti kot doma. Svoje verske navade lažje ohrani in z njimi vred svojo vero.

Čeprav je vera sama v prvi vrsti dej razuma, potem pa volje in božje milosti, moramo vendar v verskem življenju računati tudi s ČUSTVENIMI ELEMENTI. Kdo še ni občutil, kako ga je v tujem mestu ganila domača cerkvena pesem. Tuje petje ga ni ogrelo, domača pesem, čeprav umetniško dosti manj vredna, pa ga je prijela. Dobro že znaš tuj jezik, bereš pa še vedno slovenski molitvenik, ki si ga prinesel od doma. Tuji ti ne dajo tega, kar domači, čeprav so vsebinsko prav tako dobri ali še boljši kot ta, ki ga tu

beres. Toda domači niso. V vseh stvareh se že lahko zмениš v tujem jeziku; k spovedi pa greš najraje k spovedniku, ki razume tvoji domači jezik. Izseljenci vseh narodov so tako. Štirideset let na primer že živi Nemec v Argentini, a spoveduje se še danes najraje po nemško. Domača izseljenska skupina nam pomaga ohranjovati te čustvene elemente, ki mnogo olajšujejo versko življenje.

Že zgodaj je prodrlo načelo, da se mora evangelij oznanjati ljudstvu v njegovem jeziku. Ko odhajajo misijonarji k tujim narodom, dobivajo v novejšem času natančna navodila, kako naj spoštujejo navade teh narodov in naj se skušajo vanje vživeti in po njih ravnati. Po Pavlovem geslu naj bodo vsem vse. Zato je umevno, da se tudi dušno pastirstvo izseljencev naslanja, kolikor se te more, na izseljenske skupine. Če tega kje ne razumejo, ni to znamenje, da imajo prav, ampak izpričujejo, da jih je zaslepel bogve kakšen neplemenit motiv.

Naša slovenska družba je za ohranitev verskega in nravnega življenja pri slovenskih izseljencih velikega pomena. **TISTO NARAVNO OKOLJE JE, V KATEREM RASTE NAŠA VERA.** V bogoslovju velja staro načelo, da red milosti predpostavlja naravni red. Čim bolj je naravni red zdrav in nepokvarjen, tem bolj je pripraven za sprejem milosti. Deluje pa tudi obratno. V skvarjenem okolju ne more vzorno delovati božja milost. So seveda izjeme, a praviloma se te ne vrše.

Slovensko družbo v tujini moramo ohraniti zdravo, če hočemo, da si bodo naši izseljenci ohranili vero in nravnost. Našo družbo pa bi utegnili oslabeti **NAPAČNI INDIVIDUALIZEM, SEBIČNOST, NERGAŠTVO** in **DUH OPOZICIJE**. Napačni individualist se noče v ničemer podrediti. Vedno pozna le sebe. Misli, da tako mora zaradi svoje samostojnosti. V resnici pa ga žene k temu le napuh. Sebični ljudje iščejo le svoje koristi. Ker pa družba zahteva tudi žrtev, teh nočejo nositi. Zato so družbi le v breme. Nergači podirajo družbo s svojim nepravilnim kritiziranjem; opozicionalci pa s svojo „načelno“ upornostjo.

Nekateri mislijo samo na bodočnost. Čez toliko in toliko let bo naša slovenska skupnost gotovo izumrla. Čemu ji podaljsevati življenje? Ali ni bolje, da se čimprej utopi v tujem morju? Ta ugovor proti delu za našo družbo je zelo napačen. Pri duhovnem življenju gre v prvi vrsti za **SEDANJOST**. Ta je naša. Preteklost je minila. Pustila nam

je dobre in slabe strani. Iz njih se moremo učiti, kaj naj storimo in česa ne. Bodočnost ni odvisna samo od nas. Na njo skušamo pač vplivati, toda poleg nas so še mnogi drugi činitelji, nekateri so znani, drugi ne. Vsi bodo krojili našo bodočnost. **RES NAŠA JE SAMO SEDANJOST**. To oblikujemo v danih razmerah mi sami. Ne čakajmo s prekrizanimi rokami, kaj bo. Delajmo! Pa bo prišel konec? Ali tisti, ki gre zjutraj na delo, ne ve, da bo nekoč umrl, morda še danes? Ali bo zato delo opustil? Kdor gre opoldne jest, ve, da bo zvečer zopet lačen. Ali bo zato govoril, saj se ne splača jesti, zaleže le za par ur?!

Gre za to, kako živimo to uro, danes, to leto. **REŠEVATI MORAMO SEBE IN SVOJE LJUDI SEDAJ, V TEH RAZMERAH, V KATERIH SMO.** Če nam je družba potrebna letos, moramo letos delati zanjo, čeprav nam drugo leto ne bo več. **HIC ET NUNC.** Tu in sedaj. Okrog stavbe postavi zidar oder, čeprav ve, da ga bo čez nekaj tednov podrli. Oder mu je sredstvo, da doseže cilj. Tudi družba je sredstvo, da dosežemo višje cilje. Uporabljati jo moramo, čeprav bi sama ne imela bodočnosti. Sicer pa, kdo pravi, da naša družba res mora propasti v desetih letih.

Slovenska izseljenska družba je velika dobrotja za slovenske izseljence, tako v naravnem kot tudi v nadnaravnem redu. Lajša nam naravno življenje in pomaga nam ohranjovati versko življenje v tujini. Zato je za nas velika milost naravnega reda. Velik božji dar. „Karkoli boste Očeta prosili, vam bo dal.“ Ta Kristusova obljuba ne velja le za nadnaravne milosti, marveč tudi za naravne darove. Tudi za ohranitev naše slovenske družbe. Prosimo Očeta v Kristusovem imenu, da nam jo ohrani zdravo, močno in nepokvarjeno, da bomo po njej laže ohranili svojo nadnaravno vero in pošteno življenje.

Marijo, Kraljico Slovencev, pa prosimo, da nas podpre s svojo mogočno priprošnjo. Za ohranitev vere v tujini nam je po naravnih zakonih potrebna zdrava domača družba. Je sredstvo za dosega cilja. Kristusova volja je, da ohranimo vero. Marijina volja pa se s Kristusovo popolnoma vjema. Če ti dve najsvetejši volji hočeta cilj, hočeta tudi sredstvo. Za ohranitev našega duhovnega življenja nam je potrebna zdrava slovenska družba. Zato bo naša prošnja za njeno moralno zdravje Kristusu in Mariji všeč. Samó zavestno, vztrajno in zaupno moramo prositi.

DR. ALOJZIJ ODAR

SLOVENSKI KATOLIŠKI SHODI

K ŠESTDESETLETNICI PRVEGA SLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA SHODA V LJUBLJANI

Na petem slovenskem Katoliškem shodu 1. 1923, ki je bil doslej zadnji slovenski Katoliški shod, je naš znani cerkveni govornik kanonik dr. Mihael Opeka takole opisal značaj katoliških shodov: „Če Katoliški shod — je dejal — ni ne zgolj cerkveni sestanek, ne božja pot, ne misijon, ne duhovne vaje, ne euharistični shod, in tudi ne občni zbor kake stranke — ga bo pa nemara dovoljeno primerjati z mogočno križarsko vojsko, ki naj gre in zopet nazaj izvojuje, kar si je med narodom osvojila tal nevera, mrzla in mlačna vera, brezbriznost in popustljivost v katoliškem mišljenju, hotenju, življenju.“ Katoliški shod je zbor katoličanov celega naroda ali vsaj pokrajine. Na tak shod pridejo katoličani iz trojnega namena. Prvič si hočejo na takem mogočnem sestanku v luči katoliške vere pojasniti in razbistriti važna aktualna vprašanja, naj so verska, znanstvena ali socialna. Gre za vprašanja, ki so osnovnega pomena za usmeritev celokupnega življenja katoličanov. Drugi namen je ta, da si katoličani na takem zboru z združenimi močmi začrtajo smernice in splošne načrte za delo v zasebnem in javnem življenju. Tretji namen pa je skupna manifestacija za katoliška načela. Kar je misijon za versko in нравno življenje, to je katoliški shod za svetno stran v življenju katoličanov. Kontrola preteklosti, poprava napak, preusmeritev, prerod in pobuda za novo življenje.

ZAMISEL takih katoliških shodov je nastala v Nemčiji. Duhovnik Franc Lenning je v viharnem četrtem desetletju preteklega stoletja zbral v Mainzu štiristo katoličanov in ustanovil „Pijevo društvo“. Tu se je rodila misel velikih katoliških zborovanj. L. 1848 so imeli katoličani nemške države svoj PRVI KATOLIŠKI SHOD v današnjem pomenu besede. Nato pa leto za letom; l. 1922 so obhajali že 62. Katoliški shod. Od Nemcev so prevzeli misel katoliških shodov tudi katoličani drugih narodov. Italijani so imeli prvi Katoliški shod leta 1874, Španci leta 1889, Hrvati, Ogri in Avstralci leta 1900.

PRVI SLOVENSKI KATOLIŠKI SHOD

V novembru leta 1891 so avstrijski škofje izdali skupno pastirsko pismo, ki je govorilo med drugim tudi O KORISTI KATOLIŠKIH

SHODOV. To pastirsko pismo, pri katerem je sodeloval tudi ljubljanski škof Jakob Missia, je dalo zadnjo pobudo za PRVI SLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA SHOD, ki se je vršil v LJUBLJANI V DNEH 29. DO 31. AVGUSTA LETA 1892. Vzklicala pa je misel sklicati slovenski Katoliški shod v katoliški družbi na Kranjskem. Predsednik pripravljalnega odbora za prvi slovenski Katoliški shod je bil stolni kanonik dr. Andrej Čebašek, ki je umrl leta 1899 kot stolni dekan v Ljubljani. Osrednji osebnosti na shodu samem pa sta bila dr. ANTON MAHNIČ, ki je bil takrat profesor bogoslovja v Gorici, in ljubljanski ŠKOF JAKOB MISSIA.

Missia je imel na shodu dva pomembna govora. 30. avgusta zvečer je govoril o trojnem pomenu krščanskega pozdrava: „Hvaljen bodi Jezus Kristus“. V tem govoru je ostro obsodil polovičarstvo v zasebnem in javnem življenju, ki „je, kar se tiče zadnjega, posebno pri nas v Avstriji od nekdanjako priljubljeno“. Naslednji dan je imel v stolnici velik govor o katoliški zavesti. Tej zavesti je rekel, „se nikakor ne zadostuje s kakimi pobožnimi frazami, tudi ne z nekaterimi splošno verskimi resnicami, ampak cela katoliška vera ji mora biti podlaga, sad pa življenje in ravnanje po načelih katoliške Cerkve“. V tem programatičnem govoru se je dotaknil Missia vseh vprašanj, ki so se takrat razpravljala v slovenski javnosti.

VLOGA DR. MAHNIČA

Po mnenju velikega slovenskega kulturnega kritika prof. Prijatelja, ki katoličanom ni bil naklonjen, je dal prvi slovenski Katoliški shod katoliški organizaciji celokupnega življenja „SILNO PODLAGO“. Glavno zaslugo pri tem ima dr. Anton Mahnič. Že v prvem letniku svojega lista Rimski katolik, ki je začel izhajati julija leta 1888, je začel govoriti o potrebi in pomenu slovenskega katoliškega shoda. Nadaljeval je s tem v drugem, tretjem in četrtem letniku, dokler se ni koncem avgusta leta 1892 misel o slovenskem Katoliškem shodu uresničila. Takoj ko se je sprožila misel o slovenskem Katoliškem shodu, je Mahnič začel naglašati v Rimskem katoliku, da bo ena najvažnejših nalog Katoliškega shoda društvena in politična or-

organizacija slovenskega ljudstva na temelju katoliške ideje. Cpozarjal je na idejni razvoj v slovenskem učiteljstvu, ki se je odmaknilo od katoliške vere, in na potrebo, da se učiteljstvo povrne h katoliškim načelom. Pisal je o potrebi katoliške znanosti in o nujnosti organizacije katoliških znanstvenikov.

Vse te Mahničeve misli je katoliški shod sprejel v svoj program. Na shodu samem pa je Mahnič priporočal zlasti študij sholastične filozofije.

SADCVI I. SLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA SHODA

Do bo, v kateri se je vršil prvi slovenski katoliški shod, označuje na Slovenskem liberalna breznačelnost. Zato ni čuda, da se je shod bavil zlasti z načelno izobrazbo slovenskih izobražencev.

V njegovem ODSEKU ZA KRŠČANSKO VEDO IN UMETNOST so se sprejele resolucije, ki so zahtevale: 1. slovenska razumnitvo naj se temeljito seznanja s krščanskim modroslovjem, a tudi z drugimi panogami znanosti; 2. slovenski literarni zavodi naj preskrbijo Slovincem potrebnih znanstvenih knjig, pisanih v krščanskem duhu; zlasti pa naj se goji apologetika, ki brani vero in razodetje; apologetika naj ne bo samo znanstvena, marveč tudi roljudna, da bo utrjevala vero med slovenskimi izobraženci; 3. ustanovi naj se slovensko znanstveno društvo, ki naj prevzame skrb za globljo gojitev in razvoj krščanske znanosti.

ODSEK ZA TISK je v resoluciji naglasil, da ima ljudsko, leposlovno in znanstveno berylo veliko izobraževalno moč, mladinski tisk pa tudi vzgojno, pohvalil je delo Mohorjeve družbe, priporočil skrb, da bi Matica slovenska ostala v skladu z verskimy načeli, odobril je delovanje katoliških tiskovnih društev, naročal snovanje župnijskih knjižnic, nasvetoval tiskovne odseke, v katerih naj bi večči možje presojevali tisk.

ODSEK ZA NARODNE ORGANIZACIJE je priporočal katoliška politična društva.

Prvi slovenski katoliški shod je priporočal tudi USTANOVITEV SVOBODNE KATOLIŠKE GIMNAZIJE S KONVIKTOM IN USTANOVITEV AKADEMSKIH DRUŠTEV.

Tako nam je ta shod ustvaril nekaj KATOLIŠKI SLOVENSKI PROGRAM. Ustvaril je „silno rodlago“, s katere se je načelo vršiti na Slovenskem katoliško gibanje.

Resolucije prvega slovenskega katoliškega shoda niso ostale le na papirju, marveč so se uresničevale tudi v življenju. Veliko zaslug

pri tem ima zopet dr. Mahnič. Po shodu je v četrtem, petem, šestem in sedmem letniku RIMSKEGA KATOLIKA pritiskal, naj se ustanovi slovensko znanstveno društvo, dokler se ni 19. novembra 1896 res ustanovila LEONOVA DRUŽBA. Dve leti prej, 24. oktobra 1894, se je ustanovilo prvo slovensko akademsko društvo „DANICA“. Tudi organizacija ljudstva je dobila po katoliškem shodu silen razmah, izprva politična, potem tudi socialna. Mahnič sicer ni bil pri tem neposredno udeležen, vendar pa je obojni organizaciji položil neobhodne temelje s svojim idejnim delom.

V dobi med I. in II. slovenskim katoliškim shodom (1891—1900) so se pričele ustanavljati izobraževalne organizacije, ki jih je priporočil prvi slovenski katoliški shod. Pri bakladi na II. katoliškem shodu je bilo že 25 TAKIH DRUŠTEV; centralo na so dobila že leta 1897. Zlasti pa so se v tej dobi ustanavljale MARIJINE DRUŽBE. Tudi KATOLIŠKO UČITELJSTVO se je začelo gibati, da si se je končno organiziralo še le na II. katoliškem shodu 10. septembra 1900 (Slomškova zveza z listom Slovenski učitelj). Zamisel svobodne slovenske gimnazije s konviktom pa je mogel uresničiti šele Missijev naslednik na ljubljanski škofovski stolici, dr. Anton Jeglič z ZAVODOM SV. STANISLAVA V ŠT. VIDU NAD LJUBLJANO. Zavod je bil odprt jeseni 1. 1905; prva matura na njem je bila 1914. Ta zavod je bil največje versko-prosvetno delo škofa Jegliča.

Pobudniki in organizatorji prvega slovenskega katoliškega shoda so si od shoda veliko obetali. Sklicevali so se na papeža Leona XIII., ki je katoliške shode toplo priporočal. Shod so dobro pripravili. Zlasti dr. Mahnič je z vsem ognjem oznanjal misel o potrebi in pomenu slovenskega katoliškega shoda in ni miroval, dokler se ni uresničila. Od vseh dosedanjih petih slovenskih katoliških shodov je imel največ uspehov prvi; to pa zlasti zaradi tega, ker je zopet dr. Mahnič nenehno pritiskal, da so se njegove resolucije izvajale.

DRUGI IN NASLEDNJI KATOLIŠKI SHODI

DRUGI slovenski katoliški shod leta 1900 se je bavil zlasti s socialnim vprašanjem. Izdelal je obširni socialni program. V javno delo na Slovenskem je uvedel smisel za socialna vprašanja. S tem je izpopolnil katoliško politično organizacijo Slovencev.

TRETJI slovenski katoliški shod se je vršil leta 1906. Protestiral je proti svobodomiseln

šolj in proti razporoki; o obojnem se je namreč takrat v Avstriji veliko razpravljalo. Vrh tega je zlasti pospešil organizacijo izobraževalnih društev in mladinskih zvez.

Tajnik na obeh shodih, drugem in tretjem, je bil dr. Evgen Lampe.

ČETRTI slovenski Katoliški shod l. 1913 je bil prvi slovensko-hrvatski Katoliški shod. Po zunanem sijaju je prekosil vse prejšnje. Sijaj mu je dala zlasti mogočna udeležba slovenskih Orlov. Ta shod je imel precej splošen značaj. Izpopolnil je prejšnja navodila slovenskih Katoliških shodov za vse panoge javnega in zasebnega katoliškega delovanja. Njegov vpliv pa je prekinila svetovna vojna, ki se je začela naslednje leto. Ta vojna je zadala slovenskemu narodu globoke rane, zlasti pa katoliškemu življenju v njem.

PETI slovenski katoliški shod je bil v dneh 25. do 28. avgusta leta 1923. Reševati je moral precej drugačna vprašanja, kot prejšnji štirje. Slovenci niso več živeli v katoliški Avstriji, ki je bila sicer močno liberalna, a vendar še z močno katoliško tradicijo, marveč v Jugoslaviji, kjer so imeli pravoslavni Srbi večino. Shod je skušal odpraviti kvarne vplive, ki jih je pustila prva svetovna vojna v verskem in nravnem življenju našega naroda. Baval se je z ustanovitvijo slovenskega šolstva, znanosti in umetnosti, s tiskom, s socialnim vprašanjem, s cerkvenopolitičnimi, političnimi in narodnimi vprašanji, k so nastala v novi državni formaciji.

POMEN I. SLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA SHODA IN NJEGA ŠTIRJE STEBRI

V dobi organizacije (1848—1918) so imeli Slovenci v prvih 3 desetletjih številne in težke naloge, da se prilagode socialnim in političnim spremembam in da se ubranijo pred nemškimi nacionalizmom. Te naloge so terjale toliko energij in problemi so se vrstili tako naglo, da ZA PREMIŠLJENO USTVARJANJE MISELNIH TEMELJEV ORGANIZACIJE NISO NAŠLI ČASA.

V našem verskem, kulturnem in političnem življenju so se pretakale podedovane idejne struje z dotoki iz tistodobnega evropskega, to je za nas tedaj predvsem nemškega sveta. RACIONALISTIČNE usledine v slovenski duhovnosti imajo davne izvore v protestantizmu 16. stoletja, osvežitve pa so od severa vedno prihajale. V razsvetljeni dobi je francoski vpliv podvrgel racionalizmu zlasti slovensko izobraženstvo; tudi prvi uspehi framsonskega reda v Avstriji niso šli mimo nas. V duhovščini pa je silno oslabil odpor janzenizem.

„Silno podlago“ organiziranemu katoliškemu delovanju med Slovenci je dal prvi slovenski Katoliški shod; zato je razumljivo, da so vsi ostali slovenski Katoliški shodi gradili na njem. Zato je prav, da se njegove šestdesetletnice prav posebej spominjamo.

Zunanje katoliško delovanje je danes v naši domovini onemogočeno. Katoliške organizacije so vse odpravljene. Velik del mladine že najbrž niti ne ve, kakšne organizacije smo imeli. Kadar pa jim govore o njih, jih prikazujejo v popačeni obliki. Toda notranji katoliški prerod, ki se je začel pred šestdesetimi leti s prvim katoliškim shodom, ni uničen.

Bolj ko kdaj poprej bi DANES POTREBOVALI SLOVENCİ KATOLIŠKEGA SHODA, ki bi v luči katoliške vere pojasnil mnoga važna aktualna vprašanja, ki so nastala med Slovenci zaradi sovražne zasedbe med drugo svetovno vojno in zaradi komunistične revolucije. Bolj ko kdaj poprej bi bilo treba s skupnimi katoliškimi močmi začrtati smernice in splošne načrte za javno in zasebno katoliško življenje. Tudi javna in mogočna manifestacija za večna katoliška načela bi bila potrebna bolj ko kdaj poprej, potem ko bo minila strašna noč.

DR. ALOJZIJ ODAR

Zgodovinske podatke sem vzel zlasti iz knjige o 5. Katoliškem shodu v Ljubljani 1923 in iz člankov o Čebašku, Jegliču, Evgenu Lampetu, Mahničju in Missiji v Slovenskem biografskem leksikonu.

Versko življenje in nazorj naših ljudi imajo do danes mnogo več racionalističnih potez, kot se to priznava.

Nasprotna akcija se često ni znala rešiti SENTIMENTALIZMA, ki je posebno v umetnosti bil skoro edina „pridobitev“ romantike za manjše osebnosti. Vse panoge naše umetnosti so žrtev te bolezni.

PARTIKULARIZEM IN INDIVIDUALIZEM sta našla hraniva i v racionalističnem i v romantičnem gojenju lastnega jaza.

Na te že ukoreninjene slabosti so se usedale še NATURALISTIČNE IN MATERIALISTIČNE blodnje 19. stoletja.

Površen pogled je napovedoval, da bo izobraženstvu dal enotnost in urejenost NACIONALIZEM. A kmalu se je izkazalo, da je ta le nova sestavina v zmešnjavi. Ljubezni do naroda, ki je šla že preko več stopenj in se

že začela iz nagonске spreminjati v zavestno, ni bilo dano, da mirno dozori. Slovenski ljudje izpred sto let so prevzeli nemški način gledanja. Narodnost je postala malik, ki o njem ni nihče vedel, kaj je, a v čigar imenu je vsak smel zahtevati vse. **LIBERALIZEM** je v hipu postal njegov svečenik. In začelo se je ne samo poveličevanje in preveličevanje naroda in jezika, ne samo sovraštvo do drugih narodov in jezikov, ampak tudi postavljanje narodne zavesti v nasprotje s katolicizmom in postavljanje narodnega čutenja v varstvo svobodomiselstva.

Tisti — mnogi od tistih — ki so jih nove razmere postavile na tribuno v obrambo naroda, so začeli zaničevati najdražje dobrine, ki jih je nosilec naroda rešil skozi stoletja: vero, življenje po veri, zvestobo Cerкви. Tisti, ki jih je novi čas ustvaril, da vodijo politiko in ustvarjajo kulturo, so se obrnili proti stoletnim vodnikom — duhovnikom. Boju navzven se je pridružil notranji boj, najprej še pomešan z nasprotstvom starih in mladih, potem pa vedno bolj odkrivajoč svoje svetovno-nazorsko jedro. A narodnost je bila že tako napihnjena vrednota, da sta v njenem imenu obe strani vsak čas pripravljali spravo. Med katolicizmom in liberalizmom se je že našla srednja pot — **KATOLIŠKI LIBERALIZEM** in ta je že začel kužiti duhovščino.

Razvoj je bil grozeč. A prav v odločilnem trenutku je ostra **MAHNIČEVA** analiza posvetila v nastali položaj in z energičnim delom novega ljubljanskega škofa **MISSIA** se je začel nov katoliški prerod. Prvi slovenski katoliški shod je uzakonił njuno prilagoditev večnostnih načel tedanjim razmeram in njune smernice razporedil v dolgoročen načrt. Idejam so se našla organizacijska orodja in delovanje tega stroja je v kratkem času dalo novo kristalizacijsko ogrodje prevrednotenim silnicam slovenskega kulturnega življenja.

* * *

Iz I. slovenskega katoliškega shoda izžareva delo nekaterih naših najpomembnejših mož 19. stoletja. Glavno delovno področje štirih najvidnejših najpomaga, da si laže predstavimo pomen katoliške renesanse v dobi organizacije.

Ljubljanski škof (1884—1898) **DR. JAKOB MISSIA JE UTRDIL KATOLIŠKO ZAVEST** osrednje slovenske dežele in **SPRAVIL V GIBANJE VSE ODSEKE NARODNEGA ŽIVLJENJA** — vse v tem novem duhu. Inicijative svojega prednika Janeza Zlatousta Pogačarja je zvesto sprejel in nadaljeval: 1876. leta uvedene pastoralne konference je poživil in njih delo spravil v najtesnejši stik s stvarnostjo; študij duhovščine mu je bil vedna skrb; število slušateljev na ljubljanskem bogoslovju je raslo, višina predavanj se dvigala; rimski Collegium Germanicum je sprejemal več slovenskih bogoslovcev. Za misijonarji sv. Vincencija Pavelskega, ki jih je poklical škof Pogačar 1. 1878, so prišli v Ljubljano jezuiti (1887) in karmeličanke;

ustancvilo se je več samostanov. **Dr. Missia** je hotel, da se vse prenovitveno delo opre na Boga, zato veliko prave molitve, zato pravne pobožnosti, čistitev presv. Srca Jezusovega, zato ustanavljanje Marijinih družb. Tudi v sklepnem govoru na II. katoliškem shodu, ki se ga je udeležil kot kardinal, je priporočal predvsem molitve.

Vse navedeno je že obsodba v uvodu naštetih struj, ki so kalile duhovno življenje po Slovenskem. Posameznih pojavov pa se je lotil tudi naravnost. Kot tajnik letnih konferenc avstrijskih škofov je **Missia** postal **EDEN GLAVNIH NOSITELJEV KATOLIŠKE GA DUHA IN EDEN GLAVNIH BORCEV PROTI LIBERALIZMU V MONARHIJI**.

Prefekt, nato ravnatelj semenišča (1875 do 91, 1891—95) in profesor bibličnih ved v Gorici **DR. ANTON MAHNIČ** je odločilno vplival na naš kulturni in politični razvoj. Proti zmedenosti tedanjih razmer je postavil **JASNOST KATOLIŠKIH NAČEL**; eklekticizem se mora umakniti **DOSLEDNOSTI** in namesto pobijajočih se trditev enodnevnih filozofov morajo zavladati **OBJEKTIVNE RESNICE IN Z NJIMI OBJEKTIVNE VREDNOTE**. Tako je **PROTI RACIONALIZMU POSTAVIL VERO, PROTI INDIVIDUALIZMU IN NACIONALIZMU UNIVERZALNOST CERKVE, PROTI SENTIMENTALNOSTI REALIZEM, PROTI LIBERALIZMU KATOLIŠKI RADIKALIZEM**. Njegovo revijo „**RIMSKI KATOLIK**“ so brali vsi. Z vsakim letom so bili številnejši sprva redki somišljeniki; sredinci so se ob njej odločali na desno in levo, nasprotniki pa so morali razkriti nevzdržnost svojih položajev.

Kot eden največjih slovenskih realistov je **Mahnič** že v prvem letniku svoje revije uvidel **NUJNOST KATOLIŠKEGA SHODA ZA SLOVENCE IN NJEGOV POMEN ZA ORGANIZACIJO LJUDSTVA**. Z neutrudno vztrajnostjo je dosegel, da je do shoda prišlo, potem pa, da se je program shoda izvršil.

Ljubljanski kanonik in konzistorialni svetnik ter deželni in državni poslanec **KAREL KLUN** je v zanosni napadalnosti katoliške renesanse zastopal konservativno skupino. NA **POLITIČNEM TORIŠČU JE BIL GOTOVO NAJZASLUŽNEJŠI PIONIR PRENOVITVENE GA GIBANJA**. Kot soustanovitelj „**SLOVENCA**“ in njega prvi urednik je vodil kratki, a ostri **KULTURNI BOJ V LETIH 1873/74** in bil nato z **JERANOM GLAVNI NASPROTNIK SVOBODOMISELSTVA**. V letu katoliškega shoda je prenovil katoliško politično društvo — **NASTALA JE SLOVENSKA LJUDSKA STRANKA** v svoji prvi obliki. Kot voditelj politike po katoliških načelih je v državnem in v deželnem zboru zagovarjal avtoriteto Cerkev v versko-političnih zadevah, pripravljal priznanje krščanskega družbenega reda in se z vso odločnostjo vrgel v boj za versko šolo. Kot konservativec je odklanjal krščanske socialiste. Potrjeno je bilo njegovo delovanje in dobilo novih pobud v pastirskem listu pred drž. zbornimi volitvami 1891, ki

zahteva, naj se uredi šolstvo, umirijo narodnostni boji in izvede krščanski družbeni red.

Kmetijski strokovnjak, poznejši predsednik Kranjske kmetijske družbe, deželni in državni poslanec FRANC POVŠE je bil izvoljen za PREDSEDNIKA I. KATOLIŠKEGA SHODA in tam zahteval uzakonitev kmečkih zadrug, nerazdeljivost kmečkih domov in ureditev kmečkega zapuščinskega prava. Njegovo delo za dvig kmečkega stanu in kmetijstva — najprej na Primorskem, kjer je vodil I. 1869. ustanovljeno deželno kmetijsko šolo v Gorici, potem v Ljubljani in na Dunaju — ga dviga z obema Pircema (misijonarjem Francem in škofjeločanom Gustavom) med najpomembnejše delavce na tem področju.

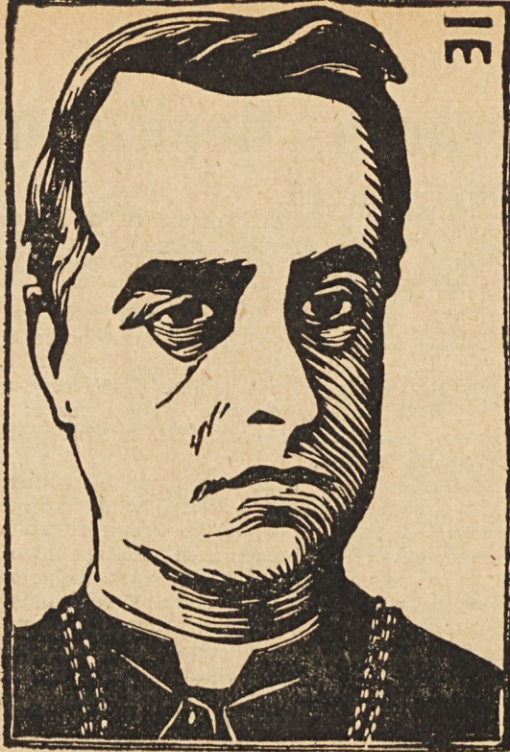
* * *

Ideje teh mož in somišljenikov so se zbrale na I. katoliškem shodu, dobile tu posebno avtoriteto in se iz središča slovenske zemlje glasno oznanile do vseh njenih robov. Veljavnost, lepota in plodovitost katolicizma so se prikazale v vsej veličini. Negotovost in plahost sta izginili, da dasta prostor pogumu in podjelnosti. Misli in načela so se prečistila. Silila so, da se uveljavijo. Katoliški shod je pripravil sredstva, ki naj to izvedejo. KAR SO POSKUŠALA DESETLETJA OD LETA 1848, JE ZDAJ DOBIL DOVRŠENO OBLIKO: VSE DEJAVNOSTI NARODA SO DOBILE SVOJO ORGANIZACIJO.

Kako daleč so bile malomeščanske budniške čitalnice izpred 30 let! Izpolnile so nalogo: uvedle so „tretji stan“ v slovensko kulturo in družbo in pripravile kulturnim dejanjem odmev in gmotni temelj (— vsaj možnost tega). — Kako daleč so bili ljudski tabori izpred 20 let! Bili so dober način, da narodna in politična zavest zasežeta množice, ne glede na to, da se je slovenski narod moral oglasiti po vrnitvi združevalne svobode in pod pritiskom nemškega liberalističnega nacionalizma.

KULTURNE USTANOVE, ki so se rešile v novi čas, so zdaj dobile svoje mesto v široko stekani organizacijski mreži. Nastajale pa so nove združbe in do prve svetovne vojske prepregle domala vsa področja kulturnega delovanja. Res je, da globlje zasnovani in mnogo zbrano zahtevajoči načrti niso tako uspevali kot urejanje na široko in vnanje uspehe izkazujoči trudi. Tako n. pr. NOVOSHOLASTIČNA FILOZOFIJA — Mahničeva zahteva na shodu — posebno med laiki ni prinesla pravega sadu, saj se je je malokdo res lotil. Tudi LEONOVA DRUŽBA je ostala v skromnem okviru. VERSKA DRUŠTVA so po prvem zaletu podlegla splošnemu teženju, se zemljepisno in po številu članstva mogočno razmahnila, a mnogokrat s premajhno energijo sledila svoj cilj.

Prva leta no katoliškem shodu je boj zahteval in dajal resno in vneto. Po zmagi nad liberalci in nad Nemci pa je prišla SKUŠNJAVA SAMOZADOLJSTVA, DELA PO NAVADI IN POZABLJANJA CILJEV. Tudi tiste, ki so se nevarnosti zavedali, je zaupanje na avtomatično moč organizacije in zunanjih uspehov rado uspravalo. Šele nova zasnova

Dr. Anton Mahnič

Katoliške akcije je ob komunistični nevarnosti pokazala prvenstveno važnost poglobitve. Pri tem pa se je tudi videlo, da niti tako naglašavana organizacijska spretnost in uspešnost med nami ni nedvomno dejstvo.

SPLOŠNI KULTURNI DVIG je vredno spremljal organizacijo stanov in utrjevanje gospodarskih podlag. Slovensko krščansko socialna zveza in Orel sta omogočili šolskim pridobitvam, založniškemu in tiskarskemu delu, politično vzgojnim naporom itd. najširši odmev in trajnost vplivanja. V jugoslovanski dobi pa SE JE IZGUBLJALA PRVOTNA IZNAJDLJIVOST IN NAMESTO PRILAGODLJIVOSTI S POGLEDOM NA CILJ JE RADA PRIŠLA PRILAGODLJIVOST S POGLEDOM NA SREDSTVA.

Pri spominu na Mahničev intelektualizem je treba ugotoviti preteklosti in političnim potrebam prirojeno LJUDSKO PROSVETNO USMERJENOST KATOLIŠKEGA GIBANJA po katoliškem shodu. PREZIR DO „KADETOV“, t. j. IZOBRAŽENCEV, ki je označeval prve socialiste okoli „Ljudskega glasa“, so hote in nehote, vede in nevede, podedovali krščanski socialisti zmagovite dobe. BREZ KULTURNEGA DELA NA VRHU SE NE MORE DVIGATI KULTURNA RAVAN V LJUDSTVU: BREZ ISKALCEV IN OBLIKOVALCEV IDEJ SE STARE IDEJE HITRO IZPRAZNIJO. Tudi tu je šele prof. Tomec z dejanji dokazal: najprej VZGOJIMO katoliško inteligenco, potem bomo resnično pokristjanili narod.

Prav pri Mahničju pa najde Aleš Ušeničnik klico za tako pogosto izkazano NESOGLASJE MED NAČELI IN ŽIVLJENJEM, MED RAZUMOM IN VOLJO: „Bil je pa Mahnič v slo-

Franca Répiča blagoslovljena sveča

Zima je bila suha.

Nad vrhovi je ležala sivorjava tišina, iz katere so molele prezeble rozge in grčaste breskve in marelice, da se je zanje grabil za obzorje padajoči nebesni svod.

Kadar je mesečina srebrila mir noči nad goricami, je dihala med doline svinčeno težki mraz, ki se je na lužah v kolnikih in klancih sprijemal v cingljajoče ledene ploščice. Gozdovi so stokali in prezeble, otrdele rozge so drobno, komaj slišno pozvanjale kot šibice iz dragocene kovine.

Zamrle grude v klancu so tisto zgodnje jutro kovinasto pele pod škornji nadušljivega starega Répiča, ko je šel po bregu navzdol. Lonec, ki ga je bil zacinil in nesel pekovici, si je z vrvice privezal za predpasnik poleg svinjskega mehurja s tobakom. V roki bi ga ne mogel nesti. Prsti bi mu primrzni na pekoče mrzlo pločevino. Še nsekniti se ni upal. Tiščal je pesti globoko v hlačne žepe in naprej sklonjen pozvanjal preko zamrzelga grudja po klancu navzdol.

Za Kajžarjem se je vzpelo belo sonce. Nad zamrzlimi bregovi se je blede zaiskrilo. Kot da se je prižgala tenka sapa gostega mraza.

Nadušljivi stari Franc Répič se je ozrl proti nebu. Sonce je bilo tako belo, da se mu še oči niso zasolžile.

„Vzelo me bo... Ta zima me bo vzela...“

Poželel si je snega kot šolar, ki je zbil sani, pa so mrtve ležale pod kapom. Tistega visokega, mehkega snega si je poželel, ki zadela vse kotanje in zaobli bregove, da so potlej še bolj podobni ustavljenemu morju.

„Ta suhi mraz me bo vzela... Peče... peče... v prsih...“

Globoko je vzdihnil, kot da bi se hotel prepričati, če se ne moti.

venski dobi predvsem intelektualist: ločil je z načeli duhove, omogočil je načelno opredeljeno organizacijo ljudstva, ni pa z isto silo in doslednostjo naglašal potrebe „notranje ločitve“ (SBL II, 12). Te sile in doslednosti je manjkalo pri večini njegovih naslednikov: idejnih vodnikov in vzgojiteljev.

* * *

RAZMEROMA LAHKO JE DANES POKAZATI NA NEKATERE ŠIBKE TOČKE V PROGRAMU IN DELU I. KATOLIŠKEGA SHODA, ŠE LAŽE V GIBANJU, KI GA JE IZZVAL. ENAKO BO Z BOJEM PROTI KOMUNIZMU IN Z NJEGOVIMI UČINKI, KI SE SPREMINJAJO V NOVE VZROKE. VENDAR JE OBOJE IZMED VELIKIH DEJANJ MED NAJVAŽNEJŠIMI V SLOVENSKI ZGODOVINI, MED TISTIMI, KI SO REŠILI NAŠO VERO IN KULTURO.

PROF. LOJZE GERZINIČ

Ne. — Zares ga je zapeklo globoko v sapniku, kot da je vdihnil razbeljeno steklo.

„Snegec bi morda to pregnal. — Tako mehek je zrak, kadar padajo snežinke... Veste... takole... kot da človek srka dišeči baržunov puh... Zares...“

Tistega snega, ki je prinesel menda iz samega neba mehko svežino vzdušja, to leto ni hotelo biti.

Franc Répič se je bal... —

Ob Golénkovi ozimini se je ustavil.

Jesen je bila dolga in topla. Silja so rastle kot konoplja po poletnem dežju. Preveč. Močne zelene bilke so sedaj ležale trde, toge kot živo zeleni kristali na zveneči, zamrznjeni zemlji.

„Uboge pšenice...“ je pomislil stari Franc Répič. „Ni prav tako... ni... —“

V zvoniku je udarila ura. V čistem zraku je brnelo dolgo in zveneče, kot da je nekdo z velikim kladivom udaril ob sam napeti nebesni svod.

Franc Répič se je zdrznil, kot da je udarila njegova ura...

„Pride, kmalu pride moja ura...“

Suhi mraz v prsih ga je pekel.

„Treba bo pač umreti... — za vse naj bo hvaljeno Ime Jezusovo!“

Tako je nadušljivi stari Franc Répič mislil na smrt s samo po sebi umevno ravnodušnostjo.

„Ni daleč...“

Kajpak bi bilo lepo, še enkrat doživeti sprotoletje med goricami.

Namesto bele oble bo nad bregovi zopet plaval veliki, ščemeči dragulj iz tople zakladnice Ljubezni božje. Sonce bo dihala na gorice božajočo toploto novega, prekipevaločega življenja. Silja bodo puhtela kot nepregledne preproge živega smaragda. Brsteče gorice bodo pogrnile čez vrhove mehko tenčico prelivajočih se parv. Glogi bodo kipeji ob robnikih gozdov. Breskve po goricah bodo otrsale rožičasto dišavo obletavajočih cvetov. Ptice se bodo ženile... Novo življenje bo vzniklo iz skritih sokov nedoumljive smiselnosti stvarstva...

„Ne... — Takrat me ne bo več...“

Franc Répič je to mrzlo jutro o tem trdno prepričan. Pozvanjanje zamrzlih grud pod težkimi škornji mu zveni, kot da ga opozarja na krik klénkača, ko bo goričancem naznanil, da nadušljivega starega Franca Répiča ni več...

Na to je bil Franc Répič pripravljen. Vse je že bil lepo premislil in uredil svoje misli, kakor se mu je zdela prav.

Vedel je, da mu bo krsto napravil Jožek Ozmec. Močno, kot je bila tista, ki jo je zbil za pokojno ženo Kato. Ne bo se bleščala v nakitu. Samo zlati križ iz lepenke bo prabit na pokrovu. Močna pa bo, da se mu ne bo o prvem pomladnem nalivu pokrov sesedel na prsi in glavo. Franc Répič hoče, da v miru strohni...

Vse je še enkrat lepo po vrsti premislil

Franc Répič, ko je šel po zamrznjenem klancu navzdol.

Sosedova Micika mu bo dala v roko blagoslovljeno svečo in molila zanj, če sam ne bo več mogel...

„Jezus, Marija in sveti Jožef, naj z vami združen mirno izdihnem svojo dušo...“

Tako bo. —

Tedaj pa se je Franc Répič nenadoma zdrnil, da se je moral sunkoma ustaviti.

„Blagoslovljena sveča... blagoslovljena sveča...“ je šepetal in nabiral čelo.

Ni se mogel prav domisliti, kam jo je bil položil, ko je izdihnila Kata.

„Para...“ je rekel in se naglo obrnil nazaj v breg.

„Saj res... sveča...“ je ponavljal in hitel navzgor.

Zamrzle grude so se lomile pod njegovimi okovanimi škornji in se cingljajoče trkljale navzdol. Mudilo se mu je domov.

Sunkoma je odprl omaro. Razmetal je stare čajnike in obleko. „Ni je...“

Stopil je na stol in pretipal vse stare špranje za zaprašenimi tramovi.

„Moj Bog...“ se ga je loteval strah.

Odmaknil je sveto Trojico v kotu.

„Da se ni strkljala...“

Padel je na kolena in iskal pod klopjo.

Nel!

Potlej je dvignil tudi slamnjačo. Kdo ve, če ni pozabljena nekje na ležišču. Po Katini smrti je bil nekaj časa kot izgubljen. — Tipal je pod zglavnikom, za deskami...

Prsti so mu začeli trepetati. V lica mu je udarjala kri, da mu je v ušesih zamolklo bobnelo.

„Jezus, kje bi le bila...?“

Zavihtel je slamnjačo na sredo sobe. Stresel je presušeno, zdrobljeno slamo na tla. Spustil se je na kolena. Z drgetajočo roko je prebiral prašno steljo...

„Ni je... — Oh... —“

Gologlav je skočil na dvor in kar skozi zamrzlo slivje k sosedovi Miciki. Drsalo se mu je po trdi zemlji, da se je moral oprijemati drevja. Blesteče ivje se je stresalo nanj in se mu lovilo v bele lase, v brke, na roke, da se je ves iskril.

„Joj, Micika... — Viš, umrl bom, pa blagoslovljene sveče ne najdem... — Se kaj spomniš, kam smo jo deli, ko smo Kato pokopali...?“

„Norček... Zgorela je, zgorela... — Se ne spomnite, Franc, da je čisto dogorela v Katini roki, ko so tako težko in dolgo umirali... — Bog jim daj večni mir in pokoj! —“

„Saj res,“ se je Franc Répič olajšano nasmehnil.

Zaloputnil je vrata, da je gosta, topla sapa hušknila iz razgrete kuhinje na dvor.

„Hvala Bogu, da sem se še o pravem času spomnil... — Na svečnico dam blagosloviti novo... Kar prav je tako! Ogorek bi bil prekratek zame... Jaz bom dolgo umiral...“

Pograbil je zacinjeni lonec in ga kar v roki nesel v dniko. Ni čutil mraza, ni ga peklo v prsih...

„Za svečo... — kolikor stane voščena sveča, mi boš dala za popravilo lonca,“ je zahteval od pekove gospodinje.

Nazaj grede je pri Golenku kupil lepo svečo. Takšne tudi pokojna Kata ni držala v roki, ko jo je dušila poslednja sapa. Bila je okrašena z rdečimi vrtnicami in modrimi spominčicami in podoba Srca Jezusovega je bila prilepljena nanjo...

Skrbno jo je držal v roki, da bi je ne zlomil...

Ko je prišel domov, jo je zavil še enkrat v papir in položil na polico poleg svete Trojice v kotu. —

Za svečnico so izpod nizkega neba padale velike, težke snežinke. Tiste, ki si jih je nadušljivi Franc Répič tako želel...

Pomagale pa mu niso več. Bilo mu je le vedno huje. Sapa se mu je boleče ustavljala nekje v zadetanih prsih...

Franc Répič se je vzpel v postelji in gledal skozi okno v polmrak zasneženega jutra. V roki je tiščal lepo voščeno svečo in čakal, kedaj pride kdo mimo, da ga poprosi, če bi mu hotel odnesti svečo blagosloviti. Čutil je, da bi ga sapa zadušila, če bi se sam spustil na pot v dniko...

Narahlo so trkale velike snežinke ob steklo, kot da nevidni, nežni prsti božajoče tipajo majhna okenca...

Franc Répič se je tiho, zadovoljno smehljalo...

„Gorice in silja bodo sedaj lepo počila... Hvala Bogu... — Pogrebci bodo šli po lepem, mehkem snegu... —“

Nikdo ne pride mimo, da bi mu izročil svečo.

In zvonovi v dniki že vabijo...

„Nič ne pomaga... Sam pojdem... — Brez blagoslovljene sveče menda ne bom umiral; kali...?“

Iz omare izvleče mašno obleko in se odpravi na pot. Zvonovi v dolini pojejo slovesno vabilo božje...

Gosti sneg naletava na breg. Na otrple rozge seda in gozdove odeva v razkošni hermelin zime med bregovi.

Franc Répič nese blagosloviti svečo... Zdi se mu, da se je naduha razblinila in da bo pot vzdržal.

„Hvala Bogu, da se je vse tako lepo izteklo,“ misli in hodi na lahko, kot da mu v votlih prsih ne sedi več smrt...

Steguje dlani in pušča, da mu snežinke padajo nanje...

„Ej snegec beli...“ se veseli. —

Ko je skozi cerkev plal dišeč vonj blagoslova, je Franc Répič svečo hvaležno pritisnil na prsi in drgetajoče, vzvišeno molil kot ob dolgo pričakovani smrtni uri:

„Jezus, Marija in sveti Jožef, vam podarim svoje srce in svojo dušo! — Jezus, Marija in sveti Jožef, stojte mi ob strani v smrtnem boju! —“

Na poti nazaj v breg, pa ga je zopet pograbila dušeča naduha s tolikšno silo, da se je prestrašil:

„Oj... —“

Zbral je moči in noge na silo prestavil za korak naprej v sveži sneg.

V sapniku mu je zapiskalo, kot da ga je močna roka hotela na silo zadušiti.

„Oh, sedaj pa zares še ne... — Kar tu v bukovju... — —“

Usločil se je kot udarjeni konj in se zagnal v breg. Noge so podzavestno premlevala mehki sneg, z rokami je krilil, kot da bi hotel zleteti...

Skozi goltanec mu je tenko, cvileče piskalo, kot da duša še ni hotela iz tople notranjosti.

„Saj ni daleč do doma...“ si je prigo-varjal.

Koj za gozdčikom, pod farovškimi hrasti je ždela njegova nizka koč.

Franco Répiču pa se je sedaj zdelo, kot da se mu pot izgublja v neki brezizrazni be-lini gostega snega v nedogled... Beli vrtinci mu plešejo pred očmi in valijo na za-strto obzorje njegove poti nepregledne grmade nečesa dušljivega, ki Franca Répiča neusmiljeno davi...

Franco Répič, ki je že tako dolgo mislil na smrt in se nanjo pripravil, trepeta v grozi...

„Tu ne... — Jezus, saj veš, da grem umi-rat... — Tu pa ne... oj...“

Samo misli še lahko pri polni zavesti. Tudi šepetati že ne more več. Goltanec mu je zadr-gnila naduha, da samo še duša piskajoče uhaja skozi, življenje pa se ne more več vrniti z vdihom svežega zraka...

Bobneče šumenje v glavi ga pritiska k tlom.

Franco Répič, ki je smrt čakal, se brani...

Ozira se proti nebu, neslišno premika ustnice...

Potlej se vda. Sedaj ve, da je to konec...

Ustnice se neslišno premikajo:

„Jezus, Marija in sveti Jožef... — —“

Še skuša premakniti noge. Nežni sneg, ki je zrak spremenil v tisti dišeči baržunov puh, veste, se mu obeša na noge, da jih ne more več ganiti. V sencih mu tolče pekoča vročina, v lících mu gori zaripljenost zadušenca...

Franco Répič vse to čuti. Samo misli še pri polni zavesti grozotne muke in se vda:

„Naj se zgodi božja volja...“

Videl je umirati pokojno Kato. Zato je vedel, da bo to dolgo trajalo. Naslonil se je na deblo stare bukve in se počasi sesedel. Kot da se je usedel k važnemu opravilu...

Poiskal je vžigalice in prižgal blagoslov-ljeno svečo. Z dlanmi je zavaroval trepeta-joči, drobni plamen...

In nenadoma je bilo tako neskončno lepo, da ni več čutil dušeče muke v votlih prsih. Bobneče šumenje v glavi se je prevrglo v ne-dopovedljivo lepo pozvanjanje. Kot da ga nebeški zvonovi vabijo k veliki maši pove-ličanih...

Zre v nemirni jeziček plapolajoče sveče med dlanmi in se pogreza v nedogledno morje ne-beške svetlobe, ki je zažarela iz blagoslovlje-nega drobnega plamena...

Franco Répiču je tudi v bukovju tako lepo.

Tiho padajo velike snežinke vse okoli njega in sedajo nanj. Polagajo nanj blestečo se razkošno tenčico drobnih kristalov. Oj, koliko lepšo kot bo tista, ki jo bodo pogrnil čezenj pogrebeli, ko bodo približali nanj pokrov s svetlim križem iz lepenke...

Gleda v migetajoči plamenček blagoslov-

PRAZNIK LUČI

Luč pomeni življenje, ker življenje daje; tema pomeni smrt, ker življenje uničuje. Kako veselo zelene in cvete na oknih rože, ko se kopajo v bogati sončni luči; v kleti bi hitro žalostno obledele in izhrale. Zdravi, sveži in veseli smo v soncu, v „lepem vremenu“; te-mačna soba na nas moreče vpliva, nas počasi potare, nam vzame vse veselje, čeprav sami ne vemo, kaj nam manjka. Popolna tema nate tudi psihološko moreče vpliva — te straši. Kako se oddahneš, ko ti jo prežene plamenček sveče.

Luč tako človeku pomeni tudi veselje, ker mu ga daje, tema pa mu pomeni žalost, ki mu jo vpliva. Srečo in veselje zveličanih imenu-jemo „večno luč“ — večna luč naj jim sveti. Pogubljeni so po naših predstavah v večni temi.

V temi ne moreš delati, ne varno hoditi, niti smotno stegniti roke za nečim, ker ne vidiš. Varno in veselo gibanje in smotno delo omogoča šele luč. Če hočeš iti v temi na pot, moraš vzeti luč s seboj.

Kakega pomena je tedaj bila božjo stva-riteljna beseda v začetku stvarjenja: „Bodi luč!“ Tako razsvetljeni prostor je šele postal kraljestvo življenja, ki se je moglo v njem razviti.

KRISTUS — LUČ SVETA

Kristus, Odrešenik, nam je s svojim nau-kom o svetu in večnosti, o človeku in Bogu Očetu in namenu našega življenja jasno po-kazal, kako moramo živeti, kako v življenju hoditi. S svojo milostjo je uničil v duši greh in prinesel življenje in tako tudi veselje; naše življenje je sedaj tako veselo, ko bi sicer bilo tako žalostno, ko bi ne bili odrešeni.

Kristus nam je kot luč, ki nam je razsvet-lila pot, prinesla življenje in veselje; Kristus je luč sveta, kot so ga že napovedovali preroki (Iz 49, 6; 60, 1), je „Vzhajajoči z višave, da razsvetli te, ki sede v temi in smrtni senci, da naravna naše noge na pot miru“ (Lk 1, 79). „Prava luč je bila ta, ki prihajajoč na svet razsvetljuje vsakega člo-veka“ (Jan 1, 9). „Jaz sem luč sveta. Kdor gre za menoj, ne bo hodil v temi, marveč bo imel luč življenja,“ govori Kristus sam o sebi (Jan 8, 12).

SVEČNICA

Kristus se nam predstavi kot luč sveta tudi v skrivnosti, ki ji je posvečena Svečnica, ki jo prištevamo kot zadujo še med božične praznike. Po dogodku, ki se ga iz Gospodo-

ljene sveče in prihajajoča smrt ima v nje-govem siju prijazen obraz... Nič več ne čuti davečega napona v goltancu in prsih. Umir-jeno, prijazno se smehlja, ko z blagoslovlje-nim plamenom v dlaneh stopi skozi mogočna, svetla vrata... — — —

STANKO KOCIPER

vega detinstva ta dan spominjamo, se praznik tudi imenuje Očiščevanje Marijino ali pa Darovanje Gospodovo; ta dogodek tudi premišljujemo v četrti skrivnosti veselega dela svetega rožnega venca. Dogodek je iz 40. dne po Jezusovem rojstvu, zato tudi ta praznik 40 dni po božiču.

Ko starček Simeon ob tej priliki v templju vzame dete Jezusa v naročje, ga v zahvalnem slavošpevu imenuje „luč v razsvetljenje pogonov“ (Lk 2, 32).

Resnico, ki jo izražajo te besede, nam najlepše ponazoruje običaj, po katerem ta dan med blagoslavljanjem sveč pred sv. mašo in med evangelijem naša svetišča postanejo znatraj kot en sam plamen v morju gorečih sveč, ki z blede bleščečo utripajočo lučjo napolnijo ves prostor.

BLAGOSLOVLJENA SVEČA

Ker nam je Kristus duhovna luč, se imenuje v istem pomenu tudi „Sonce“, ker nam je to vir vse luči: Sonce pravice in resnice.

Prav tako pa nam Kristusa — Luč predstavlja goreča sveča, ki siplje svojo blagodejno luč v dušečo temo.

Sveča, ta preprosti, a tako koristni in še vedno nepotrebni dar narave. Ob vseh močnih modernih svetilih ne moremo pogrešati nje mile preproste luči; vedno mora biti pri roki: ko si na potu in ne veš, kako bo z razsvetljava, jo jemlješ s seboj, ko nenadoma odpove nekje v daljavi vir električne luči, od katere si odvisen, te reši košček sveče, ta zanesljiva luč.

Svečo je še Cerkev posvetila, ko jo rabi pri službi božji in jih blagoslavlja.

Pri krstu krščenenemu izroči gorečo svečo kot znamenje dobrih del, ki jih kot kristjan mora vršiti in tako prav hoditi skozi življenje, da bo z vsemi svetimi prišel na nebeško svatbo.

Pri prejemanju svetih obredov bodoči duhovniki prihajajo pred škofa vsak s svojo svečo, ki jo daruje, kar pomeni darovanje sebe v službo božjo Kristusovo.

Brez sveč ni oltarja. In kako lep je pripravljeni oltar za daritev, ko čakajo na njem druga ob drugi, ravne, belo bleščeče sveče! Med sveto mašo morajo vedno na oltarju goreti sveče.

Na veliko soboto luči in sveči, ki je podoba Kristusa, Cerkev prepeva vzneseni slavošpev; sveči v spomin na Jezusove rane vtisne pet zrn kadila in jo kot podoba Kristusa postavi na oltar do Vnebohoda, da nas spominja na vstalega Odrešenika.

Cerkev tudi vernikom prav na Svečnico za pobožno rabo blagoslavlja sveče. Včasih so ta dan imeli procesije s prižganimi svečami prav zaradi spomina tega dne, ki Jezusa predstavlja kot „Luč v razsvetljenje pogonov“. Procesijo so poznali že v četrtem stoletju; vsaj v desetem stoletju, če ne že prej, pa so te sveče tudi blagoslavljali, kar imamo še danes gotovo v vsaki župni cerkvi, pa more biti tudi v vsaki drugi.

V blagoslovnih molitvah Cerkev prosi, da

Darovanje Jezusovo v templju - Risal S. Snoj

bi blagoslovljene sveče bile ljudem v telesno in dušno zdravje in jih spominjale milosti Sv. Duha in večne luči v nebesih.

Naše matere so včasih vestno skrbele, da je vsaka imela v svoji družini pripravljeno vedno lepo blagoslovljeno svečo, ki so jo vsako Svečnico znova prinašale k blagoslovu in so jo skrbno hranile in prižgale med molitvijo ob hudi uri ali ob drugih potrebah in nevarnostih, posebno pa ob postelji umirajočega za blagoslov in pomoč v njega zadnjem boju.

V blagoslovnih molitvah Cerkev prosi, da bi blagoslovljene sveče bile ljudem v telesno in dušno zdravje in jih spominjale milosti Sv. Duha in večne luči v nebesih. Naj tedaj blagoslovljena sveča s skrivnostnim bledim sijem ne sveti le našim očem, ampak tudi naši duši: Naj nas spominja Kristusa in njegovega dela za nas, naj nas spominja luči njegovega nauka in njegove milosti, božjega življenja in sreče, h kateri smo poklicani, in naj nam po blagoslovu in molitvi Cerkve v blagoslavljanju k temu pomaga.

DR. FRANCE GNIDOVEC

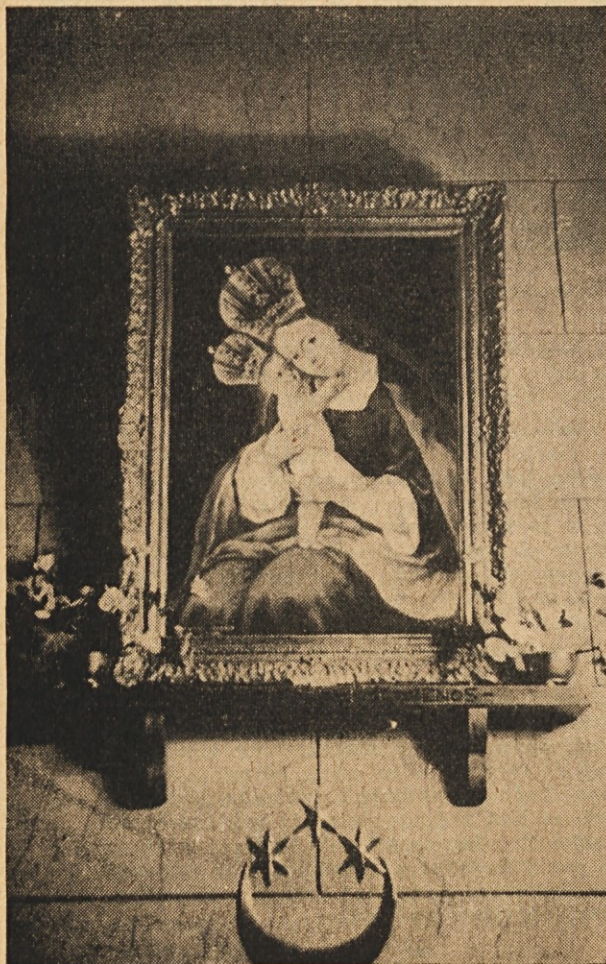
MATI BOŽJA - BOGORODICA

Sv. pismo nikjer ne uporablja o Mariji izraza Mati božja, a v drugi obliki uči, da je ponižna devica iz Nazareta res **Mati božja**. Morda bo prav, če vprašamo še vernike in svete cerkvene očete prvih krščanskih stoletij, kaj so o tej resnici mislili.

Že iz pradavne apostolske dobe izvira apostolska veroizpoved, v kateri molimo: „Verujem... v Jezusa Kristusa, Sina njegovega edinega, Gospoda našega, ki je bil spočet od Svetega Duha, rojen iz Marije Device. Preprost vernik je s tem izpovedal resnico, da je Marija Mati Kristusova, ki je edini Sin Boga Očeta, torej Bog, zato pa tudi Marija Mati božja.

Danes tolikokrat v bogoslužju, pri lavrentanskih litanijah in kot kongreganisti molimo: „Pod Tvoje varstvo pribežimo, o sveta božja Porodnica“. Pa morda ne vemo, da je ta molitev morda sploh najstarejša molitev v čast Materi božji, molitev, ki izvira vsaj iz

Brezjanska Marija v lujanski baziliki

3. st. po Kr., če ne že iz 2. st. po Kr., prišla je v rimsko, ambrozijansko, bizantinsko in koptsko bogoslužje. Lepo izpoveduje vero, da je Marija sveta božja Porodnica.

To vero so vernikom v spisih in pridigah oznanjali cerkveni očetje.

Sv. Ignacij, apostolski učenec, tretji antiohijski škof, ki je umrl v Rimu mučeniške smrti ok. l. 107., uči, da je **Bog, bivajoč v mesu**, — to je Jezus Kristus, naš Gospod, — iz Marije in iz Boga. Trdi še, da je **Marija** v svojem telesu nosila Boga našega, Jezusa Kristusa.

V 2. st. po Kr. trije možje, ki so živeli na različnih krajih, — sv. mučenec **Justin**, veliki lugdunski škof in mučenec **sv. Irenej** ter cerkveni pisatelj **Tertulijan** — uče, da je **Marija** spočela in rodila ne navadnega človeka, marveč samo božjo Besedo. Sv. Irenej posebej uči, da je Bog izbral Marijo, da bi nosila Boga.

Isto resnico so v tretjem, četrtem in v začetku petega stoletja, torej še pred cerkvenim zborom v Efezu, poudarjali sv. **Hipolit**, cerkveni pisatelj **Laktancij**, sv. **Hilarij**, sv. **Janez Zlatousti**, sv. papež **Lamar**, sv. **Hieronim**, sv. **Avguštin** in dolga vrsta drugih. Še danes pogosto pri mašah v čast Devici Mariji v vstopnem spevu ponavljamo hvalospev cerkvenega pesnika **Sedulija** iz 5. st. po Kr.: „Pozdravljena, sveta Mati, rodila si Kralja, ki vlada nebo in zemljo na veke vekov.“

Grški cerkveni očetje so iznašli prav poseben izraz **Theotókos** = **Bogorodica**, ki prav živo izraža resnico o Marijinem božjem materinstvu. Sodijo, da ga je prvi uporabljal sv. **Hipolit** že v tretjem stoletju. Uporabljali so ga sv. **Peter Aleksandrijski**, sv. **Atanzij**, **Didim Aleksandrijski**, sv. **Bazilij**, sv. **Gregorij Nazianski**, sv. **Gregorij Niški**, sv. **Ciril Jeruzalemski**, sv. **Epifanij**, sv. **Efrem** in mnogo drugih. Sv. **Gregorij Nacijski** trdi, da je tisti, ki ne veruje, da je sveta Marija **Bogorodica**, izven božanstva, to je ločen od Boga. Po pričevanju sv. **Cirila Aleksandrijskega** je cesar **Julijan** odpadnik kristjanom ravno to vero oponašal: „Vi ne nehate Marijo klicati **Bogorodico**.“ Sv. **Ciril Aleksandrijski** je imel torej prav, če je trdil: „Ta izraz **Theotókos** je bil pri starih cerkvenih očetih zelo običajen.“

Pri latinskih cerkvenih očetih je prvi začel sv. **Ambrozij** uporabljati izraz **Mater Dei** = **Mati božja** in **Dei Genitrix** = **božja Porodnica**, drugi so pa, kakor smo že rekli, z drugimi besedami izpovedovali isto resnico, kakor n. pr. sv. **Hieronim**, ki trdi, da je Devica rodila Boga, ali sv. **Avguštin**, ki uči, da se je človeška narava zvezala z Bogom, **Besedo** (Sinom božjim) v telesu Device.

Razumljivo je zato, da se je dvignil ves tedanji katoliški svet, ko je carigrabski patriarh **Nestorij** začel v svojih pridigah trditi, da

je Marija le roditeljica Kristusa človeka, ne pa roditeljica Boga. Stara vera, utemeljena v sv. pismu, v svetem izročilu, v veri Cerkve in spisih cerkvenih očetov, je pričala drugače. 22. junija 431 je ta vera dobila slovesno potrdilo na cerkvenem zboru v Efezu, ki je proglasil za nezmotljivo versko resnico stavek: „Če kdo ne priznava, da je Emanuel (= Jezus Kristus) resnično Bog in da je zaradi tega sveta Devica božja Porodnica (= Bogorodica) — rodila je namreč po mesu božjo Besedo, ki je postala meso — bodi izobčen.“ Takrat je vladal sv. Cerkev papež Celestin I. Duša tega cerkvenega zbora pa je bil veliki borec za čast Marijinega božjega materinstva sv. Ciril Aleksandrijski.

To versko resnico so pozneje ponavljali cerkveni zbor v Kalcedonu — letos obhajamo 1500 letnico tega zbora —, drugi in tretji carigrajski cerkveni zbor, lateranski cerkveni zbor pod papežem Martinom I. leta 649. Pavel IV. je isto resnico naglašal proti krivoveriskim sociiniamom.

Zakaj smemo torej s Cerkvijo trditi, da je Marija Mati božja?

Takrat, ko je Marija izrekla odločilne besede: „Glej, dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi“ (Lk 1, 38), so se zgodile obenem tri reči: iz deviškega Marijinega telesa se je začelo tvoriti Jezusovo telo; ob istem času je Bog ustvaril in vdihnil temu telesu dušo; druga božja oseba je to človeško naravo privzela k svoji božji naravi tako, da sta odslej v Jezusu dve naravi, a le ena oseba. In sedaj je tako: Kakor n. pr. o Krstnikovi materi Elizabeti ne pravimo, da je samo mati Krstnikovega telesa, marveč mati celega človeka, tako tudi o Mariji ne pravimo oz. ne moremo reči, da je samo mati Jezusovega telesa, marveč mati celega Kristusa, to je učlovečenega Boga, čeprav mu Marija ni dala božje narave. — Končno je pa Marijino božje materinstvo skrivnost.

Na god sv. Cirila Aleksandrijskega molimo prelepo molitev pri sv. maši: „O Bog, ki si svojega blaženega spoznavalca in škofa Cirila napravil za nepremagljivega zagovornika božjega materinstva preblažene Device Marije, podeli nam po njegovi priprošnji, da nas bo ona, ki jo resnično priznavamo za božjo Porodnico, rešila s svojim materinskim varstvom.“ — Če kdo, potem gotovo Slovenci v resnici potrebujemo v sedanji dobi posebnega Marijinega varstva. Da bomo pa tega vredni, pa skušajmo vredno služiti presveti Porodnici, kakor molimo v pobožajlni prošnji isti dan: služiti tako, da bomo v Marijino božje materinstvo verovali, radi opravljali molitve v njeno čast, zlasti rožni venec, radi opravljali pobožnost prvih sobot, širili njeno čast, predvsem pa jo posnemali s svetim življenjem. Posebej bomo služili svetj Bogorodici, če molimo Njej na čast za vrnitev ločenih bratov (pravoslavnih) v katoliško Cerkev; saj nas z njimi družijo ista vera v presv. Bogorodico, ki jo na Vzhodu tako zelo časte. Po presv. Bogorodici se bosta končno v eni pravi veri objela Vzhod in Zapad.

DR. FILIP ŽAKELJ

Romarica Neža

Še pokriva snežna odeja dol in breg. Še drži led v sponah vaško lužo in počasni potok v bregu. Še više v jutra izpod slamnate strehe borne kočje ledene sveče, ki jih šele pozno sonce prižiga, da jokajo in splahnevajo. Še zdaj pa zdaj zatuli huda burja krog lesenih oglov kot bi jih hotela prevrniti... Pa vse to ne bo trajalo več dolgo. Dnevi so vsak dan daljši; moč sončnih žarkov narašča; led dobiva razpoke; potok se prebuja; sveče spod slamnate strehe so z jutra v jutro krajše. Skoro izgine na prisojnih krajih sneg, vinogradi se med prvimi sproste zimske odeje, trta zajoka in pokliče rezače k rezatvi. Kot po navadi, vsako pomlad, najprvo ožive vinogradi. Ljudje, naveličani zatohlih sob, skrbno pohite na delo po vinskih gorica in njivah. Delo podaja delu roke.

Samo šivilja Neža nima nobenih takih skrbi. Dan za dnevom, pogosto noč na noč presedevala v svoji mali sobici ubožne kočje, pa je še vesela povrhu. Da le more biti komu njeno delo na korist! Dolga bolezen njene priletne matere je izčrpala ves zaslužek. Ko bi ga bilo vsaj še zadosti!... Ko ji je mati umrla, je komaj plačala sv. mašo in pogrebne stroške, mizarju pa je ostala za krsto nekaj dinarjev še na dolgu.

Poletje. Neža sedi pri oknu. Njene roke pridno segajo v delo, pogled pa ji plava v daljavo. Zimo je slabo prezimila; v prsih so

ji mehovi delali zmedo; šivalni stroj jo utruja. Toda vkljub vsemu je od ranega jutra pri delu. Klančevim je umrla gospodinja in družina ji je prinesla kup dela, ki mora biti do naslednjega dne izgotovljeno. Temnikasto jutro napadajo sive megle. Proti poldnevu popije sonce meglene koprene in pošlje nekaj žarkov Neži v samotno sobico. V zapečku leži kot po navadi stara siva mačka in zadovoljno prede mačje sanje kot po taktu šivalnega stroja. Starinska stenska ura niha v počasnem enakomernem dolgem koraku v svoje dolgo nihalo z međenim ščitkom, ki predstavlja sonce, in s svojim počasnim tika-takanjem naznanja, da se v tej sobici nikomur nikamor ne mudi. Da, je to prijetna, tiha sobica; ne samo eden, že več jih je v njej pri Neži našlo zatočišče v sili in obupu in potolaženi so zopet odšli. Nežina skromnost, njen prikupen obraz, katerega najraje vedno obseva zadovoljen in dobrohoten smehljaj, ki ne dopusti, da bi ga orale zločeste gube in brazde, njene izurjene roke, ki enako poprimejo za najfinejša kot najpriprostejša dela, so tajne magnetne sile, ki privlačijo vsakogar. Da, da, pa še neko duševno silo poseduje Neža, ki nadkriljuje vse zunanje: življenjsko modrost, da s svojim materinskim prigovarjanjem vpliva na mnogotero lahkomišno mlado dušo in jo odvrne od zablod in slabih poti bolj kot železna pridiga pridigarjeva.

V poletnem času je vsa stara hiša, v kateri ima Neža svojo sobico, cvetlični raj. Košatj roženkrauti, rdeče fuksije, rožmarin in nagelj krase njena okna, in majhne, urejene in oplete gredice na vrtu so polne vrtnic, marjetic, mačeh in velike vrste drugih cvetlic. Pred vhodom v hišo na obeh straneh vrat pa stojita kakor na straži in vsakomur na vpogled dva bahava, košata, krasnocvetoča oleandra, Nežin ponos, katera ji marsikdo zavida.

Vsako jutro, ob vsakem vremenu, bodi sončno bodi deževno, ob snegu in burji, gre Neža k sv. maši. Oj, Neža jo zna pravilno ceniti sv. mašo. Pa je to podedovala po svoji materi! In vsakoletno romanje — dva dni pešhoda k Mariji na Brezje je njeno največje hrepenenje in veselje.

Danes pa sedi Neža nekam zamišljena ob svojem delu. Smehljaj je splahnel z njenega obličja. Zjutraj je od sv. maše domov grede

Spokornica Marija Magdalena (Vinjeta Bare Remčeve)

vprašala sosedovo Baro, kako bo z letošnjim romanjem na Brezje. Da, da, to je Nežina velika briga — in najsi je še tako vsestransko razmišlja — letos ne zažošča ves njen zaslužek za pot.

V nedeljo pred praznikom Marije Snežnice oznanja domači gospod župnik zadnja navodila glede romanja. Neža kleči v klopi. Solza ji prisili iz oči in kane na črvojednasto klop. Ni pomoči! Letos mora ostati doma.

Napoči romarsko jutro. Obkrožen od množice svojih faranov stoji stari gospod župnik pred župno cerkvijo. Zastave vibrajo v vetru. Zvonovi s slovesnim klenkanjem oznanjajo širom župnije: Romaŕji stopajo na pot! Že so se uvrstili možje za lepo izrezljanim romarskim križem, ki je okusno ovit v cvetlični venec. Za njimi stopajo v vrsto ženske z rožnimi vencii ovitimi krog prstov, mnoge upognjene vsled teže let. — Kdo pa stopa tam zadaj v vrsto? Šivilja Neža! Prav zares! — Sicer ni nič posebno trdna... Sapa ji dela težave... S tresočo roko si pogladi nazaj pod temno ruto osiveli kosem las, ki ji je prisilil izpod nje... „Verjem v Boga Očeta, vsemogočnega Stvarnika...“ Orgle in zvonovi spremljajo molitev romarjev izpred cerkve mimo pokopališča in skozi vas v toplo avgustovo jutro — v prosto naravo. Ob poti stoje v špalirju tisti, ki se ne morejo udeležiti romanja, se priporočajo v molitev h Kraljici Slovencev, podajajo po nekaj v denarju za nabiralnik pri Njenem oltarju; marsikdo še stisne v cekar alj narbrtnik zavitek s slastnim štrukljem; pa na srce jim polagajo nasvete na pot in za prenočišče.

Ravnokar prispe procesija romarjev mimo gostilne „Pri zlati kroni“. Skozi zadehle šipe jih zijajo zaspani obrazj radovednih letoviščarjev. Sosedova Bara, ki gre vštric z Nežo, tedaj prav na rahlo sune Nežo pod rebra in jo z namigom oči opozori na verandogostilne, kjer sta bahava v vsej svoji naravni krasoti stala dva oleandra. Neži švigne za hip pogled navzgor, potem pa zopet pogled skromno povesi in prsti se ji še tesneje oklenejo rožnega venca. Ko se pomika dolga vrsta romarjev skozi vasico mimo Nežine kočee, sta prostora na desni in levi vrat, kjer sta desetletja stala krasna oleandra, prazna. Zato pa Neža sedaj roma med molitvami in petjem z drugimi romarji k Mariji. Nepovedno veselo ji polje srce. Blaženo šepetajo njene ovele ustnice: „Sveta Marija, Mati božja, prosí za nas grešnike... Zdaj in ob našj smrtni uri!...“ Saj vendar ne prihaja sedaj k Nebeški Materi s praznimi rokami; prinaša ji svojo najljubšo žrtev.

In ko naslednji dan obsevajo zadnji sončni žarki romarski križ in zlaté križe na zastavah pri vstopanju romarjev v Marijino svetišče, pozabj Neža na vso težavno pot, na težave v prsih in na vso svojo revščino. Njena duša je vesela in lahka kót da bi prosto plavala v zraku. — Romarica Neža, najsi-romašnejša med vsemi, je vendar danes najbogatejša in najsrečnejša. M. RADOŠ

POST - PRIPRAVA NA VSTAJENJE

O božiču so v središču našega preznavanja stale jasli z novorojenim Odrešenikom, velika noč pa je praznik Kriza, stoji pred nami križ Kristusov, na katerem smo bili odrešeni. O božiču se spominjamo včlovečenja in človeškega rojstva božjega Sinu, o veliki noči pa njegovega odrešilnega trpljenja, smrti in vstajenja. Božič in božična doba nam je v cerkvenem letu kot doba vstalega sonca, velika noč in nje doba pa nam pomeni poln dan v popolnosti dovršenega odrešenja.

Velika noč je kot praznik dovršenega odrešenja največji praznik v cerkvenem letu, ki je prav spomin dogodkov našega odrešenja, kot je ta praznik med vsemi v cerkvenem letu najstarejši. Velika noč se ne praznuje na vedno isti določeni dan v letu, ampak vedno prvo nedeljo po pomladni luni in se tako pomika in praznuje prej ali pozneje v času od 22. marca pa dober mesec naprej tja proti koncu aprila. Tako se premika tudi vsa velikonočna doba, katere predpostni in postni čas, tih; in veliki teden, velike noči že izpodrinejo zadnje nedelje božične dobe, nedelje po Razglasenju, ki se zato potem praznujejo na koncu velikonočne dobe kot zadnje pobinkoštna, ker 24 pobinkoštnih zaradi zgodnje velike noči pred adventom prehitro zmanjka.

Kot velja za božično dobo, tudi velikonočno dobo sestavljajo trije časi: čas priprave, pravo praznovanje skrivnosti samo in popraznovanje kot neko nadaljevanje praznika. V čas priprave na veliko noč spada predpostni in postni čas, tihi in veliki teden, to je čas od prve predpostne nedelje do velike noči; pravo velikonočno praznovanje pomeni velikonočni čas od velike noči do nedelje sv. Trojice; od tedaj do adventa pa traja binkoštni čas velikonočnega popraznovanja.

ČAS DALJNE PRIPRAVE — PREDPOST

Velika noč je praznik našega odrešenja, Kristusovega vstajenja.

Velika noč kristjanu ni le spomin, ampak mu pomeni resnično odrešenje in v resnici mora vstati s Kristusom. Zato Cerkev tudi hoče in strogo ukazuje svojim vernikom spoved in obhajilo za veliko noč. Vsi naj tako prejmejo bogate sadove Kristusovega odrešenja in s Kristusom nanovo ali še globlje zažive nadnaravno življenje božjih otrok.

Ker je to vstajenje plod božje milosti in našega truda, našega sodelovanja z božjo milostjo, zato se moramo nanj pripraviti z lastnim trdim prizadevanjem; po meri tega bo tudi uspeh, mera našega življenja v Kristusu. Zato nas Cerkev že pred začetkom posta samega, na prvo predpostno nedeljo, vabi in vzpodbuja k duhovnemu teku in boju: „Ali ne veste, da tisti, ki v tekališču tekajo, sicer vsi tečejo, pa le eden dobi nagrado? Tako tecite, da jo dosežete. Vsak pa, kateri tekmuje, se zdržuje vsega: oni, da

prejmejo minljiv venec, mi pa neminljivega. Jaz torej tako tečem, ne kakor na slepo; se tako borim, ne kakor bi mahal po zraku; marveč zatiram svoje telo in devljem v sužnost, da bi, ko evangelij oznamim drugim, sam ne bil zavržen“ (1 Kor 9, 24—27).

Tako nas Cerkev vzpodbuja v berilu septuagize, prve predpostne nedelje, prve velikonočni dobi, že nad 1300 let izza dobe papeža sv. Gregorija Velikega in si že s to nedeljo nadene znamenja resnobe in spokornosti, se odene v vijolično barvo, odloži okras in nakit cvetja ter opušča izraze veselja in veselega praznovanja kot alelujo in glorio, čeprav spokornega posta samega še ne nalaga.

V tem razporeženju poteče hitro ta kratki čas treh predpostnih nedelj — sedemdesetnice, šestdesetnice, petdesetnice, nakar se začne prava, bližnja priprava na veliko noč, štiridesetdnevni post sam.

BLIŽNJA PRIPRAVA NA VELIKO NOČ — POST

Naša priprava na veliko noč, naš duhovni boj in tek, tekovanje, bodi po volji Cerkve predvsem post v ožjem in širšem pomenu. „Vsak pa, kateri tekmuje, se zdržuje vsega... zatiram svoje telo in ga devljem v sužnost...“ (1 Kor 9, 25—27). Potem ima ta priprava na veliko noč tudi svoje ime „post“, „40 danski post“, v drugih jezikih pa ime tega časa poudarja prav trajanje 40 dni — kvadragezima.

Častitljive zglede za ta post je našla sveta Cerkev že v sv. pismu, ki poroča o Kristusovem 40 dnevnem postu in podobno stara zaveza o Mozesu in Eliji, ter je zato že v prvih stoletjih uvedla post 40 dni kot pripravo na praznovanje Kristusovega odrešilnega trpljenja in smrti ter vstajenja.

Že iz začetka 4. stoletja je znana ta priprava na veliko noč s 40 dnevnim postom. Ta post je trajal šest tednov in obsegal tele nedelje današnjega posta: pepelnično, kvartno, brezimno, sredpostno, tiho, cvetno; post se je začel po prvi nedelji, pepelnični kot se danes imenuje, ki se je kot začetek 40 dnevne priprave tedaj zato imenovala štiridesetnica, kvadragezima. Od teh 42 dni 6 nedelj ni bilo posta, da je tako bilo pravih postnih dni v resnici le 36. Zato že od 7. stoletja dalje v začetku dodajamo še štiri manjkajoče postne dneve, tako da se začnjen post s pepelnično sredo.

PEPELNICA

Zadnji dnevi pred začetkom posta, nedelja, ponedeljek, torek, „pustni dnevi“, so se razvili tekom časa v dneve nebrzdanega razveseljevanja, zaradi česar je Cerkev za te dni že v 16. stoletju uvedla zadostilno češčenje sv. Rešnjega Telesa, ki se more opravljeni kot 40 urna pobožnost, kakor je že v prvih stoletjih uvajala zadostilne molitve in

Iz liturgičnega leta: Jezusov krst v Jordanu. — Spodaj: Jezus napravi prvi čudež. — Desno zgoraj: Jezus s poganskim stotnikom in grešnikom; spodaj: Jezus pomiri vihar na morju.

pokoro ob priliki razbrzdanega poganskega razveseljevanja.

Tako razklano zveni danes krščanski „polnočni zvon“ v pepelnični noči in ji oznanja post. Pretresljivo zvonijo mušiči dobrih, pripravljenih, ki ga poslušajo kot glasnika zveličanja; ne zmeni se pa zanj še večja množica drugih, ki ji je blago vabilo Cerkve udušil in prevpil hrup nebrzdanega razveseljevanja. Da bi vsaj naslednje, pepelnično jutro, za začetek posta prišli; morda bi jih prebudil še zasanjane v uživanje pretresljivi obred pepeljenja. Pepel, znamenje minljivosti, se usipa na glave vernikov in tega pomen jim razlaga duhovnikov resni opomin: „Spomni se, človek, da si prah in da se v prah povrneš!“

Je ta obred ostanek starega pepeljenja javnih grešnikov, ki so ta dan začenjali javno cerkveno pokoro, ki so jo končali na veliki

četrtek, ko so spet dosegli spravo. Temu pepeljenju so se iz ponižnosti večkrat pridruževali tudi drugi verniki in ko je v 11. stoletju javna pokora prenehala, se je obred ohranil za vse vernike. Kako blažilno bi danes vplival ta opomin in molitev Cerkve ter nje blagoslov na duše, po vsem razveseljevanju tako utrujene in nemirne. A danes prav teh ni. Se ogibljejo grenkega zdravila. Ta dan je povsod obvezni strogi post.

MOLITEV, POST, MILOŠČINA

Kot se je Jezus v puščavi 40 dni postil in je molil, podobno Mozes in Elija, tako sta post in molitev tisti „boj“ in „tek“, h kateremu vabi Cerkev v štiridesetdnevnom postu. K temu je Cerkev pridejala in za ta čas priporoča miloščino in dela ljubezni.

Glavni predmet naše molitve in premišljevanja je ta čas Kristusovo trpljenje, ki ga premišljujemo v žalostnem delu sv. rožnega venca, pri sv. križevnem potu in ob post-nih pridigah. Posebne vrednosti lepo molitev imajo duhovniki v brevirju in vsi verniki v sveti maši, kjer Cerkev na posebno ganljiv način pripravlja na Kristusovo vstajenje.

Če hočemo za veliko noč s Kristusom vstati, moramo tudi najprej z njim duhovno umreti s postom. Od prvotnega hudega posta, v katerem so se zdržali ne le mesa, ampak tudi jajc, mleka in mlečnih jedi, rib, vina in podobno, ter so jedli le enkrat na dan, je v današnjem zelo milem postu zdržka od mesa in pritrganja v jedi ostalo le malo in je za nekatere posamezne pokrajine še posebej omiljen. Tako imamo v Argentini ta čas strogi post, to je zdržek in pritrganje, le na pepelnico in na veliki petek, vse petke štiridesetdnevnega posta pa samo zdržek. Stari strogi post se je ohranil le še v redkih redovih.

Primeren post telesu ni škodljiv, ampak koristen; post kot premagovanje zaradi Boga pa silno dviga duha in bogati dušo — to je Cerkev vedno vedela in ga silno priporočala in to umejo vsi, ki so to izkusili, kakor se samo povedano posvetnim ljudem zdi neverjetno. „Ta slovesni post je zveličavno postavljen v dušno in telesno zdravje“, moli Cerkev pri nas v soboto po pepelnici in v postni prefaciji: „Bog v nas po telesnem postu zatira greh, dviga duha, daje krepost in plačilo...“

Post nam je Cerkev zelo olajšala in ga skoraj ni več. A če se hočemo na veliko noč res dobro pripraviti in se res duhovno prenoviti, si moramo vsaj naložiti „post“ v širšem pomenu, ki pa nam je tudi trd in težak: to je post premagovanja sploh, v vestnem in pridnem stanovskem delu, v resnem in zbranim življenju brez hrupnega veselja in razigranosti, v večjem prizadevanju za ponižnost, nesebičnost in pravo ljubezen do bližnjega, pravi krščanski altruizem. — Čim manj je pravega posta, tem več naj bi ob tem vršili vsaj del ljubezni, delili miloščino in v dobre namene.

V naših cerkvah v tem času ni svetlobe, ni luči, ni veselja v petju in glasbi, ne v cvetju in nakitu, vse je bolj v temačnem

molku, preprosto in prazno, odeto v spokorno resno vijolično barvo. Tudi orglje so v cerkvi za post utihnile. To vse naj bo simbol in zunanji izraz resnosti in spokornega duha, ki vlada v naših dušah, da se tako pripravimo za tem večje velikonočno veselje.

POSTNA LITURGIJA

Ker je postni čas čas molitve, je razumljivo posebne važnosti za pripravo na veliko noč tudi po uredbi Cerkve sv. maša. Že izza časa okrog papeža sv. Gregorja Velikega (ok. l. 600) ima vsak dan posta svojo posebno mašo. Na obliko teh lepih prastarih postnih maš je vplival nekaj posebni spokorni značaj postnega časa, ki je posvečen pokori, in misel na trpljenje Gospodovo; dalje opazamo v njih spomin na cerkev, kjer se je maša tisti dan za vse ljudstvo v Rimu opravila in je to bilo vsak dan v drugi cerkvi (stacijon); obenem je v njih mnogo spominov na katehume, ki jih je Cerkev v tem času pripravljala na krst, ki so ga prejeli na veliko soboto, in spominov na javne grešnike, ki so delali pokoro do sprave na veliki četrtak.

Poleg duhovniške molitve brevirja posebno iz teh postnih maš najlepše odseva duh spokornosti, strahu, zaupanja, ki hoče Cerkev, da nas preveva v tem času. Tu beremo pretresljive zgodbe o spreobrnjenjih Samarijanke, Magdalene, prešuštni žene, izgubljenega sina, Ninivljanov... dalje o množici čudežev in ozdravljenj Gospodovih; o zglelih odgovedi kot n. pr. o vdovi iz Sarepte; o obujenju mrtvih in tolažbi njih najbližjih; o egiptovskem Jožefu, žrtvi bratske zavisti, in Jezusu, ki ga je izdal eden najbližjih iz njegove družbe. Tu čujemo preroke stare zaveze, ki groze in napovedujejo strašne kazni zakrknjenim grešnikom; pa tudi mile in vabeče besede Gospoda, ki nas vabi k pokori; slutimo bol Cerkve nad nespokornostjo svojih otrok, pa tudi neizrekljivo nebeško veselje nad spreobrnjenjem; čujemo tožbe duhovnikov ob malomarnosti; pa tudi iskrene klice vernega ljudstva, ki kliče k Bogu za usmiljenje in odpuščenje.

Med mnogimi zelo značilnimi liturgičnimi dnevi v postu sta posebno značilna 4. postna t. j. sredpostna nedelja (Laetare) in pa sreda po tej nedelji.

Sredpostna nedelja nas preseneti s svojim veseljem, ki ga izražajo že takoj prve besede v Introitu: „Laetare, veseli se, Jeruzalem, in radujte se v veselju, kateri ste bili v žalosti.“ To duhovno veselje je nekak odmor v postnem času; duh in telo naj malo počijeta, da bosta potem lažje vztrajala v pokorjenju do konca postnega časa. Cvetje se za to nedeljo vrne na oltar, oglase se orglje in se more rabiti mesto vijolične vesela rožnata barva.

V Rimu v znak veselja papež to nedeljo slovesno blagoslovi „zlati rožo“. V procesiji pred sv. mašo je papež ta dan včasih nosil v roki svežo cvetlico, pozneje pa umetno zlato rožo, napolnjeno z dišavami. Najbrže so v Rimu v starih časih v zelenju in v cvetju praznovali zmago pomladi nad zimo in

se je Cerkev temu običaju s tem prilagodila. Po končani službi božji papež to rožo podari kakim odličnim osebnostim katoliškega sveta.

Sreda po tej nedelji se je včasih imenovala „feria scrutini“, t. j. dan izpraševanja za katehume. Vsega je bilo v rimski cerkvi od 7. stoletja naprej v dobi bližnje priprave na krst sedemkrat izpraševanje, združeno s poukom in eksorcizmi za katehume; a to sreda se je izpraševanje vršilo bolj slovesno; katehumenom so zaupali veroizpoved in očenaš in se je zato ta dan posebej imenoval „dan izpraševanja“. Vsa berila in molitve merijo na sveti krst: „Razlil bom na vas čisto vodo...“ beremo že v Introitu; evangelij je o človeku, ki je od rojstva slep v kopeli Siloe prejel vid — podobna katehuma, ki v kopeli krsta duhovno spregleda.

Čeprav v postu do tihe nedelje liturgija še ne govori o Gospodovem odrešilnem trpljenju, vendar verno ljudstvo v svoji molitvi v tem času živi zlasti iz Jezusovega trpljenja, ki ga premišljuje v sv. križevem potu, sv. rožnem vencu in ob postnih govorih. Prav pogled na Gospoda, ki zaradi naših grehov toliko trpi, nas najbolj nagiba k iskreni spokornosti, da z njim v postu trpimo, da bi se veselili z njim vstali v njegovem vstajenju.

DR. FRANC GNIDOVEC

Getsemani...

BESEDE MOJEGA SRCA
plapolajoč so papir —
besede klicarja vere,
zajete v blesteč se okvir.

Božji Učenik se jim smehljá,
a jih ne bere.

On noče gromovniških sanj,
On terja junaških dejanj,
bitke krvave
z vladarjem tega svetá —
in križa...

Takšnega me čaka in hoče,
da se v ozke obroče
mojih željá
s prestola veličastva in slave
poniža!

K PREŠERNI SPEČI SVETA
vabeča truma
meni zapira pot,
svetlo pot navzgor
v brezmadežne višave.

Daj mi moči, poguma,
Kristus, — trpeči Gospod!

Bodi, bodi moj vzor, —
ne v opoju srca,
ne na prestolu oblasti in slave:
na križevi poti
v biriški trdoti
skoz našega veča zmešnjave:

O, TI, KI NA KRIŽU VISIŠ,
tako vdan in krotak,
ves v krvi in nag, —

ne Tvoje Telo presveto
med razbojnikoma razpeto:
jaz sem zaslužil tak križ!

Na svoje božanske rame
kriváó sveta si naložil,
nosil jo tudi zame, —
pa nisi tožil.
Jaz pa šibak, šibak
Tvojih krdel vojščak,
v Tvojem zavetju
boreč se na tujem,
glasneje vzdihujem
ko Ti v prekrvavem razpetju.

TEŽAK JE KRIŽ,
težak in brez cene,
če ga ljubezen ne nosi.
Zakaj, zakaj bežiš
pred Njim, ki ves opljuvan
v škrlatnem plašču ran
kot Simona iz Cirenje
pomoči te prosi?

O, moje slepo srcé,
gluha ušesa
in bojazljive nogé, —
zakaj prezirate pot,
ki vam jo s križem Gospod
kaže v nebesa? —

MOJA DUŠA JE SLEPA.
Kot ohromljena šepa
na poti duhovni in pada.
Za Križanim brez križa bi rada.

Še vedno tlačanka telesa
v hrupni samoti
velemesta
tiho se joče ...
Premalo je Kristusu zvesta.

Spet in spet hoče
naravnost po poti,
ki pelje
use misli in želje
v nebesa, —
pa ne more ...
Potrto srcé
zmerom bridkeje vé,
da ni mogoče po te,
strmi hoti naprej,
Jezus, brez Tvoje podpore ...

ZREŠ ME Z OTOŽNIM
POGLEDOM.

Za Tvojim sledom
ne stopam zvesto.
Na hrupno, široko cesto
otrok tega sveta
moja stopinja uhaja
in Tebe — Boga,
nezvesta, izdaja.

Tvoje volje ograja
naj me tako uklene,
da nikdar več posihmal
s Tvojih trnovih tal
moja noga ne krene ...

MOJA DUŠA JE BOLNA,
žejna je vina.
Moja kupa je polna,
polna pelina.

Jezus jo je natočil,
mojim prstom izročil ...

Izpil jo bom do dna,
ne da bi kremžil lice.
Vdano, da očistim se zla,
pojdem skoz časa vice.

Pot me bo k Jezusu vodila
med oljke Getzemanskega vrta.

Pri Njem bom našel krepčila
za dušo,
kadar bo vržena v temo in sušo,
do smrti potrta.

USTA SO TIHA, TIHA,
jezik srca molči,
duša vdano, brez vzdih
v muki medli ...

Moj srčni kelih
grenak je, grenak.
V duši usiha
jasnine sijaj;
zagrinja jo mrak, —
kot oblaki peklenških sáj
se čeznjo vali ...

V tej bridki uri
me naskakujejo
peklenške duri;
njihove sence
me obkoljuje,
ugasujoč zadnje lestence . . .

Jezus, Marija!
Ne cvetlic belih,
ne vrtnic rdečih, —
dolгих, bodečih
trnov trak
srca se ovija ...

MOJA PTIČKA
plaho molči,
na vrhu mojega vršička
cvet ne dehti.

Studenec radósti
je zaklenjen,
venec bridkósti
z bremenom križa
kruvavo se bliža, —
meni namenjen.

Vsem žalostim dver
odprta je v moj vrt; —
o, ta večer, moj večer,
grenak je kot smrt ...

KAJ TOŽIM O TEŽI KRIŽA,
moje breme je križec lahak!
Kdor se ljubeče Pribitemu bliža,
ni pod svojim bremenom
ne solzan ne grenak.

Vem, vem: ne ljubi,
kdor ljubemu noče biti enak ...

Ušel bom pogubi
z nebeškim plenom,
kot Križani vdani in krotak ...

VIJAK GROZE ME STISKA,
privija, privija ...

Ojoj, Getzemani moj,
kako krvav si nocoj!
Ali ne bo obiska
iz raja? ...

Glej, Kristus prihaja,
skoz mesečino se bliža ...

S svojim križem me krepča.
Svetló šepeta:

Ne brani se križal!
Nosi ga vdano,
če hočeš priti za mano.

ČIM BOLJ SI TEŽAK,
moj notranji križ,
čim niže me tiščiš,
tem bolj sem krepak.

Prispel sem smehljaje
do skrivnostne postaje,
kjer je pelin sladak.

Kozarec mojih dni
z bolečino
Jezus nataka.

O, božje vino,
rdeče kot kri. —
Tvoj napitek
moj bridki užitek
namača!

Mati Marija nad menoj čuje;
skozi puščavo bridkosti
kakor na begu v Egipt potuje
z mano v sladki krotkosti.

BOLJ KO SEM BEDIŃ,
večji zaklad mi obljubljaš,
kolj ko sem nevreden,
nežnejše me poljubljaš; —
o, kakor da ni razlike
med menoj in Teboj,
Križani moj,
tako si pomnožil stike
na križevem potu z menoj!

Bogdan
Budnik

VERA BO ZMAGALA

2. VERA JE VELIK DAR BOŽJI

Mlad, nadarjen in globokoveren slovenski visokošolec mi je nekoč dejal: „Lzmed vseh ljudi na svetu se mi zdi najbolj nesrečen tisti, kdor je izgubil vero v Boga in v blaženo, večno življenje po smrti. Naj bo tak človek na tem svetu še tako bogat, učen, spoštovan in slavljen od ljudi, ljubljen in srečen v družini, zdrav in v udobju, v svoji neveri ve in je prepričan, da bo vse to kmalu minulo in da že sedaj nosi v sebi kal razpada. Zavest ničnosti in minljivosti je za takega brezverca tem bolj mučna in grozna, čim bolj se stara in v osamljenem trpljenju doživlja nesmisel svojega življenja, ki nima več nobene večnostne vrednosti. Mislim, da bi znorel, če bi moral le za nekaj časa zaživeti življenje popolnega brezverca. Veren človek je lahko bolan, ubog, preganjan, zasramovan, pa je vendar veliko bolj srečen, kakor brezverec v največjem udobju in pri najboljšem zdravju. Kajti zavest, da bo vse to trpljenje kmalu minulo in da ga potem čaka blaženost, samo večno, neskaljeno veselje v Bogu, ga tolaži v trpljenju in daje globok smisel vsemu njegovemu življenju in delovanju.“

VERA — TEMELJ NAŠEGA ŽIVLJENJA

Kako resnične so besede tega slovenskega visokošolca! Vera daje našemu življenju smisel, trdnost, moč in veselje. Čim globlje korenine požene v naši duši vera, tem srečnejše je naše življenje in tem trdnjše je v vseh viharjih in preizkušnjah življenja. Kakor je apostol Peter mogel v moči vere hoditi po valovih morja prav kot po suhem, tako vsak vernik, ki ima močno, neomajno vero, živi v najhujših viharjih življenja, ki ga zadevajo, prav tako mirno in brez strahu kakor v mirnih, srečnih časih. Kdor pa začne pešati v veri in dvomih nad božjo dobrotu, pravičnostjo in vsemogočnostjo, se začne potapljati kakor apostol Peter, ki je — opazujoč velike valove, ki so se zagnali vanj — začel dvomiti, ali bo še mogel hoditi po morju. Apostol Jakob pravi: „Kdor dvomi, je podoben morske-mu valu, ki ga veter dviga in premetava. Naj pač ne misli tak človek, da bo od Gospoda kaj prejel — moč z dvema dušama, nestanovitna na vseh svojih potih“ (Jak 1, 7—8).

Vera je za naše življenje to, kar korenine za drevo in trden skalnat temelj za stavbo. Če se korenine posuše, bo kmalu celo drevo,

pa naj je bilo še tako košato, suho in se bo podrlo. In stavba, ki nima trdnega temelja, ampak je zidana na pesek, se bo ob prvem naluvo zrušila. Tako je tudi z našim duhovnim in нравnim življenjem. Naj je naše duhovno življenje pognalo še toliko lepih čednosti in dobrih zaslužnih del, če se vera, ki je korenina in temelj našega duhovnega življenja, posuši in zruši, se bo zrušila vsa naša duhovna stavba, in podrtija bo strašna. Sadovi nevere so strašni. Sedanji komunistični zločini: ropi, požigi, umorji in kar je temu enakega, so vsi sad nevere in brezboštva. Lahko rečemo, da je bila nevera tista, ki je povzročila nepokorščino do Boga v Adamu in Evi in raj veselja spremenila v svet trpljenja in bolečin.

Vera je bila tista, ki je branila Evi in Adamu storiti greh. Hudič je to vedel, zato je hotel v Evi najprej zrušiti vero v Boga in njegove besede. Hinavsko je vprašal hudič po kači Evi: „Zakaj ne jesta od tega drevesa?“ Eva je preprosto razložila: „Ker nama je Bog prepovedal. Zakaj rekel je: 'Kateri koli dan bosta jedla od tega drevesa, bosta umrla.'“ Hudič je videl, da verujeta božji besedi, prav zato si ne upata jesti od tega drevesa. Zato z vabo napuha skuša omajati vero Eve in Adama, rekoč: „Nikakor ne bosta umrla, ampak oči se bodo vama odprle in bosta kakor bogova.“

Tedaj se je v Evi vera zrušila. Namesto, da bi verjela Bogu, je verjela hudiču. Bil je strašen greh nevere, porojen iz napuha. Hitro so sledili še drugi grehi: nepokorščina Bogu, poželenje oči, zapeljevanje Adama v isti greh. Vera, ki je prej držala pokoncu vso duhovno in нравno zgradbo Eve in Adama, se je porušila in z njo se je porušilo njuno duhovno in нравno življenje. Postala sta kakor poželjivi živali, in le skesana vera v Boga in njegovo vse odpuščajoče usmiljenje ju je spet rešila pogubljenja. A posledice greha so ostale v vsem človeškem rodu in v vsem stvarstvu. Zato pravi sv. Pavel: „Doselej vse stvarstvo skupno zdihuje in trpi v porodnih bolečinah“ (1 Rim 8, 22).

Iz strašnih posledic nevere bomo znali še toliko bolj ceniti milost svete vere.

VERA — DAR BOŽJI

Najprej moramo imeti pred očmi resnico, da je vera dar božji. Ne moremo si vere zaslužiti od Boga, še manj z lastnimi naravnimi zmoglostmi pridobiti. Bog nam vero podari po svoji neskončni dobroti, mi jo pa — pridobljeno po božji milosti — svobodno sprejmemo. Pri veri morata bistveno sodelovati tudi naš razum in volja, ker naše verovanje ni ne slepo ne prisiljeno; vendar je pa za naše verovanje najvažnejša milost božja. Božja milost v nas vero spočne, po milosti vera raste in se krepi; po milosti se dopolni naša vera in ostane stanovitna ter živa vse dotlej, dokler se ne spremeni v gledanje Boga poveličanih duš v nebesih. Iz dejstva, da je naša vera dar božji, da se ohranja, množi, izpopolnjuje in

dopolni po milosti, slede za nas tele važne dolžnosti:

Ker smo prejeli že kot otroci od Boga dar vere, se moramo Bogu za ta veliki, neprecenljivi dar vere vedno zahvaljevati. S tem si zagotovimo od Boga milost, da nam daru vere ne bo odvel, ampak še pomnožil. Dalje moramo Boga neprestano prositi, da bi dal vero vsem tistim, ki tega daru vere še niso prejeli, ali pa so ga po lastni krivdi izgubili. Dar vere je treba izmoliti, izprositi od Boga. Ker pogani za ta dar še ne znajo prositi, odpadniki od vere pa zanj prositi nočejo, moramo v imenu Cerkve mi prositi zanje Boga, naj se jih usmili in jim da dar vere. S tako velikodušno molitvijo za druge, si zagotovimo pri Bogu naklonjenost, da tudi nam daru vere ne bo vzel, ampak ga še pomnožil. Zato nam največji misijonar sv. Pavel naroča: „Prosim torej predvsem, naj se opravljajo prošnje, molitve, priprošnje, zahvale za vse ljudi, za kralje in vse oblastnike... To je namreč dobro in všeč Bogu, našemu Odrašeniku, ki hoče, da bi se vsi ljudje zveličali in prišli k spoznanju resnice. Zakaj en Bog je; eden tudi srednik med Bogom in ljudmi, ki je dal samega sebe v odkupnino za vse, v pričevanje ob svojem času; in v to sem jaz postavljen za glasnika in apostola, poganom za učitelja v veri in resnici“ (1 Tim 2, 1-8). Apostol Pavel, kateremu je prvi mučenec Štefan izprosil milost vere, se je dobro zavedal, kako važno je moliti za spreobrnjene poganov in preganjalcev Cerkve.

Ker sem pet let živel med pogani na Kitajskem, še bolj razumem resničnost besed Jezusa Kristusa, ki jih je Jezus izrekel ob tej priliki:

„Godrnjali pa so Judje nad njim in so govorili: 'Ali ni to Jezus, sin Jožefov, čigar oče in mater mi poznamo?' Kako sedaj ta govori: 'Iz nebes sem prišel'. Jezus jim je odgovoril: 'Ne godrnajte med seboj! Nihče ne more priti k meni, če ga Oče, ki me je poslal, ne pritegne!'“ (Jan 6, 41—44).

VERA — MILOST

Da kdo sprejme vero, ni dovolj, da sliši Hožo besedo. Pritegniti ga mora k veri še milost božja. V Pekingu so me učili kitajščine razni poganski učitelji. Eden je z menoj bral evangelij sv. Janeza in Hojo za Kristusom, pa se je že po prvih straneh tega branja odločil, da bo postal katoličan in duhovnik. Resnice, ki jih je prvič bral, so ga čisto prevzele. Zakaj mu je Bog tako hitro dal dar vere, je težko razložiti. Njegovo hrepenenje in iskanje resnice je bilo pač neprestana molitev za dar vere; pa tudi molitve mnogih vernikov so mu ta dar izprosile. Pa sem imel tudi učitelja, ki je že 10 let poučeval misijonarje kitajsko. Izvrsten učitelj je bil, prija en, vester v službi; tudi ves katekizem je že znal na pamet, pa je ostal do katoliške vere popolnoma hladen. Dejal mi je nekoč: „Ves katekizem znam na pamet. Vse znake v njem poznam in kot dober poznavalec kitajskega jezika bi ti lahko razložil pomen vsakega znaka v katekizmu, kakšne pomenne ima lahko v kitajščini, a priznam, da n. pr. znakov: Sveto

Rešnje Telo in da Bog vsebuje tri osebe itd. prav nič ne razumem in mi tudi nič ne povedo, pa mi jih razlagajte, kakor hočete.“ Izvrsten razum je imel ta učitelj, a ker mu Bog razuma še ni razsvetlil z milostjo vere, je bilo zastonj upati, da bo postal katoličan. Potreboval je bolj molitve, nego razlage verskih skrivnosti.

Takih primerov je bilo potem mnogo zlasti v Ningtaju, kjer sva z g. Wolbankom vsem otrokom v šoli, katoliškim kakor poganskim, razlagala katekizem. Nekateri so takoj napeto poslušali, začeli verovati in še izven šole prosili za ra lago katekizma. Niso hoteli več malikovati, čeprav so jih starši-pogani silili in topli. Vsak dan so prišli molit pred Najsvetejše, so v veri vztrajali in izprosili od Boga, da je nagnil tudi starše, da so privolili v krst in so tako preko vseh zaprek prišli do cilja: krsta in sprojema v Cerkvi. Več kot polovica otrok pa ob tistih prilikah še ni sprejela vere; nekateri so se ji bližali vedno bolj; le časa so še potrebovali, da bi milost dosegla svoj uspeh. Bilo jih je pa tudi nekaj, ki so se milosti trdovratno upirali in pozneje svoje pičlo znanje verouka le izrabili za norčevanje in v pomoč rdečim pri protiverski propagandi.

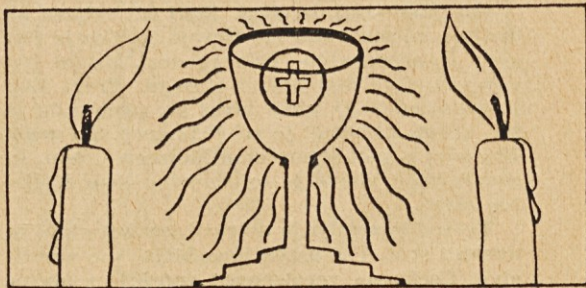
Vsaki misijonar dobi eno izkušnjo: Pogani, ki začne moliti in v molitvi vztraja, gotovo pride do vere, se da krstiti in nato v veri vztraja, ter se hitro otrese poganskih zablod, v katerih je prej živel. Pogani pa, ki nočejo začeti moliti, ali ki molijo le, dokler naravi ugaja, kmalu odpadejo, pa četudi so se že prijavili za krst in pouk v veri. Mnogi taki se po grešnem življenju spet oklenejo molitve, se znova prijavijo za krst in pridejo do vere.

Vse te in podobne izkušnje živo govore, da bomo najprej in najučinkoviteje poživili vero v sebi, v slovenskem narodu in v misijonih, če bomo vztrajno, vsak dan za milost, rast in obnovo vere molili. Nikdar nas Bog tako rad in tako gotovo ne usliši, kakor kadar molimo za milost vere in vztrajanje v veri. Saj je vera vsakemu človeku za zveličanje nujno potrebna in Bog vendar hoče, da bi se vsi ljudje zveličali.

Dragi Slovenci, molimo torej vsak dan z apostoli: „Gospod, pomnoži nam vero!“ Za nevernike pa molimo z onim očetom, ki je imel mesečnega dečka, pa še ni povsem verjel, da bi ga mogel Jezus ozdraviti: „Verujem, pomagaj moji neveri!“ (Mr 9, 25).

JANEZ KOPAČ CM

Vinjeti tu in levo: Živa vera luč nam da —
Križanj (Bara Remec)

„SEM, KI SEM“

Ni vsak pojem o Bogu pravi. Mnogi takó mislijo in govore o božanstvu, da se njihovo mišljenje in govorjenje prav nič ne sklada z zdravim razumom, kaj šele z naukom katoliške Cerkve o Bogu. Temeljna trditev vsake vere je trditev o Bogu. Ta trditev pa seveda mora meriti na pravega Boga. Če kakšna vera nima pravega pojma o Bogu, se ji izpodmakne temelj. Zgrmi v prepad praznoverja.

Katoliška Cerkev je proti zmotam, ki so še danes sodobne, opredelila svoj nauk o bivanju Boga, o njegovi naravi, o njegovih bistvenih lastnostih in o tem zlasti, da je Bog bistveno različen od sveta, jasno in kratko opredelila na Vatikanskem cerkvenem zboru l. 1870. Kdor se hoče iz prvega vira poučiti, kako se glasi ta nauk, naj odpre akte tega zbora (s tretje seje, prvo poglavje dogmatične konstitucije o katoliški veri). Tam bo bral:

„SVETA KATOLIŠKA APOSTOLSKA RIMSKA CERKEV VERUJE IN IZPOVEDUJE:

DA JE EN PRAVI IN ŽIVI BOG STVARNIK IN GOSPOD NEBES IN ZEMLJE,

VSEMOGOČEN, VEČEN, NEIZMEREN, NEDOURLJIV,

NESKONČEN PO SPOZNANJU IN VOLJI IN VSAKI POPOLNOSTI;

JE DUHOVNA PODSTAT, KI JE ENA, POSEBNA, POPOLNOMA ENOVITA IN NESPREMENLJIVA,

ZATO JE TREBA O NJEM UČITI,

DA JE DEJANSKO IN PO BISTVU RAZLIČEN OD SVETA,

V SEBI IN IZ SAMEGA SEBE NESKONČNO SREČEN,

IN NEIZMERNO VZVIŠEN NAD VSEM, KAR POLEG NJEGA BIVA ALI SI JE MOŽNO MISLITI.“

Zgoščena je ta cerkvena veroizpoved; silno zgoščena, a jasna.

Najvišje bitje, ki mu pravimo Bog, najprej v resnici eksistira. Ni plod človekove domišljije. Ni človek ustvaril Boga, kot je trdil grški materialist Demokrit in za njim vsi teoretični materialisti vseh časov, in kakor trdi še danes materialistična filozofija komunizma. Bog dejansko je, biva.

S svetopisemskimi izrazi zatrjuje cerkvena veroizpoved, „da je en pravi in živi Bog, Stvarnik in Gospod nebes in zemlje“.

Bog more biti le eden. Zanj ne veljata ne dvojina ne množina. Spraševati, koliko je Bogov, je nesmiselno. Kdor govori, da je bogov več, je spučil pojem o Bogu. Pravi Bog je samo eden. O njem pravi sv. pismo, da je živ. „Sem, ki sem,“ je rekel iz gorečega grma Bog sam o sebi strmečemu Mojzesu. „Sem, ki sem.“ Moje bistvo je to, da sem. Sem življenje samo.

Nebesa in zemljo je ustvaril isti kot vidni in nevidni svet. Vsa ustvarjena bitja. Vse vesoljstvo. Cerkvena veroizpoved zatrjuje s sveto-

pisemsko besedo, da je Bog „Stvarnik in Gospod nebes in zemlje.“ Začetnik in gospodar vsega je. Vse izhaja iz Njega. Vse je on naredil, ustvaril, to je v bivanje poklical. Vse je Njegovo po svojem bistvu.

Prva izmed lastnosti, ki jih gornje uradno besedilo zatrjuje o Bogu, je vsemogočnost. **BOG JE VSEMOGOČEN.** Storiti more vse, kar je možno, da biva.

Naslednje tri božje lastnosti povedo, da je Bog nad časom, nad krajem, pa tudi nad vsakim pojmom, ki ga morejo imeti ustvarjena bitja. Bog je nad časom, zato večen; nad krajem, zato neizmeren; nad pojmom, zato nedoumljiv. Tri strašne božje lastnosti: **VEČNOST, NEIZMERNOST, NEDOURLJIVOST.**

Ker je Bog večen, zato v njem ni in ne more biti ne začetka ne konca ne spremembe. Bog enostavno je. Ni bil in ne bo; marveč je. Vedno je. „Sem, ki sem.“

Ker je Bog neizmeren, povsod je, v vsaki stvari — na vsakem kraju. Bog vse napolnjuje. „V njem bivamo in smo,“ je za grški mi pesnik ponovil sv. Pavel.

Bog je **NESKONČEN** v vsaki popolnosti. Neskončno ne pomeni tu neskončano, marveč da nima ne mere ne konca. Če je Bog neskončen v vsaki popolnosti, se to pravi, da je pri njem vsaka popolnost neskončna po količini in kakovosti. Kakršna koli nepopolnost je pri njem izključena.

Z dostavkom „**PO SPOZNANJU IN VOLJI**“ je vatikanski cerkveni zbor obsodil materialistični panteizem, po katerem je Bog slepa in brezosebna sila brez razuma in volje. Panteizem si namreč Boga predstavlja kot nek usoden zakon, ki je nad svetom in v svetu. Proti tej predstavi o Bogu pa uči Cerkev, da ima Bog um in voljo, in sicer neskončen um in neskončno voljo.

Bog je **PODSTAT.** Podstat je filozofski izraz. V nasprotju je s pritiklino (akcidenco). Pritiklina ne biva sama záse, ampak „pritiče“ drugemu bitju. Podstat (substancia) pa hoče povedati, da biva samostojno, záse, ne na drugem. Bog je **DUHOVNA** podstat. Je čisti duh. Na njem ni nič materialnega.

Proti panteizmu, ki uči, da je vse, kar je, Bog, da je torej stvarstvo v celoti in vsaka posamezna stvar le del božanstva, Cerkev jasno zatrjuje, da je Bog **RAZLIČEN** od sveta. Iz trojnega sklepa na to različnost. Prvič je Bog po svoji naravi le eden. Božja narava ne more pripadati več poedincem, kakor pripada na primer človeška več poedincem, vsem ljudem. V stvarstvu vidimo različna bitja, Bog pa je po svoji naravi eden, zato je nujno različen od sveta. Bog je drugič **POPOLNOMA ENOVIT**, svet pa je na različne načine sestavljen. Filozofija razlikuje v svetu trojno sestavljenost, namreč fizično, metafizično in logično sestavljenost. Prva pomeni sestavljenost teles. Telesa so sestavljena, kakor vsi vemo, iz udov, ki so fizično različni med sabo. Bog ni tako sestavljen, ker je čisti duh. **METAFIZIČNA** sestavljenost razlikuje med bitjo, ki more bivati, in bitjo, ki dejansko biva. Tudi te sestavljenosti pri Bogu ni. Bog je bit sama. Tretja je **LOGIČNA** SESTAV-

LJENOST, ki razlikuje med vrsto in znakom, ki vrsto označuje. Tudi te sestavljenosti ni pri Bogu. Je popolnoma enovit. Bog je tretjič **NESPREMENLJIV**. V svetu pa opazujemo neprestano spreminjanje. Ker je torej Bog po svoji naravi eden, popolnoma enovit in nespremenljiv, mora biti **RAZLIČEN OD SVETA**. „Če bi kdo trdil, da je Bogu in vsem stvaram skupna ena in ista podstat ali bistvo, bodi izobčen,“ uči vatikanski cerkveni zbor. Od sveta je Bog različen ne le dejansko, ampak tudi po bistvu.

Še dve stvari zatrjuje o Bogu cerkvena veroizpoved iz vatikanskega cerkvenega zbora, ki smo jo zgoraj izpisali. Prva je sreča Boga, druga pa njegova vzvišenost.

Bog je **NESKONČNO SREČEN**. Srečo najde v sebi in mu poteka iz njega samega. Bog samemu sebi v vsem popolnoma zadostuje.

Bog je končno **NEIZRECNO VZVIŠEN** nad vse, kar poleg njega biva ali si je možno misliti.

Naše misli le nekoliko od daleč tipljejo za Bogom; naše besede pa so podobne jecljanju nebolgljenega otroka, kadar govore o njem. Prav sicer govore o Bogu, a povedo o Njem neskončno premalo. Zato so obenem prave in neprave. Bog je tako vzvišen nad vsem, da se ne motimo, če hkrati o njem kaj trdimo in zanikamo. Je res, kar trdimo, a zopet ni res tako, kakor trdimo. Je vse drugače. Vse neskončno bolj resnično, popolno, vzvišeno.

Bog je velik. Neskončno velik. Samo On je velik.

Cerkveni zbori imajo navado, da svoj nauk večkrat povedo na dva načina, na pozitivni in negativni; na prvi način izrazijo vsebino nauka, na drugi pa obsojajo nasprotno zmoto. Oba načina se lepo dopolnjujeta. Tako je tudi k gornjemu delu pozitivno izražene veroizpovedi dodal vatikanski cerkveni zbor štiri obsodbe. Te se glase:

1. „Kdor bi tajil enega pravega Boga, Stvarnika in Gospoda vidnih in nevidnih stvari, bodi izobčen.“

2. „Kogar bi ne bilo sram trditi, da ni ničesar razen snovi, bodi izobčen.“

3. „Če bi kdo trdil, da je Bogu in vsem stvaram skupna ena in ista podstat ali bistvo, bodi izobčen.“

4. „Če bi kdo trdil, da so se končne stvari tako telesne kot duhovne ali vsaj duhovne izlile iz božje podstate, — ali da božje bistvo v svojem javljanju ali razvoju postane vse, — ali naposled, da je Bog splošno ali nedoločeno bitje, ki v določanju sebe proizvaja vesoljstvo stvari, razločeno v rodove, vrste in poedince, bodi izobčen.“

Prva od teh obsodb zadene **ATEIZEM** (brezboštvo). Kdor taji pravega Boga, čeprav ima kak svoj pojem o božanstvu, je iz Cerkve izobčen, če je krščen.

Druga obsodba obsoja **MATERIALIZEM**, ki pržnava samo snov.

Tretja obsoja **NAČELO PANTEIZMA**, ki ne dela razlike med Bogom in stvarmi. Panteizmu je namreč vse, kar je, Bog.

Četrta obsodba zadene **TRI OBLIKE PAN-**

TEIZMA. Prva je **EMANACIJSKI** panteizem („vse stvari so se izlile, emanirale iz božjega bistva“), druga je **BISTVENI PANTEIZEM SCHELLINGA** („božje bistvo v svojem javljanju ali razvoju postanejo vse stvari“); tretja oblika je **PANTEIZEM VESOLJNEGA BITJA** („nedoločeni Bog v določanju samega sebe proizvaja vesoljstvo“).

Iz navedenih stavkov vatikanskega cerkvenega zbora razberemo nauk katoliške Cerkve o bivanju Boga, njegovi naravi in bistvenih lastnostih, zlasti o tem, da je različen od sveta.

Nato vatikanski cerkveni zbor kratko dodaja nauk o božjem stvarjenju in previdnosti.

O **STVARJENJU** pravi takole:

„Ta edini pravi Bog je po svoji dobroti in vsemogočni moči, ne zato, da bi zvečal svojo srečo ali da bi si jo pridobil, ampak da bi svojo popolnost razodeval po dobrinah, ki jih daje stvarjem, po svojem popolnoma svobodnem skleru obenem z začetkom časa naredil iz nič obojno stvarstvo, duhovno in telesno, to se pravi angele in svet, in končno človeka, ki je iz duha in telesa.“

Bog je torej vse ustvaril, da bi razodeval z dobroto svojo popolnost.

Svojo vero v **BOŽJO PREVIDNOST** pa izraža vatikanski cerkveni zbor takole:

„Vse pa, kar je ustvaril, Bog v svoji previdnosti ohranja in vlada, dotikajoč se, kot pravi Knjiga Modrosti, od kraja do kraja z močjo in urejajoč vse milo.“ Kajti „vse je odkrito in očitno njegovim očem“ (Heb 4, 13), tudi tisto, kar se bo zgodilo po svobodnem delovanju stvari.“

Tak je torej po nauku in veri katoliške Cerkve Bog sam v sebi in v razmerju do sveta. Najpopolnejše bitje, z umom in voljo, ločeno od sveta, bivajoče samo od sebe, ki je zaradi svoje dobrote vse stvarstvo ustvaril in ga po svoji previdnosti ohranja.

Verujem v enega Boga.

DR. ALOJZIJ ODAR

ZAPOVED ČISTOSTI

Fredno začnemo razpravljati o poedinih dolznostih, ki jih čistost nalaga samskim in zakonskim, je treba postaviti temelj, ki mora biti podlaga našega pojmovanja čistosti, našega zadržanja do nje, naših skrbi in bojev zanjo.

Ta temelj mora biti neporušljivo trden, tako da ga ne poderejo ne naše notranje strasti, ne zunanje vabe, ne mnenja okolja, ne krivi zgledi, ki se nam dan za dnem vsiljujejo.

Vzdržati mora vse napade, dati moč za vse borbe.

Ta temelj tvori dalekosežna in nad vse pomembna resnica: ČISTOST JE BOŽJA ZAPOVED.

Od tega, ali resnično, notranje in življenjsko to resnico priznamo, je v veliki meri odvisna čistost našega življenja.

Mislili si boste: to resnico že davno poznamo. Od mladih let nam jo pridigajo, v spovedi nam jo vedno znova zabičujejo. Človek je že do grla sit tega neprestanega ponavljanja.

Ali pa smo kdaj že dodobra premislili, kaj vse vsebuje ta mnogim že tako vsakdanja, skoroda prazna beseda? Ali ima na nas takšen vpliv, kakor bi ga morala imeti?

BOŽJE ZAPOVEDI SO DOBROTA BOŽJA

1. Najprej se moramo dokončno znebiti tistega notranjega odpora proti zapovedim na sploh, ki skrito tli v nas. Vsak „moraš“ in vsak „ne smeš“ nas odbijata. Kakor da bi poniževala našo samostojnost, našo svobodo! Pa ni tako! Človeško življenje vodita dve sili: svoboda in vez. Človekove sile udarjajo

da se ne zgubi v pesku, da ne zaide v prazno, ga mora nekdo poklicati nazaj, uravnati v pravo strugo in smer. Tisti: „Predaj se vetrovom, naj gre, kamor hoče“ — je izraz prve sile v človeku; vendar vemo, da je plovba brez kompasa nesmiselna in vodi v pogubo: „Vendar mornar, ko je najvišji dan, izmeri daljo in nebesno stran.“ Treba nam je ciljev in norm, zvezd stalnic, ob katerih se orijentiramo in uravnavamo svoje delovanje. Le tako smo zares — ljudje. Zapovedi niso kamni, ki leže na cesti, da človeka ovirajo pri hoji in ga mučijo, marveč so obcestni kamni, ki ga opozarjajo, da ne zaide s poti in ne pade v jarek ali prepad. Božje zapovedi so tako resnična DOBROTA BOŽJA, BOŽJA ROKA, ki nas vodi, da dosežemo svoj končni smoter: tisto popolno srečo, ki jo neprestano, čeprav pogosto podzavestno, iščemo v vsakem svojem delovanju. Kadar ravnamo proti božji zapovedi, ravnamo proti SVOJI RESNIČNI SREČI IN PROTI BOŽJI DOBROTI. Kadar mislimo drugače, kadar iščemo sreče v opreki z božjo zapovedjo, se nespametno in otročje varamo. Preslepi nas bližnji videz, kakor otroka, ki ne ve, kaj dela.

Na to bi morali živo pomisliti vselej, kadar smo na tem, da bi prelomili božjo postavo.

ZAKON NARAVE, KI MU JE SLEDITI

2. Še druga misel nam pokaže moč in veljavo božjih zapovedi.

Bog nam svojih zapovedi za naše življenje ni dal nekako samovoljno, iz neke „kaprice“, brez ozira na našo naravo in njene potrebe. Nikakor ne! Ko nas je ustvaril, ko nam je dal TO in TAKŠNO določeno naravo umnega telesnega bitja, je s tem tudi določil in hotel, da živimo TEJ SVOJI NARAVI PRIMERNO, to je tako, kakor naša narava zahteva, kakor je zanjo dobro in prav, da se pravilno razvija, spolnjuje in dosega svoje cilje. Je nekako tako, kakor s strojem. Kdor izumi komliciran stroj in ga sestavi, s tem tudi določi, na podlagi sestave stroja samega, kako ravnati z njim, da pravilno in uspešno deluje. Kdor ravna proti tem navodilom, ga pokvari ali uniči.

Božje zapovedi so tako zakoni naše narave in zakoni življenja. Niso nekaj tujega, od zunaj vnešenega, marveč so zapovedujoči klic naše narave, zakoni našega notranjega bivanja. Smo v nekem oziru mi sami, naša narava, ki jih zahteva. So njeno dobro, njeno zdravje, njeno življenje. Kdor se pregreši zoper nje, se pregreši zoper svojo naravo, zoper sebe samega. Kršitev zapovedi pomeni tako človekovo propadanje in smrt.

Čudni smo ljudje. Priznamo to za zakone v naravi, ne priznamo pa tega, kadar gre za zakone narnega življenja.

Vzemimo za primer zakone elektrike. So del čudovitih zakonov božjega stvarstva. Mo-

remo jih spoznati, se jih posluževati, a na njih ne moremo ničesar spremeniti. Ne vprašamo, ali so nam všeč ali ne, ali jih hočemo priznati ali ne. Niti na misel nam ne pride, da bi jih po svoje krojili. **LE, ČE SE JIM PODVRŽEMO, NAM SLUŽIJO, LE ČE SMO JIM POKORNİ, SO NAM V POMOČ.** Če jih kršimo, izhaja iz elektrike ogenj, uničenje, smrt.

Podobno velja za zakone življenja. Vsakdo ve, da bo cvetlica umrla, če jo utrga. Zdravnik se zaveda, da ne more v ničemer spremeniti zakonov življenja, marveč more storiti le, da ti zakoni morejo spet pravilno delovati v bolnem človeku.

Nič drugače ni z naravnimi zakoni. Tudi ti so nespremenljivi: človek jih ne more v ničemer spreminjati. Tudi ti so nam **V KORIST, LE ČE SE JIM PODVRŽEMO.** Tudi ti so nujni: ne v tem smislu, kakor zakoni mrtve narave, ki deluje z mehanično nujnostjo: zemlja se vrti okrog svoje osi in okrog sonca nezavestno in zato s slepo silo, ki se ji ne more ustavljati. Nravni zakoni pa so klic, poziv svobodni volji. Moraš — a po odločitvi svobodne volje. Zvestoba automata nima nič skupnega z zvestobo človeka. — A so nujni v **DRUGEM** pomenu: tudi na kršitev teh zakonov je zapisana **SMRT.** Ker so zakoni duha, predvsem padec in smrt bogupodobnega duha. Ker pa je duh glavna in bistvena sestavina celotne človeške narave, se ta padec redno izraža na celotnem človeku. Kršitev nravnih zakonov je zato v škodo in pogubo celotnega človeka in človeštva.

Kršitev božjih zapovedi je torej atentat zoper sebe samega. Je neke vrste samomor. In ker je človek socialno bitje, tudi rana, prizadeta človeški družbi.

Zgodovina človeštva in današnji svet v jasni luči kažete resnico teh trditvev. Človeška narava se maščuje nad kršitelji njenih zakonov, božjih zapovedi.

VOLJA BOŽJA, KI NAM MORA BITI SVETA

3. Končno in prvo: božje zapovedi so izraz vsemogočne in svete **VOLJE BOŽJE.** So slišna božja volja. Z vso božjo silo jih vzdržuje in zahteva božja avtoriteta. Naj bodo še tako koristne, še tako potrebne, še tako modre in srečujoče — glavni in najgloblji nagib, da jih izpolnjujemo, je: božja volja. Nič višjega in večjega ne moremo povedati o njih. Tu neha vsa naša nadaljnja modrost. Preostane nam le spoštljivo klanjanje in neupogljivo izpolnjevanje.

Njih svobodna in zavestna polna prekršitev je upor človeka-niča proti vsemogočnosti božji. Je prednostavljanje sebe Bogu. Je teptanje božje dobrote in ljubezni. Je popoln nesmisel in zločin. Je dejanski odpad od vere in Boga. Je zares skrivnost človekove nespameti in zlobe. Bog ni le dobri Oče, je tudi strog Gospod. Ni le ljubezniv, marveč tudi strašen. Kadar kaznuje, je pravičen. In pravična kazen za tak zločin je strašna. „Strašno je pasti v roke živega Boga.“ Strašno že na tem svetu, strašneje v večnosti.

Čistost je ena temeljnih zapovedi. Položil jo je Bog v našo naravo in razodej na gori Sinai. Poudaril jo je dvakrat: 6. in 9. božja zapoved. Da bi se tembolj zavedali njene važnosti: že sama želja je zlo.

Vse, kar smo rekli o božjih zapovedih, velja v polni meri zanjo.

Če smo te resnice doumeli, ne bomo omahovali: čistost je božja zapoved. V tem je neporušljiv in nespremenljiv temelj čistosti, edino pravilno in popolno vrednotenje čistosti, najtrdnjši motiv naši volji, neusahljiv vir moči in vztrajnosti v boju zanjo.

Doume jih le, kdor živo veruje. Živa vera je tako najtrdnjša opora čistosti. Zato tudi nečistost ubija vero, ker ne more ob nji obstati. Živa vera pa je smrt nečistosti. „Vse je mogoče tistemu, ki veruje.“

Iz te temeljne resnice: čistost je božja zapoved, slede za nas nekateri važni zaključki:

ČISTOST JE ZA VSE NUJNA

1. Čistost je za vse **LJUDI BREZPOGOJNO NUJNA.** Ni nam na prosto dana, ni le zadeva višje popolnosti. Zahteva jo Bog, zahteva jo človeška narava, zahteva jo naša resnična časna in večna sreča. To mora biti naše **TRDNO ŽIVLJENJSKO NAČELO.** Nepopustljivo se ga moramo vedno držati in se v mislih nanj vračati. „Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi...“ velja tudi tu. Nobeni izgovori, nobene težave ne odtehtajo te nujnosti. Nobeno popuščanje, nobeno pogajanje ni opravičljivo. Vsako drugačno stališče je zmotno in usodno.

Tako je čistost izredno resna življenjska zadeva. Velika zmeta je, imeti jo za — malenkost.

2. Čistost je **MOŽNA**: Bog ne zahteva nič nemogočega. Zato je možna v vseh primerih in v še tako težkih razmerah, le da ne uide človekovi odgovornosti.

Včasih se sliši, da ni možna.

Tako govorjenje je ali zmeta ali pa več ali manj zavestna laž. Laž je, kadar je le izgovor za tistega, ki noče resno. Bi rad, a noče. Ne more, ker noče rabiti potrebnih sredstev, ker se noče odpovedati nečistemu ugodju. Je zmeta: to očitvidno dokazujejo vsi tisti, ki žive čisto. So manjšina, a so živ dokaz.

Da je nečistost škodljiva za zdravje, je bajka. Noben vesten zdravnik je ne vzame resno. Nasprotno: čistost je zdravje in moč. Ker je nečistost zahteva človekove narave, je čist človek normalen, nečistost pa nekaj nenormalnega, bolezenskega, nekaj kar ni v redu.

Zdravniško ugotovljeno je tudi, da močne strasti niso izraz velike fizične energije in zrelosti, marveč dokaz pomanjkanja obvladovanja samega sebe in padcev.

Zločin je trditi, da je nečistost zdravilno sredstvo za to ali ono bolezen.

V vsaki resni zdravniški knjigi, ki se s tem bavi, boš našel to potrjeno z dokazi in vzgledi.

Res pa je, da je čistost **TEŽKA**.

Vse, kar je veliko in vredno, nekaj stane. Je težka zaradi izvirnega greha. Trda borba zoper neurojeno nagnjenje in skušnjave je posledica prvega padca in zato pokora za greh. Kristus nas je greha odrešil in zoper posledice greha nam nudi dejanskih milosti. Te pa zahtevajo našega sodelovanja: borbe, s pomočjo milosti, za čistost.

Težja je borba zoper grešno navado. Zato so prvi padci toliko bolj usodni, borba proti njim toliko bolj potrebna.

A tudi grešna navada je zmagljiva, kot bomo še videli.

3. Čistost je nekaj **VELIKEGA, JE NEPRECENLJIVE VREDNOSTI**. Sicer je Bog ne bi zahteval pod kaznijo večnega pogubljenja.

Težko je popisati kratko njeno vrednost, bogastvo in lepoto za človeka. Sveti očetje so ji peli dolge slavospeve v razlago globokih hvalnic čistosti v Svetem Pismu (n, pr. Modr. 4, 1—2).

Čistost je zvestoba Bogu. V čistosti jo človek pokaže tem bolj, čim težje se mora odpovedovati in boriti zanjo. Zato vključuje čistost visoko stopnjo resnične ljubezni do Boga.

Čist človek, ki kroti nižje življenje po veri in pameti, ima več smisla za duhovne vrednote in za božje reči, globlje spoznava in doumeva Boga in njegovo svetost. „Blagor njim, ki so čistega srca, ker Boga bodo **GLEDALI**...“

Čistost je zmaga ljubezni do Boga nad ljubeznijo do sebe, ki je nečistosti najvišje počelo: zadostiti svojemu ugodju, brez ozira na Boga.

Čistost je svoboda otrok božjih, ki so se osvobodili vezi greha.

Čistost je zmaga duha nad nagonom, duše nad telesom. Je zmaga umnega bitja nad zgolj živalskim. Zato je čistost posebno tipično človeška odlika, ki ga dviga in plemenituje, daje pečat duhovnosti njegovemu življenju.

Čistost je uspeh in učinek trajne trde borbe: zato vodi s seboj trdno voljo, močan značaj, zvestobo, nóttranjo moč.

Čistost je podlaga za zdrav in srečen zakon.

Čistost je poroštvo moči in sreče naroda.

Zato: „Blagor čistim v srcu.“

DR. IGNACIJ LENČEK

Sociolog - na poti do oltarja

V Acta Apostolicae Sedis 5. oktobra 1951 je sveta Kongregacija obredov objavila dekret, s katerim se ujaja proces za beatifikacijo in kanonizacijo poznanega italijanskega sociologa vseučiliškega profesorja G. Toniola. Po vsej verjetnosti ne bo treba dolgo čakati, ko bo povzdignjen do časti oltarja inteligent lajik, ki je zrastel iz povsem sodobnih razmer in ki je v pravem pomenu besede naš sodobnik. Zato se nam zdi primerno, da vsaj v kratkih potezah očrtamo za naše bravec njegov lik.

Kratek življenjepisa

Giuseppe Toniolo je bil rojen 7. marca 1845 v Trevisu v beneški pokrajini, ki je v tistem času pripadala še Avstriji. 1873 je doktoriral na univerzi v Padovi, ko je napisal doktorsko tezo: Etičen element kot no-

tranji činitelj gospodarskih zakonov. Tako po dovršenem študiju je bil imenovan za asistenta na pravno politični fakulteti v Padovi, kjer je bil štiri leta v pomoč svojim bivšim profesorjem Luzzattiju, Cossi in Mesedagliji. Nekaj časa je na isti univerzi poučeval tudi filozofijo prava. Istočasno pa je hodil poučevat na kraljevi tehnični inštitut v Benetke in sicer socialno ekonomijo, statistiko in upravno pravo. Potem je odšel kot izreden vseučiliški profesor v Modeno poučevat socialno ekonomijo. A tu je ostal le eno leto. Kajti 1878 je bil prestavljen v Pisto kot izreden profesor za ekonomijo in sociologijo, kjer je po petih letih (1883) postal redni profesor za iste vede in obdržal to stolico skozi 35 let do svoje smrti (7. oktobra 1918). Njegovo truplo počiva v Pieve di Soligo blizu Vittorio Veneto.

Priloga na javno delo

Značilna za življenjsko karijero Toniola je okoliščina, da se do l. 1883, dokler ni postal redni profesor, torej skoraj do svojega 40 leta, v javnosti ni mnogo pokazal. Živel je le svoji profesuri, študiju, molitvi in družini. Ko je postal izredni profesor 1878. leta, se je poročil z zgledno Marijo Schiratti, ki mu je rodila 7 otrok, od katerih pa so štirje umrli v otroški dobi, ena hčerka je kot redovnica umrla s 23 leti, en sin pa je padel na avstrijskem bojišču v prvi svetovni vojski.

Iz razmer, ki so v tistem času vladale v Italiji, lahko razumemo, zakaj se je mladi Toniolo izključno posvetil le svoji profesuri in znanstvenemu delu ter negi svoje bogate notranjosti, prežete globoke religioznosti in mističnih navdihov.

V Italiji je tedaj vladal izrazito protiverski, masonski duh, ki je doživel svoj največji triunf z uničenjem papeške države leta 1870. Vsi katoličani so veljali za klerikalce, vsi klerikalci pa za javne ali prikrita sovražnike domovine. Posebno inteligenca je bila prepojena z duhom liberalizma in racionalizma. Oficielni antiklerikalizem je skrbel, da posebno na univerzo ni prišel noben izrazit katoličan „papeški privrženec“. Ako je mogel Toniolo kljub temu vzdusju ostati na kraljevi univerzi in celo napredovati do rednega profesorja, je bilo to mogoče le zaradi njegove zadržanosti, lojalnosti, skromnosti in umerjenosti, po drugi strani pa je bil izvrsten profesor, ki so ga vsi poznali, da ves živj le svojemu znanstvenemu delu. Toniolo je ljubil profesuro in se nikjer ni bolje počutil kot med svojimi študenti. Nihče mu ni mogel očitati, da se peča s politiko, ko ni poznal druge poti, ko v Cerkev in na univerzo. Pa še tako mu je Luzzatti, ki ga je sicer imel rad in mu pomagal pri napredovanju, nekoč dobrohotno očital: „Vi preveč molite in prevekrat hodite k spovedi.“

Kasneje pa, ko se je Toniolo po sili razmer bolj in bolj moral posvečati delu v mnogih organizacijah, se je pokazalo, kako velikega pomena je bila njegova solidna in globoka znanstvena naobzraba posebno iz sociologije, narodne ekonomije in zgodovine.

Vendar pa mu je očitek „klerikalizma“ zaprl pot na kraljevo akademijo znanosti, za kar ga je predlagal — Luzzatti.

Apostol Katoliške akcije

Prvi verski apostolat je izvrševal Toniolo kot profesor na vseučilišču, torej pri svojem najbolj izrazitem poklicnem delu, kjer ni nikdar skrival svojega globokega verskega prepričanja. Hitro si je osvojil mladino, ki ga je vzljubila zaradi njegovih temeljito pripravljenih predavanj, ki so bila vsa prežeta z etičnimi aplikacijami. Pritegnil je mladino s svojo osebnostno skromnostjo, ljubeznivostjo in priprostopostjo. Njegov dom je bil vedno vsakomur odprt, posebno pa so ga študentje radi obiskovali v počitniških mesecih, ko je bival v Veza d'Oglio, kjer so se v neprisljnih razgovorih kar sami po sebi razvili nekakšni tečaji za katoliške študente. Osebnost je tudi

vidil izredno obširno korespondenco s pre mnogimi študenti, ki so se v nešteti vprašanjih obračali nanj. V svojih pismih se Toniolo kaže kot dober krščanski oče, ki svojim mladim prijateljem svetuje pravo življenjsko pot vedno v luči socialnih dolžnosti in neločljive povezanosti z Bogom in Cerkvijo.

Bodi že tu povdarjeno, da je vse Tonioljevo življenje prevevala izredna zvestoba celotnemu katoliškemu nauku, ki ga je izpovedal v besedi in črki ter po njem tudi živel, in pa sinovska vdanost cerkveni avtoriteti, posebno papeštvu. V svojem apostolatu med mladino se vedno povrača k tem osnovnim tokom: katoličan mora biti cel kristjan; prežet globoke vere in discipliniran ud Cerkve. Toniolo je znal občevati z mladino. Tudi v kasnejših letih nikoli ne nastopa kot „querulus senex“, kot silen stavec, marveč vedno kot razumevajoč tovariš in prijatelj mladih.

Prvič se pred širšo katoliško javnostjo Toniolo pojavi kot član odbora za narodne katoliške shode. Nemški in belgijski zgled je dvignil tudi Italijane. Leta 1874 so priredili prvi katoliški shod v Benetkah. Naslednje leto pa v Firencah. Na obeh shodih pa se je pokazala precejšnja napetost med „starimi“ in „mladimi“. V stalni odbor za narodne kat. kongrese so torej pritegnili Toniola, ki je med mladimi užival zaupanje. Posebej pa mu je bila zaupana socialna akcija katoliških shodov (Unione cattolica per gli studi sociali) z nalogo, da preučava aktualna socialna vprašanja in iz socialno gospodarskega področja pripravlja material za katoliške shode.

Vendar se v tej dobi Toniolo še ni dal potegniti ves v organizacijsko delo. Smatral je, da je vzgojo katoliške mladine, katoliško in socialno akcijo potreba znanstveno pripraviti in utemeljiti. Mladino je treba umsko in moralno pripraviti za ta boj med vero in nevero, med resnico in zmoto. Zato je mislil, da je njegova poglobljena naloga na znanstvenem polju. Katoličane, ki jih je „napredni“ svet preziral kot neuke, zaostale lahkoverneže, je treba znanstveno usposobiti, da se bodo spoznali v toku modernih idej in ne bodo inferiorni spričo liberalnih in socialističnih doktrin, ki so bile v tistem času velika moda tudi v Italiji. Že tedaj mu je prihajala misel na katoliško univerzo, kar se je tedaj kajpada zdelo še utopija. Italijani so to Toniolovo zamisel res mogli uresničiti šele po Toniolovi smrti (Università del Sacro Cuore di Milano, ustanovljena 1919). Toda njena ideja na zamisel je bila Toniolova — 40 let pred uresnitvijo!

Apostol socialne akcije

Toniolo je bil apostol Katoliške akcije. Istocasno pa je bil apostol socialne akcije in obnove katoliškega socialnega nauka med Italijani. Kot takšen je postal najprej poznan v svetu.

Zrastej je v dobi, ki je pomenila veliko katoliško iniciativo na socialnem področju proti gospodarskemu liberalizmu in materialističnemu socializmu. Toniolo pomenja za

italijanski socialni katolicizem isto, kar sta pri Nemcih veljala Adolf Kolping in nadškof E. Ketteler; isto, kar med Francozi La Tour du Pin in De Mun; kar je bil med Belgijci Aurtrine Pottier s svojo lütiško socialno šolo; med Angleži kardinal Manning; med Amerikanci kardinal Gibbons, med Španci Cepeda, med Švicarji kardinal Mermillod in de Curtius... Vsem tem je bil Toniolo vrstnik, pri njih se je učil v pogledu na nauk in posebno v praktičnem socialnem delu. Z vsemi temi velikimi socialnimi delavci je bil Toniolo v pismenih in osebnih stikih, kakor ga je kasneje vezalo tesno prijateljstvo z Ernestom Lorinom, ki je v Franciji započel s socialnimi tedni; z Leonom Harmelom in Georgeom Goyaujem, v Belgiji s Hellepüttom in Vraegheuom, ki sta „Rerum novarum“ sprojavala v praktično življenje; kard. Mercier mu je izkazoval posebno naklonjenost in pozornost. Udeleževal se je vseh mednarodnih katoliških socialnih kongresov v Bruslju, Berlinu, Parizu in Friburgu; v znani Friburški zvezi, ki je pripravljala „Rerum novarum“, je zastopal kot redni član Italijo. Na katoliškem shodu v Lüttichu 1890. leta je bilo prebrano Toniolovo poročilo o ustanovitvi zveze za socialni študij v Italiji.

Doma v Italiji so ga družile tesne prijateljske vezi s kardinalom Rampollo in Maffijem, s škofom G. Sartojem, kasnejšim papežem Pijem X., in zlasti s papežem Leonom XIII., ki je Toniola visoko cenil in se v mnogih socialnih vprašanjih z njim zaupno in prijateljsko posvetoval. Splošno je bilo znano, da je Toniolo v marsikaterem pogledu aktivno sodeloval pri sestavi velike Leonove socialne okrožnice „Rerum novarum“ (1891).

Zato je bilo umljivo, do ni bil nihče bolj kot Toniolo poklican, da Leonovo okrožnico sprovede v Italiji v praktično življenje.

Javno socialno delo Toniola se prične leta 1889, ko je bila v Padovi ustanovljena že imenovana „Katoliška zveza za socialni študij“ kot samostojna organizacija in je bilo vodstvo te zveze zaupano Toniolu. Ta zveza je priredila prvi socialni kongres za Italijo 1892 v Genovi ob priliki štiristoletne proslave odkritja Amerike po Krištofu Kolumbu. Kot sad tega kongresa je nastala socialna revija „Rivista internazionale di scienze sociali e discipline affini“, za katero je dal idejno pobudo sam papež Leon XIII. Glavno uredništvo je prevzel mons. Talamo, toda glavni sodelavec in duša revije je bil Toniolo. (Revija še danes izhaja kot glasilo milanske kat. univerze pod uredništvom prof. F. Vita.) Drugi socialni kongres je Toniolo organiziral v Padovi pod predsedstvom beneškega patriarha kard. Sartoja. Na tem kongresu se je posebno obravnavalo vprašanje pravičnih davkov z izvrstnim referatom prof. Toniola.

Toniolo je pridno širil ideje Leonove okrožnice, ko je nastopal kot zaželjen govornik na mnogih shodih in sestankih in klical: Proletarci, združite se — v Kristusu! Ali: Kristus se bo vrnil v družbo — toda na ramenih delavcev! Niso bili njegovi nauki sprejeti vedno s soglasjem v katoliškem taboru. Zgodilo se je, da so mu v tem času nekateri kon-

servativni katoličani pričeli očitati — socializem. Toda Toniolo se ni dal oplahiti. Pogumno jih je z Leonom XIII. zavračal: Ne bojte se: Ne gre za socializem, tevehč za krščanstvo. Gre za krščanski red v družbi!

Očitki konservativcev so bili neopravičeni v vsakem pogledu. Kajti Toniolo je s svojimi ožjimi sodelavci že 1894 sestavil takozvani „Milanski program“, ki je samo opredelil stališče katoličanov do socializma in odgovoril na tri vprašanja: kaj naj katoličan sodi o modernem socializmu? Kakšen program teoretično in praktično postavljajo katoličani proti socializmu v Italiji? Kako naj se katoliški program praktično izvaja? Program je v celoti potrdil in priporočil Leon XIII.

Po francoskem zgledu je Toniolo pričel tudi z organizacijo „socialnih tednov“, katerih prvi se je vršil v Pistoji 1907, naslednji pa v Bresciji, potem v Palermu in vsako leto na drugem kraju Italije.

Za krščansko demokracijo

Iz borbe za novi družabni red se je tudi v Italiji porodila borba za krščansko demokracijo. Toda beseda „demokracija“ je še bolj kot v kateri koli drugi državi imela za katoličane v Italiji neugoden prizvok. Boj za demokracijo se je mnogokje istovetil z bojem proti „reakcionarnim, avtokratičnim in protiljudskim“ katoličanom, ki da si žele časov „fevdalizma in zaslužjenja ljudstva“. Mazzini, Cavour, Garibaldi so se v imenu suverene ljudske volje borili proti papeški državi za združeno Italijo. Pij IX. je po letu 1870 objavil „non exedit“, ki je katoličanom naročal abstinenco spričo političnega in zakonodavnega dela v novi Italiji.

Pojem demokracije je bilo treba razjasniti in mu dati pravilni pomen. To vprašanje se je obravnavalo na mnogih socialnih zborovanjih, vendar brez praktičnih zaključkov. Po drugi strani pa so katoličani čutili, da politična abstinenca katoličanov samo krepi samolastnost in moč protikatoliških elementov v državi.

Zato je pomenilo dosti civilne korajže, ko je Toniolo v julijski številki leta 1897 v svoji reviji objavil tehtno razpravo: „Concelto cristiano della democrazia“. Toniolove misli so bile v naprednih katoliških krogih ugodno sprejete. Sledile so še druge razprave, pisane pod močnim vplivom zadržanja katoličanov drugod po svetu. Iskali so še drugih imen za organizirano javno delo katoličanov. Nekateri so predlagali, naj bi se katoliško politično gibanje imenovalo: krščanski socializem, socialni katolicizem, krščanska ljudska akcija ali krščanska ljudska stranka... Toda nobeno ni ugajalo.

Končno je Leon XIII. priskočil katoličanom na pomoč z okrožnico „Graves de Comuni“ (1901), v kateri izrazu „demokracija“ jemlje politični pomen, kakor so mu ga dali nasprotniki katolicizma. Po Leonu beseda „demokracija“ ni treba, da pomenja oznako za gotovo politično obliko vladavine, temveč naj pomeni „krščansko delovanje v blagor ljudstvu“ („una benefica azione cristiana a favore del popolo“).

S tem je bila baza za socialno delavnost italijanskih katoličanov znatno razširjena. Toniolo je z navdušenjem pojasnjeval: „Demokracija nam pomenja takšen civilen red, v katerem vse socialne in gospodarske sile harmonično sodelujejo za skupno blaginjo, katere naj bodo deležni zlasti gospodarsko šibkejši sloji... Kdor več more, naj več da; kdor manj premore, naj več sprejme. To je bistvo demokracije!“

Leta 1899 je na Toniolovo pobudo bil v Milanu ustanovljen prvi „krščansko demokratičen krožek“ in kard. Ferrari, milanski nadškof mu je podelil svoj blagoslov. Krožku je sledil prvi krščansko demokratični dnevnik „Il domani d' Italia“ v Milanu, „Bandiera del Popolo“ v Florenci, itd.

Ceprav je bil Toniolo buditelj novega demokratičnega gibanja, vendar se ni vrgel v politični vrvež. Toniolo ni bil človek, ki bi rinil v ospredje, nikdar ni maral sodelovati pri javnih manifestacijah. Kadar je le mogel, je rajši zginil med množico poslušalcev, kakor pa da bi nastopal na govorniških odrih. Omejil se je na malo opazno delo med svojimi študenti in pa med inteligenco v zaupnih krožkih. Tu so se rodile ideje, ki so iz ozadja oplojevale gibanje širokih ljudskih mas.

Toniolo se še iz drugega razloga ni mogel posvetiti politični delavnosti. Pij X. je namreč leta 1903 razpustil stalni odbor za katoliške shode in dve leti nato z okrožnico „Il fermo proposito“ (11. jun. 1905) na novo organiziral Katoliško akcijo po zgledu nemškega Volksvereina. Nova narodna zveza Katoliške akcije je obsegala štiri med seboj neodvisne velike skupine: Katoliška ljudska zveza, Socialno gospodarska zveza, Katoliška volilna zveza, Katoliška mladinska zveza. Na vodstvo tega ogromnega aparata je Pij X. postavil prof. Toniola, ki je ostal ne tem mestu pet let do leta 1910, ko se je zaradi let in slabega zdravja temu napornemu mestu odpovedal.

Toniolo kot znanstvenik

Znanstveno delo Toniola je obširno. Napisal je okrog 200 znanstvenih razprav, največ iz področja ekonomije in sociologije. Njegovo glavno delo pa je *Trattato di Economia sociale*, ki si ga je zamislil v 4 knjigah: Uvod — Produkcija — Kroženje in imena dobrin — Poraba dobrin. Toda ni imej časa, da bi svoj načrt izvedel. Sam je napisal in izdal le prva dva zvezka: Uvod (Pisa 1906) in Produkcija (Pisa 1908). Tretji zvezek so izdali njegovi prijatelji že po njegovi smrti. Toniolo je izdajo pripravljal in imel rokopis že deloma v krtačnih odtisih. Vendar se zdi, da nekatera mesta v tem tretjem zvezku niso več Toniolova. Četrty zvezek pa je ostal le v avtorjevem načrtu.

Kot sociolog in ekonom kaže izredno načelnost in znanje, sledi pa v glavnem dvema velikima učiteljema: jezuitu Taparelliju d'Azeglio, ki je bil med ustanovitelji revije „Civiltà Cattolica“ v Napolju l. 1850 in pa angleškemu sociologu Benjaminu Kidd-u (1858—1916), ki je bil Toniolov sodobnik,

pristaš Spencerjeve evolucionistične šole.

Če je pri prvem učitelju našel solidnih smernic, kako postaviti gospodarsko življenje na etično podlago, je drugi mojster nanj vplival zlasti s svojo metodo, ki si jo je Toniolo osvojil (čeprav ne duha; Kidd je bil protestant). Metoda, ki se je Toniolo drži v svojih spisih, je dosledno ista: Najprvo točno poznanje dejstev, nato osvetlitev z metafizičnimi in krščanskimi načeli in končno praktični zaključki.

Toniolov slog je zgoščen in težak; nabran material je nakopičen in ne vedno pregleden. Vendar je užival tudi med nekatoliškimi krogi ugled solidnega znanstvenika. Oponašali so mu le, da eksaktno vedo meša z moralnimi razmišljanji, ali kakor je rekel njegov učitelj Possa, da „ekonomijo podreja morali in meša vedo z umetnostjo“. Pa to je bilo ravno tisto, kar je Toniolo hotel. Želel je tudi kot znanstvenik biti apostol krščanske resnice.

Iz Toniolovih spisov odseva posebno solidna filozofska naobrazba in pa bogato znanje zgodovine, posebno obširno poznanje gospodarskih ustanov vseh časov.

Toniolo — svetnik

Ko bo Toniolo razglašen za svetnika, — nar kar ne bo treba prav dolgo čakati, tedaj bomo res mogli reči, sedaj ko v velikih potezah poznamo njegovo življenjsko pot, — da svetnik ni nekaj življenju tujega, kar je izven vsakdanjega življenja, ampak je svetnik otrok življenja, ki stoji in živi sredi življenja. Ni potreba, da živi v nekih daljnih sferah, niti ni potreba, da bi se umaknil v duhovno izolacijo, kjer bi sam za sebe užival mir in samoto. Tudi bi bilo napačno, ko bi trdili, da je takšen svetobežen samotarski tip bil svetniški ideal stare dobe, da pa je moderna doba ustvarila pač tip modernega svetnika, ki ga označuje vsestranska aktivnost, kar bolj ustreza naši dobi.

Ne. Tudi naš čas ima kontemplativne svetnike, kakor je stari čas poznal dinamične borce in rušitelje poganskih svetišč. Svetost ni ne v svetobežnosti ne v dinamičnem aktivizmu, marveč v namenu, s kakršnim kdo dela to, kar je storiti treba. Ako je namen služiti Bogu in njegovi časti, je to svetost, drugače je ni.

Toniolo je hotel postati svetnik. Ta misel ga je vodila kot profesorja, kot vzgojitelja mladine, kot pisatelja in kot javnega delavca. Njegove *Memorie religiose*, njegov osebni dnevnik, ki si ga je pisal, nam na mnogih mestih govore o njegovi trdni odločnosti, da se posveti.

Središče njegovega duhovnega življenja je bila Evharistija. Skoraj dnevno je pristopal k obhajilni mizi, ki je zanj bila vir svetosti in one nadnaravne ljubezni, v katero je vključeval slehernega bližnjega, s katerim je imel opravka. V Evharistiji je Toniolo, ki je bil po telesu neznan in šibak, črpal orjaško energijo za svoje bogato apostolsko in pionirsko delo.

Čudovita je bila njegova predanost v voljo božjo. Imel je navado, da je po najhujših

DRVZINA IN MLADINA

Tvoj otrok hoče biti samostojen

Teženje po samostojnosti se ne prične v otroku razodevati šele okoli 12. ali 14. leta. Zasedimo ga že v najnežnejši dobi. V letih dozorevanja prejme to teženje le zelo ostro, včasih tudi dosti nerodno obliko.

Le opazuj otroka! Že v zibeli često rezko odklanja to ali ono igračo, ki mu jo ponujaš; sam si jo hoče izbrati. V poznejših letih tudi najljubša otrokova igra zgubi zanj vsako privlačnost, če jo otroku vsiljuješ. Ko že more hoditi, hoče koracati sam, brez pomoči, in protestira, če ga hočeš voditi na vsakem koraku. V tretjem ali četrtem letu je za otroka že zelo značilna nagnjenost k trmi, ki je v veliki meri nasledek njegove volje po samostojnosti in svobodi.

Voljo po samostojnosti otrok razodeva zelo zgodaj tudi s tem, da hoče posnemati le tiste, ki so „veliki“, neodvisni, samostojni. Tako fantje „jahajo“ hlood, sede na stolu in „vodijo avtomobil“, se igrajo voljake, razbojnike in orožnike, posnemajo učitelja, ki uči in poveljuje, duhovnika, ki pridiga ali mašuje itd. Deklice posnemajo rade zlasti dobro mamico, ki pestuje, skrbi za punčko, ji pripravlja hrano, pere, pospravlja, itd.

Čim bolj otrok dorašča, tem močnejša je v njem želja po neodvisnosti, po svobodi. V sanjah sam sebe že gleda in občuduje, kako poučuje, vodi, poveljuje. V svojih sanjarjenjih o bodočnosti mlad človek sam sebe nikdar ne gleda v podrejeni vlogi, razen če ga muči občutje manjvrednosti. Ko začne dozorevati, hoče to ali ono prej v sanjah umišljeno samostojnost tudi dejansko uveljaviti, in če njegovo okolje temu nasprotuje, je

nesrečah, ki so ga zadevale, izmolil Te Deum in Magnificat, zahvaljujoč se Bogu tudi za težave in bridkosti, ki so mu bile v delež.

Poznana je bila njegova otroška predanost Cerkvi in papežu, h kateri je vedno navajal tudi svoje učence.

Oblikovala ga je globoka ponižnost, ki je bila izvor tudi drugih njegovih kreposti: velikodušnosti do nasprotnikov in lažnjivih prijateljev, njegove nedolžne preprostosti, jasnosti mišljenja in izredne uravnovešenosti značaja. Ko je videl svojo karikaturu, v kateri je bil prikazan z mitro na glavi in rožnim vencem v roki, se je samo nasmehnil.

V občevanju je bil ljubezniv in zadržan. Rajši je poslušal, kakor da se želi kaj naučiti, kakor pa da bi razlagal svoja mnenja. Zunanost ni izdajala misleca in učenjaka, le nje-

pripravljen spustiti se z njim tudi v boj. To čutijo učitelji v šoli in starši doma.

Kaj naj rečemo o tej želji mladega človeka po samostojnosti, po svobodi? Mnogi odrasli vidijo v njej izraze ošabnosti, prešernosti, ali vsaj kot nekaj, kar more otroku zelo škodovati. Dejansko pa je teženje po samostojnosti in svobodi nekaj nad vse naravnega, zdravega, je celo nujno potrebno za otrokovo zdravo нравno, umsko in versko rast, je pogoj za dobro pripravo na otrokovo poznejše samostojno življenje.

Zato bi bil znak nekega nereda v razvoju mladega človeka, če bi se zlasti v času dozorevanja v njem ne prebudila močna želja po samostojnosti in svobodi. Tak mladostnik ne bo prav napredoval niti duševno niti нравno niti se ne bo usposobil za samostojno življenje. Zato morajo vzgojitelji v volji po samostojnosti videti pojav zdravega razvoja mlade narave. S tem pa ne trdimo, da je način, kako se tu ali tam to teženje javlja, vedno primeren, še manj trdimo, da so vse poedine tozadevne želje in zahteve mladega človeka pametne in upravičene; zato bi bilo napačno in za otroka usodno, če bi starši ugodili vsemu, kar mlad človek v svojem teženju po svobodi in samostojnosti želi ali zahteva.

Da bomo lažje razumeli teženje po samostojnosti, ki se tako močno kaže zlasti v letih dozorevanja in često povzroča toliko mučnih napetosti med starši in otroki, navedimo nekaj več o dušeslovnih vzrokih za ta teženja v dobi dozorevanja.

Zahteva po večji samostojnosti je naraven nasledek zlasti naglega telesnega in dušev-

gov ascetičen obraz in globoke oči so govorile o bogatem notranjem življenju.

V krogu prijateljev in znancev je Toniolo veljal še za živih dni za svetnika. Po njegovi smrti je bila dijaška sekcija KA prva, ki je vložila prošnjo, da se prične informativni proces o njegovj svetosti. Pridružili so se katoliške akademske starešine, nato milanska katoliška univerza. Nato so prošnje pričele kar deževati.

Informativni proces je ugodno zaključen kakor tudi preiskava njegovih spisov glede pravovernosti nauka. Z uvodoma omenjenim dekretom obredne kongregacije pa je opravičeno upanje, da bo moderna katoliška sociološka veda kmalu zadobila od Cerkve priznanega svetnika in pripošnjika.

DR. IVAN AHČIN

nega razvoja v času dozorevanja, to je v dobi približno od 12. do 17. leta.

1. V teh letih doživi otrok nekak NAPET, ZELO NAGEL TELESNI IN DUŠEVNI RAZVOJ. Začuti v sebi nove, prej nepoznane sile in sposobnosti. Silno jih je vesel in nanje ponosen, v svojem zanosu jih zelo pretirava ter si pripisuje sposobnosti, katerih niti zdaleka nima. Zazdeva se mu, da ga te sile in sposobnosti usposablja, da more ostvariti nov, lepši, boljši svet. Ves je zaverovan v svoje nove zamisli in sodbe. Ves svet se more motiti, samo on se ne moti, le on ima vedno prav. A starejši ljudje gledajo na sposobnosti in sodbe mladega človeka bolj trezno, umirjeno. Mu mnogokrat celo upravičeno nasprotujejo. Zato se mu zazdi, da ga starejši ljudje ne razumejo, da ga ne marajo, da mu nasprotujejo, ker da njegovih sil in sposobnosti ne znajo prav upoštevati. To prepričanje ga žene v boj zoper starejše, zlasti zoper starše, ter zaostri v njem zahtevo po večji neodvisnosti, zahtevo po samostojnosti.

2. V zgodnjih otroških letih je bil otroku njegov oče pol-bog, ki da je „vse znal, vse premogel in skupno z Bogom vladal svet“. Ščasoma pa vedno bolj spoznava, kako zelo je NA VSE STRANI OMEJENA OČETOVA „VSEMOGOČNOST“. Življenje mu že ni več taka skrivnost, zato zdaj gleda na svoje starše z drugimi očmi. Mučno mu je, da bi jim bil povsem pokoren kakor nekda. Hoče se osamosvojiti. Noče, da nadzorujejo vsak njegov korak. Zato pogosto raste zlasti v fantu neko skrito, celo sovražno razpoloženje do očeta, čeprav se to ne dogaja pri vseh. Čim bolj se pa oddaljuje očetu, tem bolj si želj stika z materjo. Kajti kljub vsem utvaram o svojih izrednih sposobnostih dovolj jasno čuti, kako je še neogljen, nedorasel, potreben močne opore v starejših. Čim manj se mu oče vsiljuje v teh letih, tem bolj ga spoštuje, tem prej mu zaupa in išče tudi njegovega vodstva.

Zato se moder oče v teh letih sam nekako umakne v ozadje ter vodstvo in vzgojo fanta prepusti materi, sam po s svojim ravnanjem da otroku čutiti: „sem tukaj, vedno sem ti na razpolago s svojo ljubeznijo, nasvetom, pomočjo. Ko me boš potreboval, pridi, pa se bova pomenila.“

Razmerje doraščajočega dekleta do staršev je mirnejše, navadno brez posebnih napetosti. Morda v prvih mesecih dozorevanja čuti v sebi neko napetost zoper mater, a kmalu se to poleže, dekle se približa in se zaupa svoji materi, saj ve, da ji le mati more svetovati in pomagati v njenih telesnih in duševnih zadevah. Dekle se tem bolj naveže na mater, čim bolj ostaja zvesta svoji ženski naravi.

3. Mlad človek v letih dozorevanja ZAČNE ZELO KRITIČNO MOTRITI TUDI SVET. Vidi v njem mnoge napake, krivice, neiskrenosti, malomarnosti itd. Zoperno mu je vse to. Dejanski svet primerja z idealnim svetom svoje domišljije. Svet kakršen je, je po njegovo treba nujno reformirati. Mlad rod

je vedno prežet z željo po reformah, ki so tudi zares premnogokrat nujno potrebne. On to čuti. A na vsak korak spoznava, da v primeri s starejšimi nič ne pomeni. Starejši imajo v svojih rokah denar, imetje, oblast, ugled, on nima nobenega teh — za reformo družbe nujno potrebnih sredstev. Doma je še vedno otrok, ki mora molčati ob nastopu očeta, v šoli je neogljen učenček, ki trepetja pred profesorjem, v delavnici mora molče vršiti, kar mu naročajo starejši, v družbi v primeri s starejšimi nič ne pomeni. Zato se čuti v svoji umišljeni veličini duha in volje in velikih načrtov tem bolj užaljenega, zato je njegova zahteva po svobodi in samostojnosti tem bolj živa in odločna. Nadomestek za svet, ki da mladega človeka ne razume in zato ne upošteva, išče v mladinskih tovarišijah, krožkih, organizaciji. Tu še nekaj pomeni! Tu lahko voli in je izvoljen v vodstvo, tu soodloča o raznih načrtih, govori, zabavlja, ostvarja svoje zamisli, s pomočjo organizacije more vplivati celo na javnost. Njegovi volji po samostojnosti je vsaj nekoliko zadoščeno.

4. Mlad človek je V LETIH DORAŠČANJA ČESTO TUDI ZELO NESREČEN. Ne le zato, ker ni upoštevan, ampak zlasti, ker čuti, kako zelo je v sebi razklan, kako pogosto je igrača svojih razpoloženj in čustev, kako zelo nejasne so njegove misli in hotenja, kako vihrav je in neustaljen. Vse to, kar mu je bilo prej tako jasno in trdno, se mu zdaj maje. Tudi v verskem pogledu ni več prejšnjega miru in sigurnosti. Dvomj se mu vsiljuje od vsepovsod. Njegovega kritičnega duha marsikaj ne zadovolji, išče novih, globljih utemeljitev svoje vere. Pa čisto tega ne najde. Hoče biti odrasel, enak v družbi starejših, a čuti, da se v to družbo živjeti ne more in da starejšim ni kos. Zato trpi in postane občutljiv. Kako zelo je v teh letih občutljiv, nam kaže že to, da zgolj zaradi kakih neznatnih žalitev v besedi ali ravnanju postane užaljen tako, da zapusti družbo, žalitve tedne in mesece in leta ne more (pozabiti, žalitve, katerih se starejši niso niti zavedali ali pa so nanje že v naslednjem trenutku pozabili). Kako zelo ga vsaka neprijetna beseda ali težava v sožitju z družbo bega, nam kaže tudi to, da se neradko v tej dobi pojavijo celo duševne motnje in da je tudi marsikaka duševna motnja poznejših let povzročena po tovrstnih težavah v dobi dozorevanja.

Če torej hočemo mlademu človeku dobro, SPOSTUJMO V NJEM NJEGOV PREBUJAJOČI SE PONOS, NJEGOVO SAMOZAVEST, NJEGOVO VOLJO PO SAMOSTOJNOSTI, PO SVOBODI kot nekaj, kar je nujen nasledek zdravega razvoja in predpogoj za lep zdrav in krepak razvoj njegovega nravnega in intelektualnega življenja, pa tudi predpogoj za samostojnost v prihodnosti. Grobih, morda celo surovih potez v vedenju in hotenju, doseči svobodo — ne imejmo za znake otrokove zlobnosti, ampak bolj kot izraz težav in napetosti, ki vladajo v njem.

Če boš otrokovo teženje po samostojnosti zatiral, boš povzročil, da bo v njem morda zamrl ponos, ki je tako važen za нравno življenje; povzročil boš, da bo mlad človek postal nesamostojen, kakor brez lastne razsodnosti in volje, postal bo podoben figuri na šahovski deski, figuri, ki jo je treba vedno predstavljati in se predstavljati tudi da, kamor jo prestaviš hočeš. Tako nesamostojni ljudje se v življenju zgube, brž ko jih to zagradi s svojimi zahtevami in nevarnostmi, pa nimajo ob sebi nikogar, ki bi jih zopet perival in prestavljal. Razboritim otrokom pa začne zlasti v letih doraščanja tako varuštvo odlčno presedati; čim strožje je, tem bolj se mu upirajo in hočejo za vsako ceno doseči neodvisnost. Tako pride do hudih sporov s starši; otroci se jim čisto odtujijo, gredo z doma, ali če tega ne morejo, povzročajo doma večne napetosti, prepire in često tudi pretepe. Iz nasprotstva do vzgojiteljev zavračajo njih vpliv, njih načela in nauke. Vzgoja brez razumevanja za otrokovo samostojnost je navadno polna neuspehov.

A ni dovolj, da to teženje po samostojnosti le spoštujemo, razumevamo. Že od zgodnje mladosti otroka sami pametno na samostojnost navajajmo in njegovo teženje po svobodi podpirajmo in skušajmo z vzgojo doseči, da bo za samostojnost čim prej sposoben in je vreden. Najvišji uspeh vzgoje je prav v tem, da vzgojitelj gojencu postane nepotreben, ker zna gojenec že sam dobro ločiti dobro od slabega in se zna sam od sebe odločati za to, kar je dobro.

DR. RUDOLF HANŽELIČ

Dekle s križem

Med vojno sem postal zdravnik. Sila kola lomi, pravijo. Tako je bilo tudi z menoj. Pri starem zdravniku sem si nabral nekaj znana, ki mi je kar prav prišlo, ko ni bile nikogar, ki bi vsaj za silo obvezal rano ali določil domače zdravile.

Kako sem začel zdravniško prakso z zdravljenjem zaprtega Bosanca, ki si je v jeseni preveč privoščil bosanskih sliv, bom povedal ob drugi priliki. Za danes naj le onemnim svojo prvo večjo ordinacijo.

Zima v začetku leta 1942 je bila zelo ostra. Zavlekla se je skoraj do maja. Čas nam je takrat v planinah krajšal „malecki“, kakor smo imenovali majhen, preprost radijski sprejemnik, ki nam je vsak dan povedal, kaj se je novega zgodilo. Še v trdi zimi sem prejel povelje, naj grem s svojo skupino kot predstraža na planinsko reber Jaukino, ki je dobila svoje ime po burji, ki je „jokala“ preko nje. V rebri je bilo prisloneh nekaj koč, kjer smo našli prvo zatočišče. Vreme je bilo tako, da bi tudi jež in lisica počivala v skupnem brlogu. Tako o sovražniku ni bilo ne duha ne sluha.

Pripeljali so mi mladega podčastnika. Krvavel je iz ust. Vprašal sem ga, kaj si je naredil, pa mi sam ni mogel odgovoriti.

Le njegov spremljevalec je povedal: „Zagrizel je v precej trd oreh!“ Nisem prav razumel, kaj je hotel s tem povedati, a zamotilo me je delo, ko sem mu izpiral ustnice in usta. Rane niso bile globoke. Potolažil sem ranjenca, da bo kmalu zdrav, le nekaj časa ne sme jesti trdih jedi in ničesar ki slega ali alkoholnega.

Kmalu se je razvedelo po kočah, da sem kos zdravnika, in hribovci, ki že leta in leta niso videli pravega zdravnika, so hoteli pripovedovat vse svoje težave. Zdravil nisem imel, ostala mi je le dobra, prijazna beseda. Stare mamice sem potolažil z lepim nasvetom, možakom odsvetoval vleči iz obeh pip, vinske in tobakove, saj orehovo listje ni dobro za kajenje in žganje ni božji izum. Ne vem, kako so bili zadovoljni z mojimi nasveti in zdravili!

Pome je prišel krepak možak, ki me je zaprosil, naj bi pregledal in pozdravil njegovo „dete“. Vprašal sem ga, koliko je staro njegovo „dete“, pa mi je povedal, da ima hčerka že osemnajst let. Odklonil sem zdravljenje, saj sem se spomnil svojega učenega učitelja, ki mi je večkrat dejal, da so ženske vseh muh polne, in jih ni rad zdravil.

Vendar mi moje otepanje ni nič pomagalo. Bolnica je kmalu prišla. Opazil sem, da ima pod vratom okrvavljeno obleko. Oče mi je pripovedoval, da se je udarila v vejo, ko je v temi šla po vodo, kot dekle trdi. Res je bila ranjena pod vratom, a rana se mi je zdela sumljiva.

„Praviš, da si se v vejo udarila,“ sem ji rekel.

„Da,“ je komaj izdavila.

„Čudna veja je bila. Imela je zobe,“ sem ji ostro odgovoril. Saj mi je žal, ali za mladino sem bil zmeraj preveč resen. Videl sem, kako se je dekle ustrašila. Dal sem poklicati ranjenega podčastnika.

Opazil sem, da dekle nosi na vratu na verižici zlato svetinjico z emajlirano podobo Matere božje. Podoba in križec sta bila izkrivljena. Na misel mi je prišel vojakov: „Zagrizel se je v precej trd oreh.“ Razumel sem...

„Kaj je bilo z onim vojakom,“ sem jo trdo prijel. Vsa v strahu je zajecljala, da jo je hotel poljubiti, pa se mu ni pustila. Ko sta se prerivala, jo je ranil. In lagala je, ker ji je zagrozil, da jo ubije, ako bi komu povedala. Čudila se pa je, odkod mi je znano, da je bila z onim podčastnikom. Ni vedela, da je bil že pri meni v ordinaciji.

Vzela je verižico z vratu. Ponudila mi jo je, češ da je darilo neke gospe iz mesta in, ako hočem, mi rada spominek odstopi. Zapeklo me je v srcu, ker si je mislila, da spadam med one, ki so si v onih časih radi privoščili taka darila. Možak je opazil moj resni obraz in je hotel hčer udariti. Prestregel sem udarec in dekletu velel, naj mi pove, odkod ji tako dragoceno darilo.

Pripovedovala je: „Že pred časom sta prišli dve gospe iz mesta k nam po hrano. Denar je brez vrednosti in kmetje so le zamenjavali. Naša mati jim je dala nekaj masti in svinjine za dvoje rjuh in še nekaj drugih

drobnih stvari. Okopavala sem blizu doma koruzo na njivi in slišala sem gospo, ki je pri odhodu rekla: „Si slišala, za balo svoji hčerki je namenila rjuhe in dala mi je malo masti za nje. Naj se zgodi, da mrtvo hčer vanje zavije, ne nevesto.“ — Prestrašila sem se kletve. Tekla sem domov ter vzela vse stvari, ki so jih pri nas zamenjale, ter jih nesla k ženskam, proseč ju, naj vse vza. meta nazaj, samo de me ne preklinjata: Ono mast naj kar obdržita, le rešita naj me kletve. Ena izmed obeh je drugo kregala, zakaj je tako govorila, in v joku je vzela z vratu verižico s križcem, poljubila podobo ter mi obesila okrog vratu. Rekla mi je: „Križ mi je ljub spomin. Moja mati ga je darovala moji hčerki, ki je bila malo mlajša kot si ti. Ni bila srečna. V aprilu jo je zadela bomba. Bog naj ti da srčo in božja Mati naj te čuva na vseh tvojih potih.“ — Poljubila me je in jokaje odšla dalje. Tudi druga gospa me je poljubila in zadržala je, da ni mislila z onimi besedami nič hudega. Teško ji je bilo za stvari, ki jih je kot nevesta prinesla možu v novi dom. Besede so bile izgovorjene brez premisleka in ne smem si vzeti tako hudo k srcu tega. In odšla je s solzami v očeh. Meni pa je le ostalo težko.“

V rokah sem popravljaj zlati križec, ko je prišel podčastnik. Bil je razumen in tudi hraber. Spoznal je, da vse vem. Poblodel je. Vedel je, da v takih časih in za take prestopke ni šale. Le prikimaval je in tako vse priznal, česar je bil obtožen. Kratko in trdo sem odločil: Pred naglo sodišče. Vedel je, kaj pomeni. Hotel je nekaj reči, pa ni spravi besede iz ust. Jezik mu je otekel. Le momljal je s težavo. Pot mu je lil po obrazu in tresel se je, kot bi imel mrzlico. Mlad je še bil in rad je živel...

Sodišče je bilo kmalu skupaj. Zaslišanje je bilo kratko. Ko je dekle izvedela, da gre za življenje, je vsa v solzah prosila, da mu oprostimo. Teško mi je delo, ko sem jo videl vso objokano, kako prosi s sklenjenimi rokama za onega, ki je hotel izvršiti zločin. Sodišče je bilo vojaško ter ga solze niso premagale. Dekle je obstala sredi sobe ter se zamaknila, kot bi nečemu prisluškovala.

Res nas je vse takrat življenje zresnilo. Ganila pa me je podoba dekleta, ki je bila podobna svetnici v svoji zamaknenosti. Zdravila se je in stopila k meni, ki sem še držal v roki zlati križec, vzela mi ga je in poljubila, pohitela k podčastniku, mu obesila križec okrog vratu in rekla: „Čuval je mene, da nisi uspel; naj brani tudi tebe in tvoje življenje.“ Zajokala je in pobegnila iz sobe.

In sodišče je bilo premagano. Trda vojaska srca so se otajala in fant je bil oproščen. Vrnili so mu tudi orožje. Ukazal sem mu, naj vrne dekletu zlati križec in se ji zahvali, ker mu je rešila življenje.

Poklicali so dekle spet v sobo. Bila je vsa iz sebe, saj ni mogla razumeti, kako je s svojim dejanjem omehčala trda srca grobih vojakov, ki so se zavedali velike odgovornosti, ako puste zločin nezakazan. Vojak je z muko izdaval iz sebe besedo „posestrima“ ter ji vrnil križec. Srečna se je potem

Slovenska dekleta v Buenos Airesu so imele enodnevni tečaj o zakonu, združen z izletom v Villa Calzada. Tu jih vidimo na dveh slikah

zahvaljevala vsem.

Vprašal sem jo, kako ji je prišlo na misel, da je tako napravila. Odgovorila je, da ne ve, le ko je stala tako zamišljena, se ji je zdelo, da čuje iz daljave glas, ki ji je naročal, kaj naj stori. Zdelo se ji je, da je glas one gospe, ki ji je darovala zlati križec.

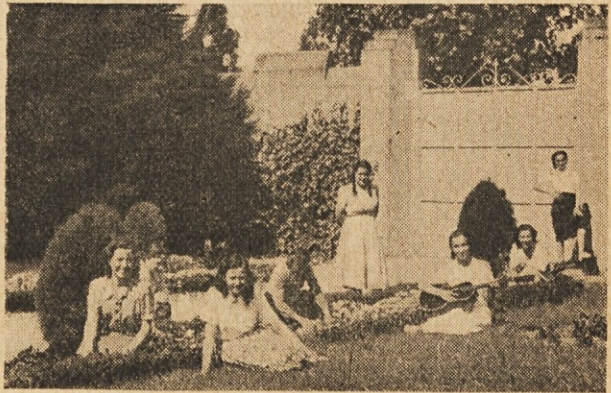
Njen oče se je izgubil iz sobe ter kmalu priropotal nazaj s steklenico dobre pijače. Dekletu sem na uho rekel, naj prinese ranjencu lonček toplega mleka, ostalim sem pa pripovedoval, kako pri nas doma častimo Mater božjo, ki je zaščitnica ubogih in priprošnjica grešnikov. In temu smo sedaj žive priče, saj vidimo v krogu dobrih ljudi se deti tudi srečno posestrimo in pobratima na mesto osramočenega dekleta in obsojenca na smrt. In vendar je krivca zadela tudi kazen: rad bi govoril, a ne more, lačen je, a jesti ne sme, morda bi si rad privoščil žgane pijače, a bo moral biti zadovoljen z mlekom.

Nazdravil sem dekletu, želeč ji, da bi se vedno ohranila tako dobra.

V kotu ob peči pa sem čul šepetanje sedov in sosed, ki se jih je nabralo kar polno. Razložil sem le besede, ki so se ponavljale: „Bóga ima!“ To naj bi po naše pomenilo Bog je pravičen sodnik!

Burja pa je zavijala okoli voglov tople kože in pripovedovala v stoterih jezikih: Bóga ima, Bóga ima...

Iz „Pismo“ (Anglija)

POKVARJENOST MLADOSTNIKOV

I. VAŽNOST PROBLEMA

Ako zasledujemo kroniko sodišč, kriminalna poročila časopisov in opazujemo življenje mladine na splošno, vidimo, da velik del mladega rodu ne gre več pravo pot. Oddaljuje se od osnovnih in vodilnih načel življenja, zgublja smisel za lepo in čednostno življenje ter se vedno bolj pogosto podaja na pot, ki vodi v zločin.

Nešteto krat smo lahko pričeli, da mladostnik postane zločinec, tat ali morilec, kar vse smatra za nekaj navadnega, enostavnega, junaškega. Hladnokrvno brez sramu razlaga sodniku in časnikarjem naklepe in sklepe, ki so ga pripeljali in vodili do dejanja, pokaže v vseh podrobnostih, kako je dejanja izvršil. Največkrat nima niti kesanja, ker se mu zdi, da je storil junaško dejanje in bo svet o njem govoril, ga poveličeval.

So to odkriti zločini mladostnikov, napadi na lastnino in življenje bližnjega, ki jih oblast preganja, zasleduje in potrudi odkriti. Koliko pa je še zločinov, ki jih oblast ne preganja, ne zasleduje. To so prestopki in zločini proti moralnim zakonom, katerim sodobni mladostniki vedno bolj zapadajo, a v večina primerih ni nobenega tožnika in sodnika, ki bi jih preganjal in kaznoval.

Nikoli, ali zelo redkokrat se iščejo vzroki zločinov. Priznava in upošteva se samo izvršeno dejstvo, dejanje, ki je pred očmi. Prvi korak mladega človeka na poti k zločinu pa je moralni padec, ki mu zamegli razum, vzame rabsodnost, čut človeškega dostojanstva in zapusti zavest nizkotnega živalskega bitja brez duše. Strasti postanejo edino življenjsko vodilo, njim ugoditi smisel življenja.

Slovenci tega doma nismo toliko opazili in čutili. Primeri zločinov mladostnikov so bili razmeroma zelo redki. Sedaj pa, ko nas je precej tisočev raztresenih po celem svetu, vsak dan srečamo in vidimo, da je tukaj drugače. Mladina živi drugače življenje kot pri nas, mladost pojmuje drugače, svet drugače vrednoti. Mladost je tukaj življenjska doba uživanja vseh užitkov, ki jih nudi ta svet. V uživanju se iščejo junaki in zvezde, pravi smisel človekovega življenja je potisnjen ob stran, ali pa za nje sploh ne obstoji.

V takih okoliščinah živi naš mladi rod v vseh deželah, kjer se nahajamo. Nevarnosti so povsod velike. Ponekod se pokažejo jasno, ponekod so prikrite in zastrte s tančico nedolžnih vab. Priznati moramo, da naši stariši dostikrat ne morejo kontrolirati življenja in dela otrok vsled bistveno različnih okoliščin kot so bile doma. Je to vsled nepoznanja jezik, ki ga mlajši obvladajo hitreje in boljše, ne poznajo družbe, v katero otroci zahajajo, enako ne šole, ne poznajo splošnega načina življenja in običajev novega sveta.

Ako hočemo naš doraščajoči rod, našo mladino ohraniti moralno zdravo, pošteno, koristno človeški družbi in v čast domovini, se moramo potruditi, da spoznamo nevarno.

sti, v katerih se nahaja, in pravočasno preprečimo padce. Problem, ki pred leti za nas še ni obstajal, je danes pred nami. Pravočasni in preventivni ukrepi staršev in slovenske skupnosti so najučinkovitejše in tudi nujno potrebno sredstvo.

II. KDO JE MLADOSTNI ZLOČINEC

Za mladostnika se smatra vsaka fizična oseba, ki še ni dopolnila 21. leto starosti. Ponekod, tudi v Argentini je določeno 22. leto starosti. Vsa dejanja teh oseb, ki pridejo v nasprotje z moralnimi in pozitivnimi zakoni, v socialni in pravni terminologiji poznamo kot zločine mladostnikov.

Različne so tozadevne definicije, ki jih postavljajo sociologi in pravniki. Eni smatrajo za zločin samo prekrške pozitivnih zakonov ter jih naravni in moralni zakoni zanimajo le v toliko, kolikor so obseženi v pozitivnem pravu. Drugače jih pa ignorirajo in prekrške tolerirajo kot nekaznive v smislu pozitivnega zakona, češ da pripadajo kot nujnost v vihravo življenje mladega človeka.

Nevarno bi bilo samo priznanje moralnih in naravnih zakonov in ignoriranje pozitivnih pri določanju, klasifikaciji in opredelitvi zločina. Moralni in naravni zakoni obsegajo splošna načela in vodila za življenje, pozitivni zakoni so pa njih dopolnitev, ker specificirajo in konkretizirajo posamezne prestopke vedno času in okolju primerno.

Upoštevalo naj bi bilo prisotnosti moralnega, naravnega in pozitivnega zakona (seveda da pozitivni vedno soglašata z moralnim in naravnim), se more smatrati za mladostnega zločinca vsaka fizična oseba pred dosegom pravne polnoletnosti, če se je pregrešil proti moralnim naravnim in pozitivnim zakonom v lastno škodo ali v škodo bližnjega in družbe.

Zločini, ki so kaznivši po moralnem in naravnem zakonu, so specificirani v božjih zapovedih in resnicah, ki nas jih uči vera, oni, kaznivši s pozitivno-pravnega stališča, pa morajo biti specificirani v zakonu, kar je že zahteva njegove narave same.

Moralni in naravni zakoni so povsod enaki, kot je Bog povsod isti in enako prisoten, kot so naša verska načela in vodila univerzalna, povsod enaka. Pozitivni zakoni pa variirajo od države do države različno in odgovarjajoče pojmovanju in volji človeka, zakonodajalca.

Mladostnik, ki je prekršil moralni, naravni ali pozitivni zakon, v svojem bistvu še ni slab človek. Ne moremo soglašati s trditvijo, da se zločinci že rodijo in se ne da nič več pomagati. Vedenje mladostnih zločincev je navadno enako poštenim in dobrim mladostnikom. Morejo le v splošnem obstajati malenkostne razlike, ki so pa le rezultat in posledica pomanjkanja vzgoje in vodstva. Reckless in Smith celo trdita, da so nekateri mladostni zločinci v svojem srcu in bistvu veliko boljši kot oni, ki nimajo nobenega

prestopka in niso prišli nikoli pred sodišče. Sodnik Jakob Pauken pa pravi o mladostnih zločincih, da oni niso slabi, nikoli niso bili slabi, so le žrtve zanemarjenosti.

Prvi zločini mladostnikov, ki so že resno v nasprotju z moralnim, naravnim in pozitivnim zakonom, se pojavijo že z 8. letom starosti, a so bolj redki. Doba med 12. in 14. letom pa je za mladega človeka v odnosih do razločevanja med dobrim in slabim, dovoljnim in nedovoljenim, najvažnejša in vsled tega predstavlja začetek resnih padcev.

Padci so pogostejši med moškim spolom kot med ženskim. Po podatkih United States Children's Bureau je razmerje med moškim in ženskim spolom 5:1. To razmerje pa ne izhaja iz kakšnih bioloških in hereditarnih vzrokov, ampak radi splošnega socialnega okolja, njega vplivov in vzgoje. Na dekle starši veliko bolj pazijo kot na fanta, jo lažje in hitreje priklenejo na dom in tudi v družbenem življenju na splošno je dekle bolj spoštovana. Odrasli naredijo pred mladim fantom brez zavesti škode marsikatero neumnost, ki je pred dekletom ne upajo. Zgledi pa vlečejo.

Raziskovanja so zavrгла trditev, da je vzrok zločina psihološka defektnost in razumska zaostalost mladostnika. Slawson je na podlagi svojih raziskovanj prišel do zaključka, da je 70 % od vseh mladostnih zločincev, ki jih je študiral, bilo psihološko popolnoma normalnih. Sodišče za mladoletnike v Chicago je prišlo do enakih zaključkov. Nasprotno pa za sliševanja dokazujejo, da 91 % mladostnih zločincev ni imelo mirnega in rednega življenja. Njih življenje je potekalo brez zanimanja in kontrole staršev v razburjenju in zaničevanju, neupoštevanju, nezadovoljstvu, v pretiranem razkošju ali v mizeriji.

Napačna je tudi trditev, da je največ mladostnih zločincev med fizično slabo razvitimi. Burt postavlja trditev, da je 60 % vseh mladostnikov, ki pridejo pred sodišče, fizično popolnoma normalno razvitih in, da jih ima ostalih 40 % v večini primerov preveč razvito telo in čute kot pa premalo.

V večina primerih mladostne delinkvence pa prevladuje **pomanjkanje verske izobrazbe in vzgoje.** V USA je Delinquency Committee of the White House Conference študiral 2191 mladostnih zločincev, pri katerih je ugotovil, da jih je le 37 % imelo neko poznanje o veri in so vsaj formalno pripadali neki veroizpovedi. Pa tudi to poznanje je bilo malenkostno, popolnoma nezadostno za potrebe mladega človeka.

Na razvoj mladega človeka vpliva veliko družba, v katero zahaja. Ta more biti v šoli, izven šole, delavnici, tovarni, pisarni, na cesti, v lokalih za razvedrilo in zabavo.

Shaw in Mc Kay sta ugotovila pri 5480 mladostnikih, da jih je 80 % zahajalo v slabo družbo, Glueck in Sullenger sta jih pri svojem raziskovanju našla 70 %. **Glede zaposlitve je največji odstotek pri prodajalcih časopisov, čistilcih čevljev in drugih podobnih cestnih poklicih, med vajenci, mladimi tovarniškimi delavci in služkinjami.** Največji odstotek je pa pri mladostnikih, ki ne izrabijo koristno prostega časa, se potepajo brez cilja in nad-

zorstva po ulicah. Glueck je pri 1000 mladostnih zločincih našel 900 takih, ki so zašli na zločinska pota radi brezdelja.

III. VZROKI

Po dolgoletnih študijah je Federal Bureau of Investigation v USA ugotovil 22 vzrokov, ki kvarno vplivajo na mladega človeka in ga morejo pripeljati na zločinska pota. Izmed teh jih najde 8 v družini in družinskem življenju, 4 v šoli, 4 v socialni in gospodarski ureditvi družbe in 6 v splošnem načinu in običajih družbenega življenja in duševnih defektih mladega človeka.

Ne moremo pritrđiti, da je število popolno. Gotovo je vzrokov še dosti več, kar je odvisno od dežele in naroda, njega verskega življenja, običajev, stopnje kulture in civilizacije ter splošne politične socialne in gospodarske ureditve.

Vsekakor je prvi in glavni vzrok iskati v družini. Nezvestoba staršev v zakonskem življenju, razporoka in ločitev so prvi vzroki, ki uničijo otrokovo srečo. Nevzgedno življenje zakoncev, prepiri, pretepanja, nemožnost, neurejen in zanemarjen dom vzame otroku veselje do doma, ga postavi na cesto, kjer najde več miru in zadovoljstva.

Pomanjkljiva vzgoja ne da otroku potrebnih osnov in predpogojev za življenje. Če starši že od zgodnje mladosti ne vzgajajo otroka za vzvišeno in lepo, dobro in plemenito, ga ne naučijo razlikovati med dobrim in slabim, dovoljenim in nedovoljenim, mu ne dajo vedeti in spoznati, da je nekdo nad njim, ki vidi vsa njegova dejanja, to je Bog Stvarnik, so vsa vzgojna prizadevanja ničeva. Lahko otroka umsko in strokovno dobro izobrazijo, mu preskrbijo dober socialni in gospodarski položaj, a če mu ne dajo prave verske vzgoje, je vse zgrajeno na pesku in se v prvi resnejši preizkušnji ali skušnjavi poruši.

Otrok najrajši posnema starše, ki so njegovi prvi učitelji. Nepošteni in materialistični starši ne morejo vzgojiti poštenjakov in idealistov. Dober vzgled staršev mora pustiti v otroku trajne posledice.

Starši se vesele otroka, njegove bistroumnosti in iznajdljivosti. Vsled tega mu v marsičem popuščajo in marsikaj dovolijo. Večkrat to popuščanje vodi v razposajenost in razbrzdano, ki je potem ni mogoče več ukrotiti. Če starši že zgodaj ne vzgajajo otroka k odpovedi, pokorščini in redu, ne bo postal iz njega nikoli koristen član človeške družbe, ki bi znal spoštovati bližnjega in se podvreči redu in zakonom za skupno dobro.

Povečevanje in malikovanje mladega človeka uniči, ima nasprotni učinek kot ga starši in vzgojitelji pričakujejo. Mladost sama po sebi ni nobena čednost, nobena dobriča, če se je ne živi kot se mora, to je v skladu z naravnimi in moralnimi zakoni in s ciljem, ki ga človek ima.

Avtoriteta staršev, prava, izražena v jezi strogoti pravice, dolžnosti, milini in ljubezni očeta in matere, se ne sme nikoli umakniti znanju, brihtnosti ali zaslužku otroka.

Starši ubijajo lastnega otroka, če popustijo pri avtoriteti radi tega, ker otrok več zasluži kot oče, ali ga morda vzdržuje. Avtoriteta staršev nad otrokom je njih dolžnost in se ji ne morejo odpovedati ali popuščati, če hočejo otroku dobro.

Komunisti so v Rusiji takoj v letu 1917 odpravili avtoriteto staršev, jim vzeli vzgojne pravice. Otrok je postal izdajalec in preganjalec lastnega očeta in matere v službi režima. Uničenje avtoritete staršev je prineslo svoje sadove: Sovjetska Rusija zazvema prvo mesto na svetu s svojim številom mladostnih zločincev. V marcu lanskega leta (1951) je bil režim prisiljen s posebnim dekretom vzpostaviti delno avtoriteto staršev. Ti odgovarjajo, da se mladostniki ne potepajo po cestah, ne obiskujejo nočnih lokalo v mladini nedovoljenih predstav, da so ob 10 zvečer že doma. Ista naročila so dobili vsi državni vzgojni zavodi. Torej morajo biti otroci zopet pokorni in poslušni staršem, emancipacija se ni obnesla.

Nevzgojeni starši ne morejo vzgojiti dobrega otroka. Ni res, da morajo biti otroci zločincev nujno zločinci, otroci pijancev nujno pijanci, nujno slabi v vsakem pogledu vsled podedovanja slabih lastnosti staršev. Znanost dokazuje, da so podedovane lastnosti slabih staršev prišle do izraza v zelo malo primerih. So pa otroci slabih staršev že zato slabi, ker jim vsled lastne pomanjkljive vzgoje niso mogli dati poštene vzgoje.

Pomanjkljivi vzgoji in slabemu vzgledu v družini se pridruži nadaljni vzrok, ki je šola. Poleg doma je otrok najdalj časa v šoli. Pri nas doma povprečno 5 ur na dan. V šoli pride otrok v najširši in najtesnejši stik s sebi enakimi. To more imeti na otrokovo vzgojo in razvoj globoke posledice. Ako so učitelji brezbožni, prepuščajo otroke samim sebi, izvršujejo svojo nalogo le mehanično radj zaslužka, so pristranski pri obravnavanju otrok radi pridnosti, učenja in socialnega položaja staršev, radi lepote in simpatije, se ne zanimajo za njih probleme in ne sodelujejo s starši, ne morejo vzgojiti in učiti otroka kot nalaga dolžnost. Dolžnost družbe je, da vzgoji in preskrbi otrokom dobre učitelje, ki so zmožni in voljni vršiti svojo nalogo. Starši pa imajo dolžnost, da dajo otroka samo v tiste šole (seveda če ta možnost obstoja), kjer je otrokom zajamčena poleg umske in strokovne izobrazbe tudi dobra moralna in verska vzgoja.

Vzgojnim vzrokom sledijo gospodarski. Neurejene gospodarske razmere, ki ne nudijo družinskemu očetu dovolj zaslužka, gospodarske in socialne varnosti, pahnejo družino v bedo in pomanjkanje. Otroci preživljajo svojo mladost v revščini, starši jim ne morejo dati, kar potrebujejo. Mladostnik živo občuti revščino lastnega doma, bolj kot se to misli in pri vzgoji upošteva. Ne more razumeti, zakaj imajo drugi lahko vse to, kar je pri njem le želja brez uresničenja. Ako nima dovolj jasnih in utemeljenih razlogov, ni poučen, zakaj tudi revščina in pomanjkanje na svetu, tedaj zasovraži v svojem srcu revščino doma in bogastvo drugih. Pre-

zvzame ga želja po imetju bližnjega, začne pri malem, neznatnem, a konča s težkimi dejanji. Časopisne kronike nam prinašajo vsak dan žalostna poročila, kako mladostniki ubijajo radi denarja.

Revščina ali želja po denarju prisili starše, da pošljejo otroka prezgodaj v službo, za iskanjem denarja. Otrok postane materialist, v denarju vidi vso srečo, smisel življenja. Skrben je pri iskanju in služenju denarja. Starši hvalijo njegove podvige in iznajljivosti, nikoli pa ne kontrolirajo, odkod je denar prišel, na kakšen način ga je zaslužil. Zmaterializirani mladostnik je za doseg denarja pripravljen storiti vse, tudi zločin.

Obrtne delavnice, tovarne in pisarne dostikrat uničijo mladega človeka. V delavnici ali tovarni zanj ne najdejo lepe besede in vzgleda. Slaba beseda služi kot sredstvo učenja, zaničevanje in preklinjanje za dviganje duha in določitev stopnje dostojanstva. Umazano govorjenje, nemožno vedenje in vzgled starejših uniči v mladostniku zavest človeške osebnosti. Tukaj je uničeno vse, kar so starši in šola dobrega storili. Še nepokvarjen mladostnik v začetku prekolne v svojem srcu trenutek, ko je prestopil prag takega pokvarjenega gnezda, a če ne upa povedati staršem, podleže, se vda toku prodajanja.

Mladostnik sprejema ideje družbe, v kateri živi. Te mu posredujejo časopisi, revije in romani. Čimbolj so romani fantastični, tembolj mu ugajajo. Tako vidimo, da segajo najrajši po detektivskih, kriminalnih in ljubezenskih romanih, po ilustriranih časopisih in revijah, ki s sliko in besedo hkrati predočujejo in poveličujejo junaka, poboje in zločine vseh vrst. Družba to tolerira kljub temu, da je 99 % vseh kriminalnih, detektivskih in ljubezenskih romanov in ilustriranih revij za otroka škodljivih. Vzbudijo bujno domišljijo, a ne ostane pri tem. Mladostnik hoče vse posnemati v praktičnem življenju. Če je dovoljeno, da se zločin in nemorala poveličujeta, propagirata, po svoji logiki misli, da ga sme tudi narediti.

V ilustriranih romanih, pravljicah in smešnicah je spretno vpletena in prikrita pornografija. Slike so spremljane z redkimi besedami. Slika, risba govori, poteze na obrazu in kretnje telesa dajejo vsemu pravi izraz in pomen. Mladostnik, ki redno čita tako literaturo, zgubi nevede čut sramežljivosti. Naučil se ni nič, kot mislijo starši in vzgojitelji, izgubil pa veliko, vse lepe ideale v življenju, o medsebojnih človeških odnosih, ki bi mu moralj cveteti v duši, ko stopa v polno pomlad življenja.

Vedno se povdarja, da otrok potrebuje razvedrila in da ga za najmanjšo ceno in najhitreje dobi v kinu. Zato so kinodvorane na deželi, v mestnih središčih ali na periferiji, ob zgodnji popoldanski uri ali pozno zvečer, polne mladih ljudi. Z iskrecimi očmi in odprtimi ustmi spremljajo, kaj se dogaja na platnu. Po predstavi se razvije živahna debata in komentarji o glavnih junakih in zvezdah, o spretnosti zločinca, o vroči ljubezni, o vseh mogočih podrobnostih.

Ali je film primerno vzgojno in zabavno sredstvo za mladostnika? Za 95 % vseh filmov svetovne produkcije moramo reči, da ne! V vsakem filmu sta vedno dve nevarni točki: ljubezen in zločin. Film ne sme učiti mladostnika ne eno ne drugo.

Vprašanje ljubeznij je globoka intimna zadeva človeka, ki jo pravilno spozna s primerno in postopno vzgojo, ki mu da zdrave smernice, da more vedno in ob pravem času, starosti odgovarjajoče, razlikovati med čisto in lepo ljubeznijo, ljubimkanjem in nečistostjo. Ta vzgoja pa ne sme biti nikoli predmet javnega poučevanja in predstav, pripada staršem in njihovim družinskim svetiščem in duhovniku, ki ima skrb za vzgojo in oblikovanje mladih src.

Prikazovati mladostniku zločin, njega razvoj in učinke je enako kot mu pripravljati pot v jetnišnico. Ni slabšega za mladega človeka, kot če se mu da vpogled v svet in življenje, kjer je človek prenehal biti človek, kjer se je ponižal na stopnjo živali. Ne more vplivati koristno na mladostnika, če gleda življenje, kjer razum, čast in dostojanstvo, vrednost življenja nima ničesar opraviti, kjer vse vodijo in ukazujejo strasti ter sovraštvo.

Nikoli ne smemo pozabiti, da mladostnik spremlja razvoj filma čisto drugače kot odrasli. Vsak film predstavlja nek položaj, dogodek, situacijo, konflikt interesov, čustvenosti in strasti. Odrasli vidi približno vse tako kot so hoteli igralci in avtor prikazati. Mladostnik, otrok vidi, kar želi videti, vse si predstavlja po svoje. Vse, kar vidi na platnu, je zanj resnica.

Vzemimo najbolj nedolžne komične filme. Če film pokaže, kako je tašča padla, ker ji je zet nekaj podstavil, če vidimo, kako žena zabiše možu v obraz kuhinjsko kunjco, nam pridejo pred oči vse smešnice o tašču in kolerični ženi, se smejemo. Otroku se pa sprašuje s težkimi čustvi, zakaj se je spotaknila in padla stara gospa in zakaj je mož dobil mokro kunjco v obraz. Smešnega prikaza ne razume. Potrditev tega dobimo, če ga opazujemo med predstavo. Vse si razlaga po svoje. Se smeji, kadar so odrasli resni. V borbi med policajem in zločincem vidijo odrasli zmago pravice, zakona in socialne varnosti, dočim postavijo otroci oba tekmeča na isti nivo, in kdor se jim zdi spretnejši in zmagovitejši, mu bolj pritrjujejo.

Mladost je doba ustvarjanja, vzgoja za ideale, priprava za lepo, človeka vredno življenje. Če se mladega človeka navadi k lastnemu ustvarjanju, lastni iniciativni in rednemu delu, bo znal tudi pozneje delati enako, bo postal človek, ki ga družba potrebuje. Pri filmu vsega tega ne dobi, ne najde. Je vedno samo pasivni gledalec, ki spremlja dogodke in nič več. Vse zmožnosti, ki bi jih moral vzbuditi in razvijati, so ostale mrtve, pasivne. Vsled tega splošno ne moremo smatrati filma kot vzgojno niti zabavno sredstvo. Le malo je dandanes takih filmov, ki vsaj delno pridejo v poštev za mladostnika in mu koristijo.

IV. KAJ MOREMO IN MORAMO STORITI

Kaj bo z našimi najmlajšimi, mladino v bodočnosti, pomeni za starše in vso slovensko izseljeniško skupnost resno vprašanje. Razmere niso take, kot so bile doma. Nevarnosti je veliko, večina takih, ki jih doma nismo poznali.

Ne smemo pretiravati, biti črnogledi, še manj pa podcenjevati razmer in nevarnosti. Bodimo realni in ob pravem času podvzemimo realne in učinkovite ukrepe, dokler ne bo prepozno.

Navečja odgovornost in naloga odpade na starše. V tem tujem svetu se morajo še posebej zavedati dolžnosti, ki jih imajo do otrok. Dobra, plemenita krščanska in narodna vzgoja mora biti najdragocenejše darilo, ki ga dajo otrokom, dokaz največje ljubezni. Za dobro krščansko in slovensko vzgojo otroka ne sme biti nobena žrtev pretežka in prevelika. Ta ni odvisna od denarnih sredstev, socialnega položaja in službe. Zavisi predvsem od moralne stopnje, verske in narodnostne zavesti staršev. Tega, kar oče in mati nimata več, ne moreta dati otrokom. Sama bosta morda še lahko vzdržala in ostala poštena pred pozitivnimi zakoni, nimata pa več niti relativnega jamstva, da bo enako tudi z otroci, njihovimi potomci. Tukaj se v prvi vrsti odloča, ali bodo poštene ali krenejo na pot zločina.

Starši morajo obdržati svojo avtoriteto, in to ne le v okviru doma in družine, amak njih avtoriteta mora slediti otroku vsepovsod. Starši morajo skrbeti in vedeti, kam otroci zahajajo. K temu najprej spada, da pošljejo otroka v šolo, če je mogoče, da bo dobil čimboljše moralno in strokovno vzgojo in izobrazbo. Pri tem pa morajo skrbeti sami za versko in narodno vzgojo, ki je nujno dopolnilo prve, katere pa od tujine pričakovati ne moremo. Zločin nad otrokom pa je, če se ga pošlje za zaslužkom, še preden je za to fizično in duševno pripravljen. Sreča otroka ni odvisna od denarja in premoženja, ampak od njegovih duševnih zakladov.

Nič manj ni važna in potrebna kontrola, v kakšno družbo in okolje otrok zahaja. Če se ne da ugotoviti, da je kraj, zabava, razvedrilo in okolje dobro, pošteno in katoliško, potem je boljše, da ostane otrok doma in starši sami z lastnim sodelovanjem preskrbijo za potrebno razvedrilo. Ker pa je otrok, mladostnik, družabno bitje, želi stikov s sebi enakimi, zato se ga mora poslati tja, kjer se zbirajo po mišljenju njemu enaki. So to slovenske mladinske in verske organizacije. Če jih ni ali jih ni mogoče ustanoviti, je nujno potrebno, da se zbirajo otroci slovenskih družin izmenično na posameznih domovih. To ni nobena velika težava in se z dobro voljo da premagati.

Tudi razvedrilo je otrokom potrebno. Bolj težko je najti pošteno tuje razvedrilo, vsaj dostopno za naše otroke. Morda kino? Nikar! Prednost morajo imeti slovenski mladinski sestanki, slovenske prireditve in doma čitanje slovenskih knjig in revij. Poseganje tujih

PAPEŽ SVETU ZA BOŽIČ 1951

Svoj trinajsti božični govor je sveti oče posvetil vprašanju miru in poslanstvu Cerkev pri uvrstitvi miru. Govor je razdelil v tri poglavja: 1. Kakšen ne more biti delež Cerkev v naporih za ohranitev miru; 2. kakšen more in mora biti in 3. kakšen dejansko je.

1. KAKO CERKEV NE MORE PRISPEVATI K MIRU. Današnji svet je razdeljen v dve nasprotujoči si skupini. Nobena od teh ne dopušča svobode politični nevtalnosti. Tisti, ki zmotno imajo Cerkev za neke vrste svetne oblasti, nekak svetovni imperij, zahtevajo, naj se tudi ona odreče nevtalnosti. A to je nemogoče, kajti Cerkev ne more služiti zgolj političnim ciljem. Božji Odrešenik jo je ustanovil zato, da po njej podeljuje vsem ljudem svojo resnico in milost. Cerkev presoja vse z večnostnega vidika. Kadar izreče sodbo, s tem ne zapušča svoje politične nevtalnosti; ko govori o problemih sodobnosti, se zaveda, da v naprej izreka sodbo, ki jo bo na koncu časov potrdil njen Gospod in Glava, Sodnik vesoljstva. Taka je svojska in nadčloveška naloga Cerkev v političnih vprašanjih. Kaj naj torej pomeni prazna fraza o nevtalnosti, ki naj jo Cerkev opusti?

Drugi spet zahtevajo nevtalnost Cerkev v imenu miru, pa pravtako nimajo pravega pojma o mestu, ki ga ima Cerkev sredi odločilnih dogodkov na svetu. Cerkev ne sme

prirreditvev in zabav je odobriti izključno le pod nadzorstvom staršev ali zanesljivih oseb.

Ni pa samo dolžnost staršev skrbeti, da se ohrani slovenski mladi rod na tujem zdrav in pošten. To je dolžnost vse slovenske skupnosti. Ta kot celota mora pomagati staršem in dopolnjevati njih delo, v kolikor ga sami ne zmorejo.

Dolžnost vsakega posameznika v slovenski skupnosti je, da da otrokom in mladostnikom dober vzgled. Ne sme se zgoditi, da bi

žrtvovati verskih ciljev politiki izključno zemskih koristi, prav tako pa ne sme niti za hip pozabiti, da kot božja poslanka na zemlji ne more nikoli ostati brezbrizna pred dobrim in zlim v človeškem dogajanju.

2. KAKO NAJ TOREJ CERKEV PRISPEVA K MIRU. Predvsem ima za to zakonito pravico. Ta izhaja iz jaslic v Betlehemu, kjer se je rodil Knez miru. Njegovo božje in vzvišeno poslanstvo je v tem, da prinese mir med človekom in Bogom, mir med ljudmi in narodi. Ta božji Odrešenik je obenem nevidna glava Cerkev, Njegovo poslanstvo miru živi v Cerkev. Tega se je Cerkev posebno v papežih vedno jasno zavedala. Sodobni svet je tako oddaljen od Kristusa, da tega poslanstva ne razume. Nепrestano govori o miru, a ga nima; zase zahteva vse mogoče in nemogoče naslove za vpostavitvev miru, ne pozna pa ali ne priznava mirovnega poslanstva, ki prihaja naravnost od Boga — mir prinašajočega poslanstva svete avtoritete Cerkev.

Cerkev živi skupno z državami in ima z njimi zunanje, naravne vezi, poleg teh pa tudi notranje in življenjske, izhajajoče iz osebe Jezusa Kristusa. Zakaj ko je božji Sin postal človek, je stopil v novo, resnično življenjsko povezanost s človeško družbo in človeško naravo. Splošno blaginjo, ki je namen države, je nemogoče doseči, če ni med državami najtesnejših vezi. S to zvezo držav, ki je kot posamezna država naravna oblika enotnosti in reda med ljudmi, je Knez miru stopil v novo in najglobljo zvezo; s Kristusom pa Cerkev, v kateri On naprej živi med ljudmi. To je temelj prav posebnega deleža, ki ga ima Cerkev po svoji naravi v zadevi miru — sveda kadar dobi njeno življenje in delovanje v ljudeh mesto, ki mu gre. In kako doseči to čudo, če ne s stalnim, razsvetljujočim in krepčajočim vplivanjem Kristusove milosti v umih in srcih državljanov in oblastnikov, da v vseh človeških odnosih priznajo in iščejo stvarnikove namene, da skušajo zagotoviti sodelovanje posameznikov in narodov, da vlada med narodi in med posamezniki socialna pravičnost in ljubezen?

3. KAJ JE DEJANSKI PRISPEVEK K MIRU? Resnično krščanski družbeni red. Od tega pa je današnji svet daleč. Jedro problema miru je duhovne prirode: nastopila je duhovna slabokrvnost, pomanjkanje duhovnosti — to je problem. V današnjem svetu zelo težko najdeš globoko krščansko pojmovanje vrednot, redki so pravi in globoki kristjani.

tudi slovensko okolje, družba ali posameznik, kvarilo mlade ljudi. Vsakemu naj velja opozorilo Kristusovo: ...gorje pa tistemu, ki pohujša enega izmed mojih malih... boljše bi bilo zanj, da nikoli ne bi bil rojen...

Bodočnost naše mladine v tujini mora biti zadeva in skrb nas vseh. Nikar ne mislimo, da s tem izkazujemo neko miloščino staršem, ampak se zavedajmo, da je to zahteva dolžnosti in narodne časti.

August Horvat

Torej ljudje sami postavljajo ovire redu, ki ga hoče Bog. Prebujenje tega prepričanja je v prvi vrsti dolžnost Cerkve in njen glavni prispevek k miru v naših dneh.

Kdor pridiguje o miru samo zato, ker so države v posesti uničevalnega orožja, ne ve pa nič o žalostni odsotnosti krščanskega reda, ki je resnično jamstvo miru — ta je zapadel v praktičen materializem in površno sentimentalnost. Razorožitev, bolje istočasno in postopno zmanjšanje oborožitve, je nestalno sredstvo za trden mir, če je ne spremlja uničenje orožja sovraštva, počutnosti in drznega pohlepa po slavi in zemskih časteh. Z drugimi besedami: kdor preveč ozko veže vprašanje tvarnega orožja z mirom, je kriv opustitve glavne duhovne sestavine vojne nevarnosti. Če je želja, da se izognemo vojskam, res iskrena, je predvsem treba najti zdravilo za duhovno slabokrvnost narodov, za preziranje odgovornosti posameznika do Boga in do bližnjih, in za odsotnost krščanskega reda. Sem so naperjeni vsi napor Cerkve.

Tu pa Cerkev zažene v novo težavo: s tem ko kliče h krščanskemu družbenemu redu kot glavnemu činitelju miru, razčiščuje tudi pojmovanje resnične svobode; kajti krščanski red je bistveno red svobode. Danes pa po vsem svetu ne spoštujejo svobode, ali pa je nimajo niti za drobec.

Kako naj si prav predstavljajo svobodo n. pri. tisti, ki hočejo, naj v gospodarskem in družbenem življenju vse zavisi od same družbe, celo usmeritev življenja in življenje samo? Kako tisti, ki iščejo svojo duhovno hrano skoro izključno v dieti, pripravljeni v tisku, radiu, kinu, televiziji?

Tak je položaj v svetu, ki se bahavo imenuje „svobodni svet“. Ali se vara, ali se ne pozna: njegova moč nima temelja v pravi svobodi; pač pa je nova nevarnost, ki grozi miru. Glej v mnogih visokih funkcijah „svobodnega sveta“ prezir in odpor do Cerkve, ki edina ima to, kar ji oni očitajo, da nima: spoštovanje prave svobode.

Še bolj gluha ušesa povabilu Cerkve k miru in svobodi pa so v nasprotnem taboru. Tu, pravijo, vlada svoboda, ker je družbeno življenje trdno povezano z obstojem in razvojem določenega kolektiva. Vendar sadovi tega sistema niso bili srečni in delovanje Cerkve ima tu največje težave, saj je tu še manj za govornikov pravega pojmovanja svobode in osebne odgovornosti. Kako bi tudi moglo biti drugače, ko Bog ni vladar, ko socialno življenje in delovanje nimata središča v Njem? Družba je postala velikanski stroj, katerega red je le navidezen, kajti tu ni več reda življenja, duha, svobode, miru; delovanje pa je le tvorno in uničuje človeško dostojanstvo in prostost.

Na žalost ta poziv k miru ne pride do „molčeče Cerkve“, milijoni vernikov ne morejo odkrito izpovedovati svoje pripadnosti božjemu miru; v lastnih domovih in svetliščih je despotska volja sedaj vladajočih zatrla celo prastaro izročilo jaslic; milijoni ne morejo izžarevati krščanstva v korist moralne svobode in miru: besedi svoboda in mir sta tam namreč ukradeni monopol poklicnih

hujskačev in oboževalcev grobe sile.

Kljub vsemu temu, z zvezanimi rokami in zapečatenimi ustnicami, odgovarja molčeča Cerkev plemenito na naše povabilo. S pogledom kaže na še nove grobove svojih mučencev, na verige teh, ki izpričujejo vero. Molčeča Cerkev ve, da so te neme žrtve in trpljenje najmočnejši prispevek k miru, saj so najbolj vzvišena prošnja in najbolj ganljiva moč, ki more prejeti od božjega kneza miru milost prihoda Njegovega nadnaravnega poslanstva: „Daj nam, Gospod, mir v naših dneh.“

MEDNARODNI EVHARISTIČNI KONGRES V BARCELONI

Mnogi katoličani iz vseh delov sveta bodo šli v drugi polovici letošnjega maja v Barcelono, drugo največje špansko mesto, veliko pristanišče ob Sredozemskem morju. Kajti v dneh od 27. maja do 1. junija se bo tam vršil mednarodni evharistični kongres, petintrideseti po številu. Kakor se še spominjamo, je zadnji kongres te vrste bil leta 1938 v Budimpešti, na katerem je papež zastopal sedanji papež Pij XII., tedaj vatičanski državni tajnik Eugenio Pacelli.

Barcelona ima kakšnih 1,500.000 prebivalcev; ima silno lepo lego ter se od morja razteza proti severo-zapadu na pobočja hriba Tibidabo, katerega vrh so barcelonski občinski svetniki v prejšnjem stoletju podarili sv. Janezu Bosco, ko je bil tam na obisku. Na tem vrhu sedaj gradijo veliko narodno svetišče, posvečeno presv. Srcu Jezusovemu, in nad glavno kupolo bo vstoličen ogromen kip presv. Srca Jezusovega. Darovi za to narodno svetišče, katerega upravlja jo salezijanci, prihajajo iz vseh španskih pokrajin. V mestu samem počasi grade, že več desetletij, drugo veliko cerkev — „Sagrada Familia“ (Sveta družina) — po načrtih arhitekta, že rajnega, Gaudija. Ko bo to svetišče dokončano, bo res pravi biser španske arhitekture. Stolnica je zidana v gotskem slogu ter je v kapeli presv. Rešnjega Telesa znameniti Lepantski križ. Seveda je še več znamenitih cerkva; saj je v Barceloni sami ter njenih predmestjih kakšnih 100 župnij.

Barcelona je prestolnica Katalancev, katerih stališče v Španiji je v mnogih pogledih podobno stališču Slovencev v Jugoslaviji pred vojno. Imajo svoj jezik — katalanščino, svojo bogato zgodovino, svojo literaturo, svoje navade. So silno delavni ter so rojeni trgovci; saj se sami šaljijo, da imajo nekaj feničanske in judovske krvi. So prijazni, mirni ter do tujcev niso vsiljivi; imajo visoko kulturo, izbran okus v oblačenju ter so ponosni ljudje; radi kritizirajo, a niso ravno preveč veseli, ako bi tujec kritiziral „španske razmere“. V tistih dneh, ko se bo vršil kongres, je vreme navadno ugodno; ni še prevroče; vse je v bujnem zelenju. Zvezd-nate noči so prekrasne in človeku se zdi, da so zvezde bliže, kot so v Sloveniji. Barve ob sončnem vzhodu in zahodu so čudovite; in pravo čudo je špansko nebo — temnomodro; in Španija je dežela sonca, živih barv; vse

je nekam preveč svetlo, pa istočasno v polletnih dneh vse zaspano, nekam zasanjano.

Kongres sam bo razpravljajal pod geslom „Evharistija in mir“. Bodo velike prireditve, pri katerih se bo uveljavljala vesoljnost in nadnarodnost katoliške Cerkev. Prvi dan kongresa bo slovesni sprejem papeževega poslanika; drugi dan bo obhajilo otrok; tretji dan bo posvečen bolnikom ter preganjanim po vsem svetu; četrty dan bo obhajilo za žene, zvečer bo koncert slavnega pevskega zbora „Orféo Catalá“; peti dan bo ordinacija novomašnikov in po cerkvah bodo maše v različnih obredih, ponoči pa bo evharistična procesija, nato molitve za papeža, sveto Cerkev in ves svet, potem bo sledil blagoslov z Najsvetejšim. Končno pa bo papež Pij XII. nagovoril udeležence preko radija.

V vseh dneh pa se bodo vršili študijski tečaji ter se bodo obravnavala sledeča vprašanja: Evharistija ter osebni in družinski mir, Evharistija in družabni mir, Evharistija in mednarodni mir, Evharistija in mir ter cerkvena edinost.

Ta kongres bo pač dostojni naslednik prejšnjih evharističnih kongresov. Gotovo se bodo mnogi katoličani zbrali v tistih dneh in Barceloni ter bodo izpovedovali svojo vero in ljubezen do evharističnega Jezusa. In katoliška inteligenca iz vseh delov sveta bo razglabljala, kako v luči Evharistije ohranjati mir v poedincih, družinah, narodih ter po vsem svetu. Živa vera se bo dvigala kakor kadilo pred prestol presvete Trojice in želja po vsesplošnem miru se bo zlivala v gorečo molitev, ki se bo dvigala k evharističnemu Jezusu, Kralju miru, ki ga svet ne more dati.

Vem, da je prevzvišeni škof dr. Rožman bil povabljen na kongres. Ne vem pa, koliko Slovencev — bodisi iz domovine, bodisi iz prekomorskih dežel — bo prisostvovalo kongresu. Verjetno da bo tudi ob tej priložnosti „železna zavesa“ neprehodna ter da kongres ne bo mednaroden v toliki meri, kot bi bil, ako bi po vsem svetu vladala prava krščanska svoboda. Za vse nas, ki ne bomo mogli pohiteti v Barcelono, da bi tam osebno Jezusu čast dajali pri velikih kongresnih svečanostih, pa bo vendarle dobro in tudi koristno, ako bomo v duhu spremljali potek kongresa in ako bomo tudi mi združevali svoje molitve in svoje prošnje in svojo ljubezen do Evharistije. Da, v tistih dneh stopnjujemo svojo vero in ljubezen do evharističnega Jezusa ter ga prosimo, da naj nakloni svoj mir nam samim, vsem slovenskim družinam doma in v tujini, slovenskemu narodu ter vsemu svetu. Breznik

Drobne

Škofje iz USA preganjani duhovščini za železno zaveso. Na svoji letni konferenci v Washingtonu so vsi ameriški škofje podpisali izjavo solidarnosti do preganjanih škofov in duhovnikov ter ljudstva pod komunističnimi vladami. Med drugim pravijo:

Škofje Združenih držav severne Amerike

izražamo svoje veliko občudovanje in spoštovanje do junakov naše skupne vere — škofov, duhovnikov in vernikov za železnim zastorom Evrope in Azije, ki so darovali svoja življenja in svojo kri za ideale človeške svobode in za Kristusa. V dolgi zgodovini preganjanja Kristusovih vernikov ni slavnjšega poglavja, kot sodobno.

Žalujemo nad mrtvimi mučeniki v Rusiji in ostalih 14 državah, ki so sedaj sužnje Sovjetske zveze. Brezštevilnim tisočem, ki so izpostavljeni nasilju in nevarnostim v Evropi in Aziji, pošiljamo svoje bratske simpatije in jih zagotavljamo naših gorečih molitev zanje.

Obžalujemo brezbržnost takozvanih krščanskih vlad do tega strašnega preganjanja in njih nezmožnost, da bi ga preprečile. Prav tako obžalujemo in se zgražamo nad nesposobnostjo svobodnega svetnega tiska, ki ne objavlja ljudstvu resničnosti teh preganjanj. Zaupanje stavimo v ime Njega, ki je ustvaril nebo in zemljo.

Naj navedemo poimensko države, kjer se preganja Cerkev: Rusija, Ukrajina, Jugoslavija, Madžarska, Romunija, Bolgarija, Albanija, Vzhodna Avstrija, Čehoslovaška, Poljska, Vzhodna Nemčija, Mongolija, Kitajska in Severna Koreja.

Klanjamo se v spoštovanju cerkvenim predstavnikom in vsem, ki trpe preganjanje za Jezusa Kristusa: kardinal Mindszenty, nadškof Stepinac, nadškof Beran, škof Culein in nadškof Groesz.“

Krščanska demokratska zveza Centralne Evrope ima svojo posebno mladinsko sekcijo, ki izdaje lepo razmnoženo revijo že od začetka lanskega leta. Doslej je izšlo osem števil. Kar je za nas posebno zanimivo, je dejstvo, da je predsednik uredniškega odbora slovenski duhovnik Nace Čretnik, ki je v reviji prispeval že več člankov, kot „Ali komunisti zadovolje želje proletarijata?“, „Krščanski pomen Božiča“, „Položaj katoliške Cerkev v Centralni Evropi“ itd. „Slovenska skupina“ v uredništvu je poleg tega prispevala sledeče sestavke: „Vloga slovenske mladine v javnem življenju“, „Titova Jugoslavija“ itd. V uredniškem odboru so poleg predsednika č. g. Naceta Čretnika še sledeči: Mme. B. Venskusi, H. Gratkowski, Vas Pal, L. Pekarović, G. Volozinski, F. Žajdela, E. Bobrowski. Od sodelavcev slovensko zvenita imeni Žajdela in Kristina Lesnikova, najdejo se imena najrazličnejših slovanskih zastopnikov, belgijskih, nizozemskih madžarskih in drugih. Revija je pisana v strogo katoliško načelnem duhu, s protikomunistično tendenco, v francoskem jeziku.

35 milijonov ljudi je gledalo film „Sveta noč“ po televiziji v USA. To je film, ki ga je dal napraviti na podlagi skrivnosti veselega dela sv. rožnega venca veliki apostol družinskega rožnega venca v USA o. Patricij Peyton in ki je v preteklem letu ogreval ljudi za molitev rožnega venca ne le po vseh krajih USA, ampak tudi po Angliji, Irski, Afriki, Avstraliji, Kanadi, Filipinih in po državah Južne Amerike, kjer so ga predva-

jali. Marijo igra filmska igralka Ruth Hussey, sv. Jožefa pa Nelson Leigh. Za televizijo niso predvajali celega filma, ampak le svetonočne odlomke.

Poroča v cirkusu je vsekakor zanimiva redkost. Zgodila se je v Franciji v kraju Brou pod velikim šotorom Britanskega cirkusa. Poročila sta se krotilec živali in trapezinja. Krajevni župnik se ni prav nič obotavljal poročiti ju ob asistenci levov, tigrov, slonov in drugih živali, ki so se zbrale in obkrožile novoporočenca in duhovnika.

Razstava verskih znamk je bila meseca novembra v Parizu, kot peta vsakoletna filatelistična razstava. Že plakat je izražal verski značaj razstave, kajti prikazoval je nadanega Gabrijela kot „prvega poštarja“, namreč iz nebes Mariji Devici. Na razstavo so iz vsega sveta zbrali kakih 4.000 različnih znamk z verskimi motivi, od tega 2.000 s krščanskimi.

Prvi japonski princ — katoličan. V cerkvi mesta Kamakura je mons. Tomaž Wakida, škof škofije Yokohama, krstil princa T. Asaka skupaj z njegovimi otroci. Je potomec cesarja Gofusimi po očetu in cesarja Maiji po materi.

Pij XII. je ustanovil poseben organizem, ki naj v Braziliji naseli večino od skupine 25.000 sirot, žrtev zadnje svetovne vojne v Italiji.

*

Kraj zadnje večerje

Na hribu Sion v Jeruzalemu je stala hiša, v kateri je Jezus z apostoli prejel zadnjo večerjo. Sv. Epifanij poroča v 4. stoletju, da je vojaštvo cesarja Tita pustilo nedotaknjen ta hrib, ko so uničili vse ostalo mesto. Na kraju zadnje večerje je stala cerkev. Pod je ružalemskim nadškofom Janezom II. so postavili tam mogočno baziliko. Uničili so jo l. 614 Perzijci in po obnovitvi Saraceni (leta 966). Križarji so dvignili na njenem mestu novo in jo posvetili sv. Mariji sinajske gore. Po porazu križarjev so ostali čuvaji cerkve domači redovniki — do prihoda frančiškanov (l. 1230), ki so imeli dovoljenje papeža in egiptskega sultana. Dobro stoletje pozneje jih je Klemen VI potrdil kot čuvarje svetih krajev v imenu Cerkve. Sultan jim je dovolil, da so zgradili tudi samostan. L. 1523 pa so muslimani pregnali katoličane z „Davidovega groba“, kakor so kraj zadnje večerje pod judovskim vplivom začeli imenovati. Frančiškani so se šele l. 1551 umaknili na bližnjo „Peč“, kmalu nato pa v samostan Odršenika, kupljen od razkolniških Armencev. Pred stoletjem in pol so si frančiškani priborili vsaj pravico, da dvakrat na leto: na veliki četrtek in na binškošti obiščejo sveti kraj. A še to so jim vedno bolj omejevali. L. 1918 so jim prepovedali tam klečati, potem niso smeli več peti himen, še pozneje jih niso več pustili v 2. nadstropje: prostor zadnje večerje, nazadnje — l. 1928 — pa so jim celo prepovedali premikanje ustnic v tihih molitvi!

L. 1936 so se vrnili v kapelico na Peči, ki pa je bila oškodovana v bojih l. 1947-48, zdaj pa jih Judje ne puste, da bi se vrnili vanjo.

Lani je bilo 400 let od pregona frančiškanov s svetega kraja. O. Jacint Faccio, čuvar svete zemlje je izdal listino, v kateri zahteva vrnitev pravic in izraža pripravljenost na pogajanja z vsemi, ki so vpleteni v to važno zadevo.

Kapital, razum in delo

morajo sodelovati, potem se bodo finančni viri plodonosno uporabljali. To je sv. oče na glasil udeležencem mednarodnega kreditnega zborovanja. Obžaloval je, da gre toliko kapitala po zlu, ker ga zapravijo uživanja željni ljudje in ker ga omrtvita skopost in strah kratkovidnežev. To je treba preprečiti. Pre. možnim se mora dopovedati, naj pametno in koristno uporabljajo svoje zaloge v blagor skupnosti.

Pozno poboljšanje

Misijonarke v San Columbi na Filipinih so spreobrnilo žensko, ki že 80 let ni bila pri maši, t. j. od svojega 22 leta, ko se je poročila. Verska brezbriznost na otokih je strahovito narasla v začetku tega stoletja, ko so pregnali španske misijonarje in je na tisoče vernikov ostalo brez župnika.

*

London. Angleški minister za javna dela je nedavno izjavil, da bo med drugimi spominskimi kipi slovitih osebnosti, ki bodo v kratkem razstavljene v salonu Westminsterске palače, tudi soha sv. Tomaža Moora, člana zbornice, kraljevskega tajnika in angleškega kanclerja, ki je tam umrl mučeniške smrti.

Pariz. Kakor poročajo iz Aljaske, je tam 19.769 katoličanov. Vseh prebivalcev je 132 tisoč. Med njimi je 8.000 pravoslavnikov (kot znano, je bila Aljaska do leta 1867 ruska kolonija) in 65.000 protestantov.

Bruxelles. V svojem nagovoru ob odprtju novega akademskega leta na katoliški univerzi v Louvenu, je omenil rektor univerze, da je bilo na tej univerzi lansko leto 8.033 akademikov, od teh 7.444 Belgijcev. Rektor je dalje imenoval razne institute in nove stolice za različne predmete, ki naj čim bolj izpopolnijo znanstveno delo univerze.

London. Med kandidati za poslance pri angleških volitvah je bilo tudi 49 katoličanov; dvajset od teh je bilo že tudi v prejšnjem parlamentu.

Jeruzalem. Zaradi dogodkov zadnjih let se je število kristjanov v Izraelski državi zelo zmanjšalo. Trenutno jih je le 40.000. Od teh je 15.000 pripadnikov katoliške Cerkve vzhodnega obreda, 15.000 pa jih pripada grško-ortodoksni cerkvi. 5.000 je katoličanov rimskega obreda, ostali so kopti, armenci, protestanti in drugi.

Rim. Po neki vesti, ki jo je sporočil International New Services, so zadnje mesece pomnožili preganjanja redovnikov na Madžarskem. V poročilu med drugim navajajo,

Doma TUJEM IN NA

STEPINAC NI SVOBODEN

„Glas sv. Antuna“, mesečni list, ki ga izdajajo hrvatski frančiškani v Argentini, pod gornjim naslovom objavlja mnogo zanimivega o „osvoboditvi“ nadškofa Stepinca, kar je prav, da zvedo tudi čitatelji „Duhovnega življenja“. Zato povzemamo iz omenjenega lista sledeče podrobnosti:

„Osvoboditev“

Bilo je dne 5. decembra 1951. Iz Zagreba so se na avtomobilih pripeljali v Lepoglavo funkcionarji takozvane Narodne Republike Hrvaške. Uro kasneje je bil nadškof Stepinac že pripravljen na odhod iz lepoglavske ječe. Pred odhodom je bilo nadškofu sporočeno, da je izpuščen na pogojno svobodo na podlagi določbe jugoslovanskega zakonika o kazenskih olajšavah. Določba postavlja možnost, da se kaznjene predčasno izpusti iz ječe, ako se je v njej dobro zadržal. Javljeno mu je bilo, da ga oblasti lahko vsak čas spet zapro, da odsedi še preostali del kazni, oziroma še nove kazni, ako bi se v čem nanovo pregrešil. Ker je bil nadškof obsojen na petletno izgubo častnih državljanskih pravic po končani kazni, zato mu oblasti ne dovolijo vršiti službe zagrebškega nadškofa, dasi mu je dovoljeno nositi znake svojega škofovskega posvečenja in se privatno posluževati tudi naslova „nadškof“. Dalje je bilo nadškofu zelo priporočeno, naj pazi, kaj bo govoril, in ukazano, da brez dovoljenja vlade ne sme iz svojega novega bivališča Krasića.

Potvorjena izjava

Ob tej priliki je dopisnik jugoslovanske časnikarske agencije „Tanjug“ prosil nadškofa,

da so od 63 samostanov, ki so bili na Madžarskem, ostali odprti samo 4 in z malenkostnim številom redovnikov. Iz vseh drugih samostanov pa so bili redovniki in redovnice pognani na prisilno delo in v koncentracijska taborišča. Sekularizirali so doslej že 11.000 redovnikov in redovnic.

Dunaj. Kakor poročajo, so na Čehoslovaškem takozvani duhovniki patrioti prejeli od dr. žavnega urada za cerkvene zadeve ukaz, da v svojih govorih ne smejo omeniti ničesar o neumrljivosti duše in večnem življenju.

Kljub vsemu preganjanju čehoslovaški narod in duhovščina vztraja, kar zlasti kaže naslednji dogodek: V Zakopanih je bila lani svečanost v spomin očeta sedanjega čehoslovaškega ministrskega predsednika

naj poda za jugoslovansko javnost kako izjavo. Kaj je nadškof dopisniku dejansko izjavil, to ni znano. Nihče namreč ne verjame, da je izjavil vse tisto, kar je bilo potem objavljeno v jugoslovanskem tisku. Po navedbi uradne komunistične agencije, ki je zelo povdarjala, da je mons. Stepinac le bivši zagrebški nadškof, je le-ta izjavil, da njegova zadeva ne pomeni kakega verskega preganjanja in da je njegova pogojna osvoboditev resnična milost, pomiloščenje zanj, za kar da se ima zahvaliti vladi maršala Tita in jugoslovanskemu narodu...; on da bo zato tudi v bodoče dober in bo s svoje strani storil vse, da ne pride navzkriž z jugoslovanskimi oblastmi. Dalje je po navedbi agencije izjavil, da ne čuti v srcu nikake niti najmanjše nejevolje proti onim, ki so ga vrgli v ječo, v kateri je mogel brati knjige, prevajati in pisati... Razen te zadnje izjave je po splošnem mnenju vsa izjava potvorjena, kajti nje vsebina in ton se nikakor ne skladata z izjavami, ki jih je nadškof dal inozemskim novinarjem, ki so ga naslednji dan v Krasiću obiskali.

V Krasiću

Župnik v Krasiću, rojstni fari nadškofa Stepinca, je bil nekaj ur pred nadškofovim prihodom obveščen, da pride v poznih opoldanskih urah v župnijo visoki faran, ki da bo tam odslej živel in delal. Redovnice, ki župniku gospodinijo, so brž pripravile dve sobi za nadškofa, eno kot spalnico in delovno sobo, drugo za sprejemanje obiskov. Tako župniku kakor vsem v župnišču je bilo za bičano, da nikomur niti ne zinejo o stvari. Ni znano, kakšen je bil sprejem nadškofa v Krasiću, kamor je kolona avtomobilov državne

Zapotočkega. Svečanosti se je udeležil tudi sedanji minister za higieno, izobčeni duhovnik Plojhar. Ta naj bi na svečanosti tudi govoril in sicer v neki cerkvi. Toda tamošnji župnik je cerkev zaprl in ni nikogar pustil vanjo. Minister Plojhar je zato moral govoriti na prostem. Pogumni župnik, ki je bil za časa nacistične okupacije v različnih koncentracijskih taboriščih, je bil takoj nato aretiran in deportiran.

New York. Msgr. Jožef Konicus, predsednik fondov za pomoč Litvancem v Združenih državah, je izjavil, da so po ruski okupaciji Litve trije od 11 litvanskih škofov umrli v ječi, dočim je ostalih osem na prisilnem delu. Od 2200 duhovnikov, kolikor jih je imela Litva, jih je sedaj samo še dvesto pri življenju.

tajne policije z nadškofom prispela že skoro ponoči.

Naslednje jutro je nadškof sprejel inozemske časnikarje. Vse kaže, da je že ponoči mogel poslušati radijo, ki je poročal o njegovem „izpustu“ in o potvorjeni izjavi in zlasti, da je „bivši“ zagrebški nadškof. Že ob 4 zjutraj je vstal in maševal pri polni cerkvi vernikov, ki so ga spoznali in ganjeni prejeli njegov nadpastirski blagoslov koncem maše. Novinarji so škofa čakali že v zakristiji; med njimi je bil spet dopisnik „Tanjuga“. Zato so bile škofove izjave zelo rezervirane.

Nadškofove izjave

Iz razgovora z novinarji prinaša agencija Reuter sledeče nadškofove izjave:

„Jaz sem še vedno zagrebški nadškof, nikakor ne bivši nadškof, kakor je izjavil jugoslovanski radio. — Počutim se tako kot sem se, ko sem bil še v ječi. Toda sem srečen, da vršim svojo dolžnost.“

Glede svoje sedanje internacije v Krasiću, iz katere se ne sme ganiiti brez vladnega dovoljenja, je izjavil: „Jaz lahko vse življenje ostanem tukaj. Pred vsem drugim mi je dolžnost. Te zemlje nikdar ne bom zapustil, razen ako me s silo odvedejo. Tu ostanem, dokler sveti oče papež drugače ne odloči. Vlada tu ničesar ne zmore. Samo s silo me lahko spravi od tu.“

Ko so ga vprašali glede političnih razmer v Jugoslaviji, je dejal: „Nekaj malega se je spremenilo. Treba je izpolniti bistvene pogoje, ki jih stavi Cerkev, med drugim priznanje zakona kot zakramenta, dopustitev katoliškega šolstva in svoboda katoliške Cerkve.“

O svojem bivanju v Lepoglavi je dejal tole: „Ne morem se pritoževati, dasi so se pojavljale velike težave. Mislim, da je bolje ne govoriti o njih.“

Vprašali so nadškofa, je li njegovo osvobojenje vezano na kake dogovore med Titom in Vatikanom, a je dejal, da ne mara o tem izreči ničesar, ker da je sedaj treba vpostaviti mirnejše odnose.

Novinarji so nato ogledali novo škofovo bivališče v Krasiću. Obe sobi sta v prvem nadstropju in imata okna na glavno ulico tega kraja. Spalnica ima železno posteljo in malaj umivalnik, pa pisalni stolj, ki ga je nadškofu daroval neznan, severoameriški dobrotnik. Druga soba je prav majhna in bo v njej sprejemal obiskovalce. Nadškof bo pomagal župniku Josipu Vranekoviću pri dušnopastirskem delu.

Odmev v svetovni javnosti

Po tem opisu prvih ur stika nadškofa Stepinca z zunanjim svetom v Krasiću, popisuje „Glas sv. Antuna“ odmeve svetovnega tiska na to „osvoboditev“, ki jih ravaja dobesedno. Mi tu podajamo samo glavne misli.

Prvi odmev iz Vatikana je povdaril, da „osvobojenje“ predstavlja za nadškofa gotovo nemajhno uteho, a da nikakor ne reši težkega problema, ki je nastal z njegovo aretacijo.

Dopisnik katoliške časnikarske agencije „Catholic News“ (NC), ki deluje v okrilju

splošne organizacije severoameriških katoličanov National Catholic Welfare Conference, je sporočil iz Rima severoameriškim katoličanom daljše poročilo, v katerem med drugim pravi, da pogojna svoboda Stepinčeva nikakor ne popravlja krivice, ki mu je bila storjena, še manj pa predstavlja konec silovitega preganjanja Cerkve v Jugoslaviji od strani komunističnega režima.

Severoameriški katoličani so se za Stepinčev primer vedno zanimali kot za svojo lastno katoliško zadevo, kar se je pokazalo zlasti ob „osvoboditvi“. Vsi časopisi so prinašali radio slike, ki kažejo nadškofa Stepinca v prvih urah po izpustitvi iz Lepoglave in v Krasiću, obenem z daljšimi članki na prvih straneh, ki so v njih podajali izjave najvišji cerkveni dostojanstveniki te dežele. Tako baltimorski nadškof mons. Keough, ki je obenem predsednik že omenjene vplivne ameriške katoliške organizacije, med drugim na široko zavrača kleveto, da je nadškof Stepinac izdajalsko sodeloval z nemškimi okupatorjem in da je podpiral rasistično preganjanje v Jugoslaviji. Navaja pri tem nadškofove ukrepe in spomenice ter izjave iz tedanjega časa, iz katerih je razvidna velika grdobija te klevete. Dalje povdarja, da danes v Jugoslaviji verske svobode ni in opozarja na sto dokazov preganjanja verskega tiska, katoliških organizacij in šolstva, samostanov, da, že samega katoliškega prepričanja posameznikov... Msgr. Keough zaključuje svoja izvajanja z besedami nadškofa Stepinca: „Ne želim biti rešen okov, dokler niso prav tako na svobodi vsi škofje, vsi duhovniki in vezniki, ki trpe po ječah zaradi zvestobe svoji veri.“

Poluradno glasilo Vatikana „L' Osservatore Romano“ podobno navaja, da se s premestitvijo nadškofa Stepinca prav za prav ni ničesar spremenilo ne glede krivice, storjene nadškofu, ne glede verskega položaja v Jugoslaviji.

Angleški kardinal Griffin je še isti večer, ko je radio prinesel vest o premestitvi nadškofa Stepinca, izjavil sledeče: Dasj z zadovoljstvom sprejemamo vest o osvobojenju nadškofa Stepinca, obžalujemo, da je ta svoboda le pogojna, kajti to predpostavlja, kakor da bi bil prelat res kriv zločinov. Ves svet, ki ljubi svobodo in ki je odločno zavrnil nadškofovo krivdo, se nadeja, da bo prišel dan, ko bo nadškof užival popolno svobodo in vršil svojo sveto službo kot zagrebški nadškof.“

Znani katoliški novinar Carlo Adami je objavil v dnevniku italijanske Katoliške akcije „Il Quotidiano“ članek pod naslovom „Iz ene ječe v drugo“, v katerem izraža ogorčenje italijanskih katoličanov nad le pogojno izpustitvijo nadškofa Stepinca.

Zanimivo pa je stališče Kominforma, katerega izraža italijanski dnevnik „L' Unita“, glavni organ italijanske komunistične stranke, ki pravi, da je izpustitev nadškofa Stepinca velika žalitev vsej borbi „junaškega jugoslovanskega naroda proti hitlerjancem in izdajalcem svoje domovine“. Pravi, da je bil ta odlok Titove vlade navdihnjen od Severne Amerike in da predstavlja suženjsko dejanje Tita napram Trumanu.

Dodajamo k gornjim navajanjem „Glas sv. Antuna“ še to, da je katoliški francoski dnevnik „La Croix“ dne 16. decembra objavil še več glasov o zadevi, tako iz Francije kakor iz inozemstva, tako iz Združenih držav, Anglije, Švice, iz Vatikana in od drugod. Vse te izjave kažejo na jasno in enotno mnenje zapadnega sveta, da je Stepincu storjena krivica še nepopravljena.

Srbi in nadškof Stepinac. Pod tem naslovom objavlja srbski list „Iskra“ v številki z dne 1. novembra vprašanje enega od bralcev, ali je resnica, da so Srbi proti osvobojenju nadškofa Stepinca, kakor nekateri hrvatski izseljenski listi po mnenju vpraševalca naglašajo

in kakor menda celo Tito sam povdarja pred Amerikanci kot vzrok, da ne more Stepinca osvoboditi. „Iskra“ vpraševalcu med drugim odgovarja s sledečim:

„Ugledni švicarski list „Neue Zuercher Zeitung“ (št. 257) je prinesel iz Beograda dopis, v katerem je zapisano tudi tole: Titov tisk ne piše samo proti katoliškim duhovnikom v Slavoniji, ampak tudi proti pravoslavnim duhovnikom te pokrajine, v kateri žive tako Hrvati kot Srbi. Prvikrat se sliši o enotnosti akcije obeh veroizpovedi. „Borba“ trdi, da pravoslavni in katoliški duhovniki vodijo enotno skupno akcijo za nadškofa Stepinca.“

KAKO SO PRAZNOVALI V LJUBLJANI 50-LETNICO SALEZIJANCEV NA SLOVENSKEM

Letos je preteklo 50 let, odkar so salezijanci začeli s svojim delom na Slovenskem. Prva hiša, kjer so se naselili, je bil stari rakovniški grad v Ljubljani. Zato so v nedeljo, dne 21. oktobra lani, na Rakovniku v Ljubljani obhajali petdesetletnico salezijanskih ustanov na Slovenskem. Proslava je bila silno skromna in preprosta, a vendar prisrčna in domača, kakor se spodobi za sedanje razmere. Bila je združena s posvečenjem dveh salezijanskih novomašnikov, Egidija Dolinarja in Štefana Žedina. Svetišče Marije Pomočnice je bilo za to priložnost prav lepo okrašeno in razsvetljeno. Obisk vernikov je bil zelo lep, zlasti popoldne, in to navzlic nenapovedani protiletalski zaščitni vaji in poskusnemu alarmu. Ta nenadni alarm je bil kriv, da od 8. do 11. ure ni mogel nihče nikamor. Tako se je prevz. g. škof Anton Vovk šele ob pol dvanajstih lahko peš napotil proti Rakovniku. Slovesnost v cerkvi se je pričela šele ob pol enih in je trajala dobro poldrugo uro. Ob treh je bilo kratko kosilo, ob pol štirih pa že blagoslov in slavnostni govor.

Prevz. g. škof Vovk je imel dva krasna nagovora. V prvem govoru med mašo je poudarjal pomen vzgoje duhovniških poklicev. Don Bosco, ustanovitelj Salezijanske družbe, se je silno veliko trudil, da bi dal Cerkvi kar največ dobrih, gorečih in svetih duhovnikov. Po njegovem zgledu delajo njegovi sinovi širom sveta, tudi na Slovenskem.

Pri večernicah pa je govoril o splošnem delovanju Salezijanske družbe na vzgojnem, dobrodelnem in apostolskem polju, zlasti pa še o čudovitem širjenju češčenj. Marije Pomočnice, ki ima za naš narod svoj začetek in svoj center prav v rakovniškem svetišču. Lahko rečemo — je dejal škof — da je prav Marija Pomočnica pripeljala semkaj Don Boskove sinove, saj se je prva maša na Rakovniku darovala prav na dan 24. novembra, to je tisti dan v mesecu, ki je posebej posvečen Mariji Pomočnici. Marija Pomočnica je navdihovala, spremljala, podpirala salezijance in jim pomagala skozi vseh teh petdeset let, da so mogli tako napredovati in toliko dobrega storiti. Ona bo

gotovo podpirala svojo družbo še vnaprej, če bodo le salezijanci ostali njeni zvesti sinovi. Naj se torej ne strašijo raznih težav, saj je mogočna Marija Pomočnica z njimi, in pod njenim varstvom bo družba še živela, še delovala po zgledu svojega zvestega ustanovnika. Zato je potrebno, da se iz srca zahvalimo vsi skupaj Bogu in Mariji za vse milosti in dobrote teh petdesetih let ter se priporočimo za pomoč in varstvo za novih petdeset let še bolj cvetočega in blagoslovljenega delovanja.

Po govoru je v cerkvi mogočno zadonela zahvalna pesem. Za zaključek pa sta novomašnika, ki sta skupaj s kanonikom dr. Pogačnikom in dr. Arnejcem asistirala g. škofu, podelila zbrani množici novomašni blagoslov.

Praznika se je udeležil tudi g. Ivan Petrovšek, edini še živeči član one salezijanske ekspedicije, ki je prva prišla na Rakovnik pred petdesetimi leti (23. novembra 1901). Pri jutranji maši je tudi on imel priložnostni govor o zlatem jubileju in poudaril, da je vse to, kar se je v petdesetih letih napravilo, očitno delo Marije Pomočnice.

Iz domovine prihajajo glasovi, da se pritisk na duhovščino vedno bolj poostruje. V zadnjem času prihajajo vesti, da se je komunistično preganjanje vere in verskih ustanov poostrilo celo v Srbiji in Macedoniji, kjer doslej redko posejanih katoliških ustanov še niso tako zatirali kot je to bilo v Sloveniji. Pa pravijo, da so se Tito in njegovi spreobrnili...

Ljubljanskega pomožnega škofa mons. Jožefa Vovka so napadli v nedeljo, 20. januarja, ki je šel v Stopiče pri Novem mestu s kan. dr. Kimovcem blagoslovit nove orgle. Še ne dovolj potrjena poročila vedo povedati, da ga je skupina nekaj divjih komunistov na kolodvoru v Novem mestu naj eno uro mučila, ga polila z nafto in zažgala, tako da je bil škof močno opečen, na kar so mu onemogočili, da bi se zatekel v novomeško bolnišnico zdraviti rane, ampak se je moral z vlakom odpeljati v Ljubljano.

Inozemski časopisi, ki o vsem tem poročajo, še pristavljajo, da je Vatikan vložil protest pri beograjski vladi zaradi takega postopanja s katoliških škofom na jugoslovanskem ozemlju.

Napadi na duhovnike se nadaljujejo. Iz Trbovelj so v USA prejeli sledeče poročilo: „Tu pri nas so se vršila demonstracijska zborovanja proti Paveliču, ki naj bi ga ameriška vlada izročila jugoslovanskim oblastem. Na ta zborovanja je morala tudi šolska mladina. Zborovanje se je vršilo pred kaplanijo. Govornik je napadel kaplana in župnika, ker nista podpisala zahteve za izročitev, češ da ona nista postavljena za sodnika v svetnih zadevah. Župnika ni bilo doma, zato so pa izvlekli iz župnišča kaplana Volosko in ga med suvanjem in brancjem spravili na pripravljeni avto ter ga odpeljali. Zabičali so mu, da se ne sme v Trbovlje več vrniti. (Sedaj je menda na neki drugi župniji v ljubljanski škofiji.) Župnik se je, ko je zvedel za dogodek, tudi umaknil v Pišce pri Brežicah, a so ga rdeči tudi od tam pregnali. Podobno se je zgodilo župniku na Bizeljskem. Napadli so ga v vinogradu ter hudo pretepli, nakar je v bolnišnici v Brežicah, kamor je bil prepeljan, umrl.

Zadružni dom v Grobljah pri Domžalah. V Grobljah so imeli pred vojno lep in prostoren društveni dom, ki je bil središče katoliškega organizacijskega življenja daleč naokrog. Potem ko so ga Gestapovci izropali, so ga kasneje še komunisti požgali. Septembra 1948 so začeli na pogorišču pospravljati in dom obnavljati. Pod streho so ga spravili s prostovoljnim delom. Lani septembra je bil na novo odprt. V domu so namestili tudi gostilno, pred domom pa uredili sportno igrišče.

Delo katoliških duhovnikov v diaspori na jugu. Pred in med zadnjo vojno so bile v diaspori še vse župnije zasedene, župniki so celo imeli svoje duhovne pomočnike. Sedaj pa je v Srbiji v diaspori le še 5 katoliških duhovnikov, večina Slovencev. Upravljajo velike teritorije. Duhovnik iz Kragujevca upravlja na primer tudi župnijo Rankovičevo (prej Kraljevo), njegove najvažnejše podružnice so pa Čačak, Titovo, Užice, Ivanjica, Usce, rudnik Jerando, Gornji Milanovac in Svilajnac. Poleg teh mora skrbeti še za 20 manjših postojank z nekaj raztrešenimi katoliškimi družinami. Enako imajo tudi drugi duhovniki zelo obširne delokroge, katerih središča so: Ravna Reka, Bor, Zaječar, Niš, Šabac. — Ker je število duhovnikov tako majhno, katoličani pa tako raztreseni, je mogoče kaj napraviti samo tam, kjer ima duhovnik kako dobro družino, ki vrši med rojaki laični apostolat in pripravlja duhovniku pot ter skrbi za cerkev, pouk otrok, itd. V Kragujevcu, kjer živi eden od slovenskih duhovnikov, imajo cerkev, posvečeno sv. Jožefu, ki je zelo lepo urejena in oskrbovana; imajo celo pevsko društvo, ki pa šteje le 5 članov z organistinjo vred. Duhovnikovo najvažnejše delo med raztrešenimi verniki je, iskati katoliške družine, urejevati neveljavne in nedovoljene zakone, „beračiti za Jezusa košček ljubezni“, rotiti

Tale slika kaže zlatomašnika č. g. Jakoba Rauterja iz Pilštajna, kjer župnikuje, v sredi svojih duhovnih sobratov Jelena, Jagra, Pretnarja, Adamiča, Horvata in Vodeba (stoje) ter Zidanška, Lundra pa Pribožiča in J. Oberžana. — Spodnja slika pa kaže zlatomašnika, župnika Volca iz Soteske s sobrati od leve na desno: Kmet, Grčar, p. Ciprijan, Mihelič, kanonik Štrubelj, Gnidovec, Brgant, Koce in kanonik Volec ter Cuderman, ki je tudi zlatomašnik (l. 1951).

in svariti, učiti, zakramente deliti. V centrali se za blagoslov temu delu vsak večer zbira skupine vernikov k molitvi rožnega venca. Po podružnicah imajo pa v isti namen urejen „živi rožni venec“, katerega nosilci so kakor lučka, ki vsaj malo razsvetljuje duhovno bedo v diaspori, obenem pa daje upanje na lepšo duhovno bodočnost.

10. oktobra je umrl župnik in prodekan na Dovjem, **Franc Pečarič**. Pokojni župnik se je rodil v glavnem mestu Bele Krajine. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, kjer je stanoval v tedanjem škofijskem malem semenišču v Alojzijevišču. Že kot dijak je bil po mnenju predstojnikov in sostanovalecev izklesan lik popolnega kristjana, ki mu ni bilo treba nič bistvenega pridodati. Škof Jeglič bi ga bil rad poslal v Rim ali na Dunaj nadaljevati bogoslovje, a vedno bolni Pečarič se je izmaknil v prepričanju, da narod potrebuje predvsem dobrih in svetih duhovnikov. Bil je najprej za kaplana in župnega upravitelja na Breznici, nato pa na Dovjem 16 let za

kaplanu pri župniku Aljažu, ki mu je ob smrti prepustil prelepo župnijo. Nemci so tudi njega pregnali; ko se je vrnil, je nekaj časa upravljal še Kranjsko goro in Rateče. Že leta 1936 ga je škof odlikoval za duh. svetnika, pozneje pa je bil postavljen za vršilca dekanijskih poslov. Bil je res vzoren duhovnik, vnet dušni pastir, vesten in skrben pri vseh opravilih. Ljubil je naravo, ki je prav v „triglavski fari“ tako veličastna. Do svojih vernikov, ki jih je dobro poznal, je bil poln dobrotnosti. Bil je tako srečen, da ga je Zveličar sebi tako pridružil in kolikor mogoče izenačil v trpljenju. Ko je potuhnjeni rak razjedal njegovo meso, se je v ognju bolečin in nespečnih nočeh brusil diamant njegove duše, da bi se tem žarneje zasvetil v Kristusu, ki je velika luč duhovnega sveta. S premagovanjem in krotanjem telesa in s preudarnim trpljenjem je tako sijajno izpričal svojo dušo, da je bilo to svetniško življenje res pravo zmagovalje duha nad tvarjo. — (Ljubljansko „Oznanilo“)

Ko se je naše zemeljsko praznovanje vseh svetnikov nagibalo h koncu, se je končalo zemeljsko bivanje velikega vodnika k svetosti, p. Franca Ks. Tomca D. J. Umril je v Mariboru na praznik vseh svetnikov zvečer. Bralci raznih verskih listov, zlasti „Glasnika“, se prav gotovo spominjajo njegovih člankov o poti k popolnosti, marsikatera župnija ga je spoznala kot ljudskega misijonarja, o globljem duhovnem življenju stremeci pa so se večkrat srečali z njim na duhovnih vajah in v spovednici. To so njegova skrita dela, dela, s katerimi je pomagal, da smo se slovenski katoličani „vzdavali kot živi kamni v duhovno hišo, za sveto duhovstvo“ (1 Pet 2, 5). Nič manjše pa ni delo pokojnega patra za zidavo domov in svetišč, ki naj bi bila nikdar ugasla ognjišča duhovnega življenja. V Trstu je pozidal cerkev Srca Jezusovega in samostan, v Gorici je dogradil deško semenišče, v Ljubljani cerkev sv. Jožefa in dom duhovnih vaj, v Mariboru pa ustanovil novo redovniško hišo in kapelo Srca Jezusovega. Pač izredno bogato življenje! Božja previdnost ga je napravila za velikega pastirja. Rodil se je v Grljanu pri Trstu 1873, šolal

Goriški Slovenci na romanju k Stari gori pri Čedadu

se je v Proseku in v Ljubljani, kot redovni novinec je nadaljeval višje študije v Št. Andražu na Koroškem, nato v Bratislavi, Innsbrucku, Travniku in pri Milanu. Služboval pa je po vrsti v Ljubljani kot ljudski misijonar, v Trstu kot spovednik Slovencev, Italijanov in Nemcev, poldrugo leto vmes tudi v Gorici, od 1919 do 1932 je vsestransko plodno deloval v Ljubljani, nato pa odšel v Maribor, kjer mu je delo začasno prekinila nemška okupacija, za katere je moral v izgnanstvo na Hrvaško; po vrnitvi je še mogel vse bogoslužje v svoji dragi kapeli presv. Srca urediti — pa ga je, popotnika in misijonarja vse Slovenije, poklical k sebi Gospodar, da mu da zaslužno plačilo. Za njegovo osebno vernost je posebno značilna izredna ljubezen do Jezusovega Srca. Božja Ljubezen mu je to ljubezen očitno povrnila. Zadnjikrat je maševal v kapeli Srca Jezusovega na praznik Kristusa Kralja, daritev svojega življenja pa dokončal na večer pred prvim petkom, ko se običajno molijo „svete ure“, z besedami: „Jutri bo spet tako lep praznik, prvi petek, ko bomo vsi spet združeni v presv. Srcu“. Ljubl. „Oznanilo“

SLOVENSKO PRIMORJE

Novega goriškega nadškofa mons. Hijacinta Ambrosi so ustoličili na njegov 65. rojstni dan dne 29. januarja, in sicer v zakristiji stolnega kapitlja ob navzočnosti kanonikov, nekaterih duhovnikov ter zastopnikov tiska. Potem ko je nadškofijski kancler mons. Klinec prebral papeževo bulo o nadškofijskem imenovanju, je nadškof navzoče kratko nagovoril in jim prikrat podelil nadpastirski blagoslov.

V Gorici so se krepko posluževali svetoletnih odpustkov. Slovenski rojaki so se zbrali v velikem številu na skupno svetoletno pobožnost zlasti 11. novembra, ki se je razvila iz cerkev sv. Ignacija, in v kateri se je vrstilo tudi mnogo tamkajšnjih slovenskih izobražencev. Mnogi italijanski duhovniki so slovensko pobožnost že večkrat postavili za zgled italijanskim vernikom, tako tudi to pot.

Zlati jubilej č. m. Mehtilde Grčar v uršulinskem samostanu v Gorici koncem meseca novembra je zbral v samostanu veliko število nje bivših gojenk. Jubilatka je po rodu Gorenjka; v Gorico je prišla še pred prvo svetovno vojno.

Kulturni večeri v Gorici, ki so jih začeli lansko leto, goje krščansko kulturo. III. tak večer je bil posvečen spominu pokojnega goriškega knezonadškofa Frančiška Borgija Sedeja. Poleg deklamacij in petja Gallusovega „Ecce quomodo moritur justus“ je imel č. g. Stanko Stanič govor o osebnosti in vlogi mons. Sedeja, s katerim je imel mnogo osebnih in službenih zvez. Med drugim je povedal, da je ta veliki slovenski škof dvakrat pozidal Malo semenišče, posvetil kakih 160 cerkva in v dobi fašističnega nasilja neomajno stal na braniku slovenskih pravic. Kulturni večer je zaključil psalm „Iz globočine“, ki ga je pokojnemu nadškofu v spomin

uglasbil ob peti obletnici njegove smrti mons. Trinko, pa so ga tedanje fašistične oblasti zaplenile. Sedaj je skladba prišla na dan za dvajsetletnico pokojnikove smrti.

Stoletnico rojstva dr. Antona Gregorčiča so praznovali v Gorici 2. januarja letos. „Katoliški glas“ mu je posvetil lep spominski članek in objavil njegovo podobo. Rojen v „planinskem raj“ na Vrtnem je 23 let star bel novo mašo, doktoriral na dunajskem Avguštinaju, nekaj časa kaplanoval, potem pa dolgo vrsto let predaval bogoslovje v Gorici, kjer je umrl dne 7. marca leta 1925. Ves ta čas bivanja v Gorici je bil politično delaven in se je razvil v voditelja goriških Slovencev. Njegov vpliv pa je segel tudi na gospodarsko in prosvetno polje, kjer je bil desetletja ustanovitelj in voditelj skoraj vsega slovenskega dejstvomjanja v teh smereh. „Katoliški glas“ pripominja, da ta veliki Slovenec žal ni doumel Mahničeve naveličnosti, pa so mu potem sodelavci, prehajajoč v nasprotni tabor, pobirali njegove uspehe in plodove. Kljub temu pa velja, da bo njegovo ime ostalo vedno tesno povezano s prebujenjem in razvojem goriških Slovencev.

Kitajski misijonar Karel Wolbang CM je po Svetih Treh kraljih obiskal Gorico pred svojim odhodom v USA. S svojim predavanji o misijonih je vse tamkajšnje rojake zelo ogrel. Pričakujejo njegovega ponovnega obiska ob povratku iz Trsta, kjer se sedaj z istim misijonsko propagandnim namenom mudi.

Trije novi slovenski duhovniki na Tržaškem. Na Plavje, župnija Osp, je prišel č. g. Lojze Ličen, ki je poprej služboval v videmski škofiji. V kapucinski samostan na Montuzzi je bil nastavljen p. Albert Česnik, rojak iz št. Petra na Krasu. V salezijanskem zavodu v Trstu pa deluje č. g. Cvetko, doma iz Cerknice, ki je v mesecu novembru vodil duhovne vaje v slovenskem Marijinem domu.

V Benečiji je župnija sv. Lenart praznovala v začetku novembra šeststoletnico obstoja. Je to najstarejša fara v Benečiji in matica vseh drugih v šentlenarski dolini. Za to priliko je izdal nje župnik Kraččna posebno številko farnega lista, v kateri navaja zanimive zgodovinske podatke.

KOROŠKA

Prejeli smo tole pisemce:

„Sprejmite od nas najiskrenejšo zahvalo za „Duhovno življenje“, ki ga nam redno pošiljate. Je najboljši list, kar jih poznamo. Kaj radi ga prebiramo in smo predelali že več člankov v naših akademskih urah. Bog vam povrni!“

Slovencev nas je tukaj na Krki enajst. Od teh so imeli lani trije svojo novo mašo. Shajamo se vsako nedeljo dopoldan k skupnim akademskim uram. Lepi so ti naši nedeljski sestanki. Najprej prebere kdo nedeljski evangelij, nato zapojemo primerno pesem in potem ima vsakikrat kdo drug govorniško vajo, to se pravi, da govori četrt

ure prosto v lepi slovenščini, nato je prost razgovor, ki ga vodi predsednik, temu sledijo razne pesmi in zaključek. — Poleg akademskih ur ob nedeljah imamo še vsak ponedeljek uro pouka v slovenščini. Žalibog nimamo profesorja za to, zato prevzame pouk vsako leto najzmožnejši bogoslovec. Zadnja leta smo predelali slovnico, letos pa si homo ogledalji nekoliko slovstvo in se vadili v pisanju raznih spisov. Imamo tudi pevski zbor in si radi zapojemo kako lepo pesem. Naša knjižnica je med vojno precej osirotela, pa imamo še vendar nekaj lepih knjig. Izdajamo tudi vsak drug mesec svoj list „Bratoljub“, ki nam služi za vajo v slovenščini. Ohranilo se je precej starih letnikov, in ko listaš po njih, lahko najdeš dokaj znanih imen n. pr. Gregorij Rožman, Simon Jenko, Franjo Neubauer. Tako se je vadilo v našem listu že nekaj naših največjih slovenskih mož. In še obstoja in cveti, četudi v tujem okolju, izpostavljen večkrat viharju in mrazu — a živi vendar!

Slovenske pozdrave! Akademija slovenskih bogoslovcov na Krki.“

V št. Rupertu pri Velikovcu so 23. septembra zelo prisrčno proslavili **50.letnico „Narodne šole“**, katero vodijo šolske sestre, ter petdesetletnico rojstva in 25.letnico redovništva č. s. prednice Gabriele Lienhard. Skozi 50 let že vršijo slovenske šolske sestre na Koroškem s svojo vzgojo v tej gospodinski šoli ne samo veliko versko in dušnopastirsko delo, ampak tudi pomembno narodno-kulturno poslanstvo. Koliko slovenskih deklet in mladih gospodinj je prejelo v tej šoli zdravo versko in narodno vzgojo! — Ob priliki proslave je bila v prostorih Narodne šole otvorjena razstava paramentov, izdelanih pod vodstvom č. s. prednice Gabriele Lienhard.

U. S. A.

Dvoje pomebnih obletnic so praznovali v mesecu novembru: Društvo sv. Ane št. 4 SDZ je praznovalo 40 letnico, Društvo sv. Jožefa st. 169 KSKJ pa 30 letnico svojega obstoja. Obe ti dve društvi štejeta okrog 3.000 članov in članic in sta torej med največjimi slovenskimi društvi v USA. Proslav so se udeležili razni odličniki kot ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman, guverner države Ohio Frank J. Lausche, ki je tudi član SDZ, in starosta slovenskih katoliških delavcev v USA, g. Anton Grdina, ter mnogo drugih.

Lanus v USA...! V župniji Bridgeport, Conn., USA, so se slovenski župljani s svojim župnikom na čelu odločili, da sprejmejo do 200 novodošlih slovenskih begunskih družin, seveda v primeru, da Liga sodeluje. Ligin tajnik p. Bernard Ambrožič je šel zato na delo, da financira ostvaritev velike slovenske naselbine v Bridgeportu. Prvo posojilo v znesku 2000 dolarjev je naklonila Ameriška katoliška dobrodelna organizacija (NCWC). Ostalo naj bi posodili slovenski rojaki, ki so se že malo ustalili v USA, in sicer v nekakih deležih po 50 dolarjev. P. Ambrožič pravi, da bo dovolj 100 deležev... Tako bo v USA zrasel novi

begunski Lanus, samo s to razliko, da je argentinski zrased izključno samo iz žuljev beguncev samih, ker na žalost v Argentini podobnega posojila ni bilo mogoče organizirati.

Gospod župnik Jože Kapus si od avtomobilske nesreče še ni opomogel. Slovensko časopisje v USA poroča podrobnosti o njegovi nesreči: S svojim avtom se je 31. oktobra vračal od spovedovanja bolnikov. Na spolzki, od dežja mokri cesti je na ovinku izgubil kontrolo nad avtom in treščil z njim v drevo ob cesti, pri čemer je dobil težke notranje in zunanje poškodbe, tako da so zdravniki imeli le malo upanja na njegovo okrevanje. Kot kaže, mu bo krepka narava pomagala na noge, kar delavnemu gospodu Bog daj!

V Clevelandu je Glasbena matica oddajala po televiziji slovenske božične pesmi v noči sobote pred Božičem. Nastopila sta še dva druga zbori s programom v angleškem jeziku. Vsi skupaj pa so zapeli Sveto noč, tudi v angleščini.

Dekliška zveza v Clevelandu je priredila v slov. pisarni skromno akademijo v čast Brezmadežni za 8. december, ki naj bi vsaj nekoliko nadomestila to, kar smo nekaj imeli v domovini! Slov. pisarna je bila nabito polna otrok, mater in deklet, v kotu je stal oltarček na čast Brezmadežni, nastopili so otroci z govorki in petjem, enako tudi dekleta in zastopnica žena z lepimi govori. Bil je prav družinski praznik.

SLOVENSKO PREDSTAVNIŠTVO KRŠČANSKIH DELAVCEV

Pred kratkim so v Washingtonu (pozneje je bil sedež pripravljalnega odbora prenešen v New York) začeli s pripravami za ustanovitev Mednarodnega predstavništva krščanskih delavcev Srednje Evrope. Izseljenci vseh narodnosti Srednje Evrope so bili povabljeni, da določijo svoja narodna predstavništva krščanskih delavcev. Vsako narodno predstavništvo naj bi zastopalo krščanske delavce svojega naroda, razumljivo, da tudi one v domovini, kar daje predstavništvom poseben pomen. Iz narodnih predstavništev pa se bo sestavilo Mednarodno predstavništvo, ki bo svobodnemu svetu jasno govorilo, da je komunizem delavstvo srednjeevropskih držav zaslužnil, in mu tolmačilo resnično delavsko hotenje.

Slovensko delavstvo ni imelo težav s postavitvijo svojega narodnega predstavništva. Saj je med vojno ilegalna „Slovenska delavska zveza“ leta 1945 skoraj v celoti emigrirala. Velika večina članstva Slovenske delavske zveze je bila sicer iz Vetrinja vrnjena v Jugoslavijo, toda kljub temu se je organizirano delo SDZ nadaljevalo, najprej v Rimu, nato pa skupno z „Družabno pravdo“ v Buenos Airesu. Z ustanovitvijo Slovenskega predstavništva krščanskih delavcev je tedaj delo „Slovenske delavske zveze“ ali kar je isto: delavske veje „Družabne pravde“ za dobilo nov polet, pokret pa novo, toda pre-

izkušeno vodstvo. Predstavništvo je sestavljeno deloma iz prvakov krščanskega delavskega gibanja v domovini, deloma pa iz mlajših moči, katerih srca so se za vzore božje demokracije kruha ogrela že v tujini. Sestavljajo ga gg.: predsednik dr. Ludovik Puš, USA; podpredsednik in član izvršnega odbora za Argentino France Žužek, člana izvršnega odbora za Argentino prof. dr. Ivan Ahčin in Jože Jonke, članji predstavništva: France Pleško, Luka Milharčič, Albin Magister, Avgust Malovrh, Jože Korošec in Janez Majersič v Argentini; Andrej Križman v Ecuadorju, Roman Rus v Italiji in Jože Melaher v USA.

Predstavništvo je takoj šlo na delo. Njegov predsednik g. dr. Ludovik Puš je odločilno sodeloval že pri sestavi ustanovne deklaracije mednarodnega predstavništva. Ustanovna deklaracija je bila na njegov predlog popravljena v treh točkah. V prvotnem besedilu je bilo med drugim rečeno, da naj bo cilj Internacionale „ustvaritev pravih pogojev za kulturni razvoj delavstva Srednje Evrope“. Na naš predlog se zadevno besedilo zdaj glasi: „ustvaritev pravih pogojev za verski in kulturni razvoj...“. Predlog je bil upravičen. Slovensko delavstvo ve, da humanizem kot tak še ne prinaša sreče in blagostanja. Iz zakladnice Cerkve je treba zajemati socialno modrost, torej ustvariti tudi pogoje, da se bo delavstvo, zlasti pa mladina, lahko versko dobro vzgojilo. — Na slovenski predlog se je v nadaljnje besedilo deklaracije vnesla nato zahteva po soudeležbi delavcev na dobičku in upravi podjetij ter široko razširjeno lastninsko pravico proizvajalnih sredstev. Tudi ta slovenski predlog ima svoje temelje v „Quadragesimo anno“. Upravičenosti te delavske zahteve ni treba pojasnjevati. Nov, krščanski družabni red bo zares nastopil šele takrat, kadar delavčevo delo ne bo več cenejše ali dražje na trgu kupljeno blago, h čemer pa ravno taka soudeležba lahko največ pripomore. — V tretjem predlogu je g. dr. Puš pojasnjeval, da ni primerno reči, da bo nova Internacionala raztezala svoje delovanje „na države za železnim zastorom“. Javno mnenje, zlasti v USA, čisto smatra, da Jugoslavija po Titovem sporu z Moskvo ni več za železno zaveso. Tudi ta predlog je bil v celoti sprejet. Dokončno besedilo se glasi, da Internacionala predstavlja delavstvo v „po komunistih vladanih državah“.

Bog daj, da bi Slovensko predstavništvo slovenskemu delavskemu sloju, katerega v krščanskih delavcev moglo veliko koristiti Internacionali predstavlja.

EKVADOR

Slovenski socialni delavec, župnik Andrej Križman, monsignor in generalni vikar v Ekvadorju. Skromnost gospoda Križmana samega je vzrok, da šele v tej številki kaj več povemo o visokem imenovanju našega rojaka v izseljenstvu. Dasi smo v pogostih pisemskih zvezah z njim, nismo prejeli od njega niti besedice še o imenovanju. Podajamo pa bral-

cem nekaj podrobnosti o tem iz „Ameriške domovine“ meseca novembra:

Župnik Križman je kot begunec iz Rima odpotoval v Ekvador, kjer je bil nastavljen za župnika v neko zelo zanemarjeno župnijo med primitivne in revne ljudi, katerih dve tretjini bivata v kolibah, postavljenih med vejevje drevesa. Župnik je našel napol porušeno cerkev, brez oprave in vsega. Ni se ustrašil obnovitvenega dela pri cerkvi in med ljudmi, kateri so ga brž vzljubili in radi sprejemali njegove pobude za ureditev verskega življenja. Tako so kmalu dolge vrste ljudi ob nedeljah in praznikih čakale na sprejem sv. krsta in na ureditev zakramenta sv. zakona.

To čudovito blagoslovljeno delo ni ostalo prikrito njegovim predstojnikom. Začeli so prositi še več duhovnikov — sinov slovenskega naroda. Na Goriško so jih prosili kar 20... Župnika Križmana pa je povabil škof v La Mercedes v Ekvadorju za svojega najožjega sodelavca, za generalnega vikarja. Gospod Križman se je težko odločil, zlasti ker so njegovi župljani storili vse, da bi ga ohranili zase, a zmagala je lepa možnost za še večji delokrog v vinogradu Gospodovem. Tako je sedaj mons. Andrej Križman, generalni vikar v škofiji Mercedes, Ekvador.

NAŠ TISK

I. MOHORJEVE KNJIGE

Sto let apostolata dobrega tiska!

Kljub temu smo ga danes bolj potrebni kot kdaj prej. Pozdravljamo vse tri knjige, ki prihajajo iz Celovca! Dom nosijo s seboj in nas vežejo v družino.

Razveseljive vesti ima **Koledar**. Nevarnost, da bi Družba sv. Mohorja prenehala, je v kraju, kajti tiskarna v Celovcu je obnovljena. Koroška in Primorje imata zagotovljen vsakoletni knjižni dar. Članki nas pouče, da se kulturno delo po obeh širi in da se vedno bolj uravnava po smereh katoliške tradicije. Versko gibanje sega tudi v kote, kjer so ga sovražni vplivi že domala zadušili. Občudovanja in naše stalne molitvene podpore so vredni tudi trudi duhovnikov po teh krajih. Najteže je po Tržaškem. Takole beremo: „Divja trava je prerasla ves božji vrt ob našem morju in po taki nesreči ni druge poti, kakor znova začeti in tako rešiti Gospodov vrt.“ Znova začeti! Kako bridko in kako polno — obetov; saj znova začeti se pravi zastaviti na globoko. Prebujeni verski in kulturni zavesti pa so prav taka poročila, kot jih vsebuje **Koledar**, v veliko spodbudo. Tudi lepi in poučni članki o Piju X. (ki mu sledi opis škofa dr. Rožmana, kako sta se videla s svetnikom), o umrlih: goriškem nadškofu dr. Margottiju, msgr. dr. Brumatu in dr. Turku, so poziv k človeka vrednemu življenju in so luč za pravo ocenjevanje ljudi in dogodkov.

Ostali članki z drugih področij, pesmi in črtice se lepo bero. Tako je letošnji koledar manj praktičen, kot smo jih bili včasih vajeni, a lepši in bolj koristen.

Čez izaro je „darilo Pisateljske družine France Balantič v Buenos Airesu Družbi sv. Mohorja v Celovcu za stoletnico“. Gotovo ena najbolj izrednih knjig med rednimi izdajami družbe. Napisali so zbornik sami begunci in nasuli vanj snovi, ki sama po sebi pretresa, in najviše dvignili tri ideale: vero — ljubezen — svobodo, kot v zanimivem uvodu ugotavlja urednik zbornika dr. Tine Debeljak. Svoje delo so povezali kaj raznoliki pisatelji in pesniki, a vse družji „vere v Boga, v nadnaravnost, v religioznost, ravezanost na kulturo evropskega Zapada in ljubezen do narodnega slovenstva“ (uvod). Dodal bi izumetničenost postavljanja duševnih konfliktov in povrhnost njih reševanja v epiki, sploh izmikanje pred duševnimi globinami — v epiki in liriki. A ta opomba ne odvzame iskrenosti čestitkam in založnici, pisateljem in bralcem za močno in lepo knjigo. Najboljše priporočilo pa so ji napadi rdečih v ljubljanskih listih. Tako je bila deležna nepričakovane reklame še pri rojakih pod komunističnim jarmom.

Kot večernice je izšla „idilična povest iz Prekije“ Stanka Janežiča **Mlin ob potoku**. Namesto da bi se ob njej razpisal o problematiki „pisanja za ljudstvo“, naj povem le svoje prepričanje, da je hoteni poljudni način vzrok za papirnati okus povesti; v tem okusu zgube sladkobo klice komike in zgube grenkost klice tragike, ki so skušale v zgodbi pognati.

Kot pojasnilo in kot povabilo naj izpišem 3 izmed 17 členov pravil Bratovščine sv. Mohorja v Celovcu:

Čl. 1. Bratovščina sv. Mohorja v Celovcu je pobožna družba, cerkvena bratovščina v smislu kanona 707 in ima značaj pobožne družbe vernikov.

Čl. 2. Njen namen je vzgoja slovenskega ljudstva v duhu katoliških kulturnih načel, skrb za njegovo umsko in srčno izobrazbo, nega in pospeševanje pobežnega in skromnega vedenja, da se na ta način ohrani vera med Slovenci na Koroškem. (Op. Ta omejitev „na Koroškem“ je danes gotovo odveč. Pravila so bila potrjena še l. 1937).

Čl. 12. Udje imajo od bratovščine te-le koristi: a) odpustke; b) vsako nedeljo se bo brala za žive in mrtve ude ena sv. maša; c) za udnino dobijo knjige...; d) druge bratovščinske knjige dobijo za udninsko ceno; e) bratovščini lahko priporočajo in dajejo nasvete, ki zadevajo publikacije.

II. Naša luč. List za Slovence v tujini.

Z novim letom je v založbi Družbe sv. Mohorja v Celovcu in pod uredništvom njegove tajnika dr. Hornböcka izšla na 16 straneh prva številka tega dvomesečnika. Pri naša spodbudne, poučne in leposlovne spise in novice iz zapadne Evrope. V zvezi in izmenjavi z angleškimi „Pismom“ bo „Naša luč“ gotovo storila mnogo dobrega. Ugodno vplivajo dopisi z vseh koncev in prispevki čitateljev že v 1. številki. Tudi oblika je čedna.

III. Klasiki ilustrirani.

Iz Trsta so poslali 1. knjižico novega podjetja. Gre za slikanice, ki smo jih po celi Ameriki že tako siti, ki služijo duševni lenobi in ki kvarijo lepotni smisel. Med „romani“, ki naj bi še izšli, najdeš poleg Ilijade in Odiseje, Cirana (!) iz Bergeraca in Device Orleanske tudi Frankensteinia, Pariške skrivnosti, Moža z železno krinko — to pač, kar so v Ameriki narisali in napisali. Zame vem, da sem preletel strašni „Dom na griču Wutbering“ kot prvo in zadnjo knjižico te zbirke.

ARGENTINA

IZ DELOVANJA „DRUŽABNE PRAVDE“

Organizacija „Družabna pravda“ in istoimenski časopis vztrajno nadaljujeta z širjenjem čistega Cerkvenega socialnega nauka med slov. izseljenci. Iz prvih skromnih začetkov pred tremi leti se je do danes razvila organizacija v 138 člansko družino, v kateri prisrčno sodelujejo delavci, razumniki, mali obrtniki in trgovci. Časopis „Družabna pravda“ trenutno izhaja v nad 500 izvodih.

Iz notranjega dela organizacije je treba omeniti študijski tečaj socialnega nauka Cerkve. Njegov II. letnik se je začel s septembrom 1951 in je trajal do Novega leta 1952. Na študijskih večerih se je obravnavalo II. del okrožnice „Quadragesimo anno“. V najbolj vročih mesecih ima organizacija v načrtu s študijskimi večeri nekaj mesecev počivati, nato pa se bo pričel njih III. letnik. Ker je tvarina, ki se na tečaju obravnava, izredno težka, se je začelo misliti na priredbo posebnega začetniškega tečaja, katerega začetek je tudi predviden za leto 1952.

V proslavo 60 letnice „Rerum novarum“ in 20 letnice „Quadragesimo anno“ je „Družabna pravda“ predvidela v letu 1951 ustanovo „socialnih večerov“. Pred meseci smo že poročali o štirih takih večerih, ki so se vršili v prvih štirih mesecih 1951. Tem sta se nato pridružila še dva. V. socialni večer se je vršil v juliju. Posnetek glavnega predavanja na tem večeru je „Duhovno življenje“ objavilo pod naslovom: „Veliki poskusi v desetletju 1935—45“ na strani 503 preteklega letnika. Predaval je g. Maks Jan. VI. socialni večer pa se je vršil 17. novembra. Na njem je preč. g. prof. dr. Ivan Ahčin obravnaval pereče vprašanje: „Stanovska ureditev družbe“. Stvarnim izvajanjem našega odličnega družboslovca je sledila živahna razprava, v kateri je brez dvoma prišel do izraza že tudi uspeh študijskega tečaja. Škoda, da ni bilo mogoče prirediti socialnih večerov vsak mesec. Na vsak način pa je želeli, da bi se ti večeri v letu 1952 nadaljevali.

Odbor „Družabne pravde“ je sklenil v bodoče vsako leto na nedeljo, najbližjo prazniku sv. Petra in Pavla (učeništvo Cerkve!), prirediti slovenski socialni dan. Na njem naj bi največji strokovnjaki, ki jih imajo Slovenci v izseljenstvu, skušali vsako leto podati predavanja o vprašanju, ki bo tisto leto na dnevnem redu.

Dne 17. novembra se je vršil izredni občni zbor „Družabne pravde“, ki je potrebam odgovarjačje spremenil organizacijska pravila. Na njem so se izvršile tudi dopolnilne volitve v odbor, ki je po njih sestavljen takole: Lojze Erjavec, prof. dr. Ivan Ahčin, Jože Skale, Jože Jonke, Rudolf Smersu, France Pleško, Jan Maks, Pavle Homan, Luka Milharčič, Janko Arnšek, France Žužek, Janez Šest in Viktor Črešnovar kot odborniki; Maks Jesih, Zdravko Fale, Herman Zupan, Gabrijel Kranjc, Pavle Jeretina, Ivan Kopač, Nace Grohar, Stane Hrovat, Silvo Lipušček in Jože Šeme kot namestniki pomočniki; Jože Korošec, Avgust Malovrh in Jakob Rozman kot nadzorstvo in Rudolf Žitnik kot predsednik razsodišča. — Duhovni vodja organizacije je kot doslej Ladislav Lenček CM.

Iz ostale delavnosti DP bi bilo omeniti še: V zelo omejeni nakladi je razmnožena okrožnica „Quadragesimo anno“ s celotno dr. Ušeničnikovo razlago. Kdor se zanjo zanima, jo po zmerni ceni lahko še vedno dobi. — 12. avgusta 1951 je bil spomin na VIII. romarski dan delujočih Slovencev. Bil je združen z romanjem k Naši Gospej v Pilar. Več kot 100 romarjev je tam prosilo svojo Nebeško Zavetnico, naj izprosi od Boga slovenskemu narodu zarjo božje demokracije kruha. Ob enem smo z daljšim predavanjem dr. Franc Jakliča razmislili svetniškega škofa Baraga kot socialno mislečega in delujočega velika. — Knjigi: dr. Ivan Ahčin: „Ob jubileju“ in „Stanovska ureditev Slovenije“ sta še vedno na razpolago.

„Družabna pravda“ je trdno odločena tudi v tekočem letu z vsemi močmi delati na širjenju katoliške socialne misli. Prepričana je o veliki važnosti, ki jo bo v bodočnosti imela krščanska socialna orientacija slovenskih izseljencev.

BOŽIČNI PRAZNIKI MED SLOVENCIM VELIKEGA BUENOS AIRESA

Kakor vsa leta so tudi letos božični prazniki povezali Slovence-brezdomce v družinsko skupnost. Te dni se največ snidejo. Sicer ni tistega razpoloženja, kakor smo ga bili na zunaj vajeni v Evropi, ker se kuhamo v največji vročini, vendar smo pa hoteli vsaj notranje doživeti domač božič.

Priprava so nam bile duhovne vaje, ki so jih opravili možje za Brezmadežno, ter duhovne obnove fantov ter deklet za isti praznik, ki jih je vodil č. g. Jurak. Zадnje tedne so bile pa splošne obnove po slovenskih središčih, na katerih je govoril v Floridi č. g. Avguštin, v Ramos Mejia č. g. Jurak, v San Martinu č. g. Škulj in v Lanusu č. g. Hladnik. Le izobraženci so prj marianistih imeli posebno duhovno obnovo, prvičrat v Argentini, ko jim je govoril prelat dr. Odar o poti k Bogu za božič. Slovence na Ezejzi je pa pred kvaterno nedeljo obiskal č. g. Orehar, da so tudi oni, ki so daleč od središča, mogli opraviti sv. spoved.

Božič sam smo tako lepo pripravljene praznovali. Na sv. večer so po večjih hišah poka-

dilj stanovanje duhovniki, sicer pa ljudje sami. Središče vsega je bila pa slovenska polnočnica v spodnji cerkvi sv. Roze na Pasco. Zadnji so opravili še sv. spoved, med tem se je pa cerkev napolnila z okrog 900 udeleženci. Prav domače smo se počutili, ko je „Gallus“ začel s „Sveta noč“; med sv. mašo je prebral evangelij in v kratkih besedah razložil skrivnost dneva č. g. Anton Orehar. Nepregledne so bile vrste, ki so šle k sv. obhajilu, in nabirka za reveže je prinesla lep dar ljubezni 768 pesov. Za božični — svetj dan — so bile slovenske službe božje še bolj slovesne, na Belgrano je ob asistenci čč. gg. bogoslovcev opravil sv. mašo č. g. Jurak.

Zahvalna pobožnost na koncu leta je v nedeljo po božiču zbrala zelo veliko število Slovencev v cerkvi v Ramos Mejia. Najprej smo obiskali cerkev za zadnji prejem svetoletnih odpustkov, nato je č. g. Orehar govoril o hvaležnosti Bogu za preteklo leto, pokazal lepo prizadevanje naseljencev za stanovitnost v vsem življenju ter budil k zaupanju v bodoče. Za tem je č. g. Kalan zapel zahvalno pesem, ostali duhovniki pa so spovedovali še za svetoletne odpuste.

K rojakom v Miramaru in okolici je šel za novo leto č. g. Jurak. Na večer nedelje po božiču jih je spovedoval, drugo jutro jim je maševal, potem pa jih je ohiskal. Kasneje je odšel v Bariloche ter Comodoro Rivadavia.

POSVEČENJE NOVOMAŠNIKOV IN NOVE MAŠE MED SLOVENCİ

Posvečenje. Eden izmed nagibov, ki je pripeljal škofa dr. Rožmana med Slovence v Argentini, je bila tudi želja, da bi osebno posvetil 11 novomašnikov svoje škofije, in to se mu je izpolnilo. — Prvi dan po prihodu 12. januarja je imel razgovor s posameznimi, ki naj bodo posvečeni, kakor predpisuje cerkveni zakonik. Isti dan, v soboto popoldne, je v semeniški kapeli v Adrogue podelil tonzuro dvema bogoslovcema.

Veliki praznik je pa prišel naslednji dan v nedeljo 13. januarja. Zgodaj zjutraj so se zbirali slovenski naseljenci od vseh strani v zavodu Don Bosco pri Ramos Mejia, hoteč videti škofa in novomašnike. Prevzvišeni se je pripeljal iz Adrogue in točno ob 9 je krenil v sprevodu ob asistenci rektorja dr. Odarja ter spiritala dr. Žaklja, novomašnikov ter duhovnikov z bogoslovci v cerkev, ki so jo napolnili rojaki, saj se jih je zbralo nad 1000. Škof je najprej podelil 5 bogoslovcem dva zadnja najnižja redova, nato pa mašniško posvečenje 11 diakonom. Pomenljiv je bil prizor, ko so novomašniki škofu-pregnancu obljubljali pokorščino in jih je nato on poljubil, in prizor, ko so vsi izpred oltarja podelili vernikom novomašni blagoslov.

Za opoldne so pripravili Slovenci škofu in novomašnikom kosilo v zavodu. Najprej je Prevzvišenega pozdravil glavni slovenski dušni pastir č. g. Anton Orehar, se mu zahvalil za prihod v Argentino, za tem pa je

čestital novomašnikom, ki stopajo v duhovniško življenje in v službo Cerkve. Za njim je govoril predsednik Društva Slovencev g. Miloš Stare, ki je povdral pomen duhovnika v slovenski zgodovini in spomnil zlasti na svetli lik msgr. Gabrovška v njegovem duhovniškem delu in življenju. V imenu novomašnikov se je zahvalil škofu za posvečenje č. g. Jože Puš in izrazil veselje, da so mogli prav po njem biti sprejeti med duhovnike, in v imenu vseh obljubil zvesto službo. Končno je pozdravil škofa in novomašnike direktor zavoda č. g. dr. Cantarutti in izrazil veselje, da je njihova zavodska cerkev mogla biti ta dan katedrala slovenskemu škofu. Zadnji je govoril škof sam in se zahvalil najprej dobrotnikom iz USA, ki so mu v svoji dobroti omogočili pot, nato pa je vzpodbudil novomašnike, kažoč jim na božjo Previdnost, ki jih bo varovala in vodila, kakor jih je vodila doslej tako čudovito do oltarja.

Nove maše. Kakor je bilo za naše razmere nekaj izrednega posvečenje 11 novomašnikov za ljubljansko škofijo, tako je bilo pa nekaj čudovitega toliko novih maš v teh nedeljah med Slovenci. Dobro so se razdelili novomašniki, da so šli kot apostoli duhovniškega poklica v različne kraje, kjer živijo Slovenci, in opravili nove maše. — Prvi jo je imel tiho, kakršen je, č. g. Anton Gosar iz Trnovega v Ljubljani, in sicer že 14. januarja v Lujanu pri M. B. v krogu najožjih prijateljev ob spremstvu semeniškega spiritala dr. Žaklja, nekaj bogoslovcev ter ostalih rojakov. V nedeljo dne 20. januarja jo je pa ponovil pri Sv. Antonu Padovanskem, nakar ga je povabila za opoldne Markeževa družina, katera ga je srejala, ko je ob sebitvi prišel iz San Luisa.

V nedeljo 20. januarja je imel č. g. Julij Čuk iz Rovt novo mašo v kapeli ss. oblatinj v Ramos Mejia. Govoril mu je č. g. Janez Kalan, pel pa zbor iz Ramos Mejia ob precejšnji udeležbi Slovencev. Gostoljubna Javorškova družina mu je pripravila kosilo na svojem domu v krogu najožjih prijateljev. V Capitalu sta bili ta dan dve novi maši. Č. g. Vinko Flek jo je imel na Belgrano, kjer je slovenska „farna“ cerkev. Govoril mu je župnik č. g. Gregor Mali, pel pa otroški zbor pod vodstvom gđc. Anice Šemrov. Nove maše se je tukaj udeležil tudi prevz. g. škof. dr. Gr. Rožman. Družina Starihova je novomašnika in goste s škofom na čelu povabila na svoj dom k domači slovesnosti. Pri mizi so prebrali pismo matere, ki je sinu poslala novomašni križ ter vino za mašo, prav tako pozdrav domačega župnika dekana p. Bitnarja. — Ob 11 pa je v baziliki na Floresu pri sv. Jožefu zapel novo mašo ribniški rojak č. g. Anton Dejak. Govornik č. g. Košmerlj Alojzij, bivši šempeterski župnik, je v kasteljanskem in slovenskem jeziku govoril o duhovniku, slovenskem dobrotniku. Zbor „Gallus“ je dobro pripravljen pel Mozartovo mašo v veselje Slovencev in številnih domačinov. Pri novomašnera slavju so bili na Víctor Martinezu 50. Po litanijah je prišel tudi škof dr. Rožman med goste. — Rojaki iz San Martina so po slovensko okrasili

Prevzvišeni sredi novomašnikov (vseh 11 v prvi vrsti) in narodnih noš

župno cerkev za novo mašo č. g. **Jožeta Horna**, katerega so obdajale narodne noše, ko je prišel v cerkev, kjer je župnik č. g. Fr. Novak govoril o povezanosti slovenskega duhovnika z narodom. Pelj so domači pevci sanmartinskega pevskega zbora. V cerkveni dvorani so imeli novomašno kosilo, kjer ga je predvsem pozdravil starešina č. g. Karel Škulj. — V cerkvi Marije Pomočnice v Don Boskovem zavodu v Ramos Mejia je stopil prvokrat k oltarju šišenski novomašnik č. g. **Branko Rozman** v spremstvu očeta, brata, sestre in drugih domačih poznancev. Govoril mu je spiritual č. g. dr. Filip Žakelj, pel spet zbor iz Ramos Mejie, že drugič ta dan. Kosilo so pripravili v slov. penzijonu „Ilirija“. Popoldne je imel novomašnik skupaj s č. g. Čukom litanije v župni cerkvi v Ramos Mejia. — Rojaki iz floridskega konca pa so imeli novo mašo v župni cerkvi v Munro, ki jo je pel č. g. **Vencelj Rijavec**,

rojak iz sončne Goriške; lep ga je pozdravil domači župnik, palotinec, novomašni govor pa je imel č. g. Alojzij Kukovica. Veliko je bilo poleg Slovencev tudi domačinov, ki so z veseljem gledali slovesnost in poslušali zbor iz San Justo. — V cordobskih planinah je imel novo mašo drug Goričan č. g. **Jože Kunčič**, ki je šel tja k svojemu bratu in je ob spremstvu č. g. prof. dr. Hanželiča nudil s tem oddaljenim rojakom, ki takih slovesnosti nimajo velikokrat, vsaj nekaj domačega slavlja.

V nedeljo, 27. januarja sta imela novi maši č. g. **Puš Jože v Mendoza** in č. g. **Škulj Tone v San Justo**. — Prvemu je bil novomašni pridigar č. g. dr. Filip Žakelj. Novomašno kosilo so mu priredili Planinškovi, družina že od preje naseljena. Popoldne ob 16 se je pa zbralo nad 100 rojakov k „narodnemu slavlju“ in k pobožnosti. Govorov, pozdravov in petja kakor tudi zelenja in cvetja je bilo povsod obilo. Mendoški rojaki so pod vodstvom č. g. Malenška novomašniku pokazali resnično ljubezen. — V San Justo pri Buenos Airesu, kjer ima že kako leto dni č. g. Janko Mernik redno nedeljsko službo božjo, ki je vedno bolj obiskana, je imel novomašno slavlje č. g. **Škulj**, kateremu so rojaki dobrepoljske fare priredili veliko slovesnost. Med častnimi svati je bil škof dr. Gregorij Rožman, dočim je pridigar č. g. svetnik Karel Škulj; starešina mu je bil univ. prof. dr. Ivan Ahčin. Pri kosilu je med drugimi govoril tudi novomašnikov rojak g. France Žužek.

Zaključil je novomašne slovesnosti č. g. **Milko Povše**, kateremu je fara v Floridi, kjer kaplanuje č. g. Albin Avguštin, priredila v nedeljo 3. februarja prav lepo slavlje, ki se je začelo dopoldne ob 10.30. Pridigar je č. g. **Jurak Jože**, navzoč je bil **Prevzvišeni**, obdan od številne duhovščine. Po maši je bilo

S Kunčičeve nove maše v Cordobi

prostorno župnišče z dvoriščem vred kar zavzeto po svatih, narodnih nošah in pevcih „Gallusa“, ki je pri maši pel prvič krasno Perosijevo mašo. Med govorniki je bil poleg novomašnega pridigarja Prezvizišeni, dalje floridski župnik č. g. Ramona, ravnatelj serveglianske begunske gimnazije, kjer je novomašnik maturiral, prof. Prijatelj, in drugi. Na koncu se je novomašnik v obširnem govoru zahvalil vsem, ki so mu pripomogli do svete službe mašnika, pred vsem Bogu in Mariji, staršem, vzgojiteljem, škofu in dobrotnikom. — Ob 17 je bil v cerkvi krasen škofov govor in pete litanijske Matere božje.

K SLIKAM na tej in zadnji strani. — Tu desno: narodne noše in novomašniki v sprevedu k posvečenju; pri posvečenju; posvečenega novomašnika škof poljubi. **Fotomontaža na zadnji strani** ovitka kaže prizore z novih maš. — Zgoraj levo: z nove maše g. Puša v Mendozii, desno nova maša g. Rozmana v Ramos Mejia. Spodaj levo: nova maša g. Dejaka; novomašni križ g. Gosarja; škof govori novomašniku škulju; zgoraj njegovi novim, svati še nižje spodaj: g. Puš mašuje ob asistenci g. Malenška v Mendozii; zraven v sredi: nova maša g. Rijavca, desno novomašni svatje g. Čuka; še nižje levo: gdč. Silva žužek izročja g. škulju novomašni križ; čisto spodaj novomašni svatje v Mendozii in novomašni svatje g. Rijavca. (Fotografirali: Pavlovčič, Jesih, Erjavec, Dobovšek, Arnšek in drugi.)

IZ VSEBINE številke februar-marec: Los frutos de la persecución — Padre Salvaire CM — Naša življenjska naloga (škof dr. Gregorij Rožman) — Slovenska družba in naše duhovno življenje (dr. Odar) — Slovenski katoliški shodi (dr. Odar in prof. Gerzinič) — Franca Répiča blagoslovljena sveča (Kociper) — Praznik Luči (dr. Gnidovec) — Mati Božja, Bogorodica (dr. Žakelj) — Romarica Neža (Radoš) — Post, priprava na vstajenje (dr. Gnidovec) — Getzemani (Budnik) — Vera je velik dar božji (Kopač CM) — „Sem, ki sem“ (dr. Odar) — Zapoved čistosti (dr. Lenček) — Sociolog na poti do oltarja (dr. Ahčin) — Tvoj otrok hoče biti samostojen (dr. Hanželič) — Dekle s križem — Pokvarjenost mladostnikov (Horvat) — Po svetu — Doma in na tujem — Naš tisk — Božje stezice

„Duhovno življenje“ je slovenski duhovni mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (Orehar Anton), urejujeta pa dr. Alojzij Odar in Lenček Ladislav CM. Naslov: Victor Martinez 50, Buenos Aires, Argentina. — Celoletna naročnina za Argentino 45 pesov, za USA 5 dolarjev, za Kanado 6 dolarjev. Polletna za Argentino 25 pesov. — Imprinta „Polliglota“, Corrientes 3114

CORREO ARGENTINO SUC. 6

TARIFA REDUCIDA

Concesión No. 2560

